

ΕΘΝΙΚΟ & ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
ΣΧΟΛΗ ΘΕΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΓΕΩΛΟΓΙΑΣ & ΓΕΩΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

NATIONAL & KAPODISTRIAN UNIVERSITY OF ATHENS
SCHOOL OF SCIENCES
DEPARTMENT OF GEOLOGY & GEOENVIRONMENT

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ, ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΩΝ & ΚΡΙΣΕΩΝ

POST GRADUATE PROGRAM
ENVIRONMENTAL, DISASTER & CRISES MANAGEMENT STRATEGIES

Μεταπτυχιακή Διατριβή Ειδίκευσης

Master Thesis

Οργανωμένη Απομάκρυνση Πληθυσμού (Ο.Α.Π). Αξιολόγηση, συμπεράσματα και προτάσεις για τον ρόλο της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην Ο.Α.Π., συνέπεια φυσικής ή ανθρωπογενούς καταστροφής

Organized Population Removal (OAR) Evaluation, Conclusions and Proposals for the role of Local Authorities in the OAP as a consequence of a natural or man-made disaster

ΧΡΗΣΤΟΣ-ΒΟΥΛΓΑΡΗΣ / XRISTOS -VOULGARIS

A.M. / R.N. : 14014

Ειδικές Εκδόσεις / Special Publications:

No. 2017088

Αθήνα, Ιούλιος 2017

Athens, July 2017

Μεταπτυχιακή Διατριβή Ειδίκευσης

Master Thesis

Οργανωμένη Απομάκρυνση Πληθυσμού (Ο.Α.Π). Αξιολόγηση, συμπεράσματα και προτάσεις για τον ρόλο της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην Ο.Α.Π., συνέπεια φυσικής ή ανθρωπογενούς καταστροφής

Organized Population Removal (OAR) Evaluation, Conclusions and Proposals for the role of Local Authorities in the OAP as a consequence of a natural or man-made disaster

ΧΡΗΣΤΟΣ-ΒΟΥΛΓΑΡΗΣ / CHRISTOS -VOULGARIS

A.M. / R.N. : 14014

Τριμελής Εξεταστική Επιτροπή:

**Εξειδικευμένη Επιστημονική
Καθοδήγηση:**

Δρ. Ε. Λέκκας,
Καθηγ. ΕΚΠΑ

Β. Μαρτζάκης
Αξιωματικός Πυροσβεστικού Σώματος
M.Sc. Φυσικών Καταστροφών
Υποψήφιος Διδάκτωρ Ε.Κ.Π.Α

Δρ. Σ. Λόζιος,
Επικ. Καθηγ. ΕΚΠΑ

Δρ. Ν. Βούλγαρης,
Καθηγ. ΕΚΠΑ

Ειδικές Εκδόσεις / Special Publications:

No. 2017088

Αθήνα, Ιούλιος 2017

Athens, July 2017

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η οργανωμένη απομάκρυνση πληθυσμού περιλαμβάνει την ομαλή και συντονισμένη κυκλοφορία των ατόμων από μια ανασφαλή ή ενδεχομένως μη ασφαλή τοποθεσία σε μία ασφαλέστερη. Η ανάλυση επί της σχετικής ορολογίας, η διαχείριση ενός βέλτιστου σχεδίου εκκένωσης, οι περιπτώσεις εφαρμογής ενός τέτοιου αλλά και η επισκόπηση των δημόσιων φορέων που είναι υπεύθυνοι για την διαχείριση και εφαρμογή του σχεδιασμού ενός μοντέλου οργανωμένης εκκένωσης πληθυσμού είναι το πεδίο μελέτης της παρούσας εργασίας.

ABSTRACT

Organized Population Removal involves smooth and coordinated movement of people from an insecure or potentially unsafe site to a safer one. An analysis of the relevant terminology, the management of an optimal evacuation plan, the cases of such an implementation, as well as a review of the public bodies which are responsible for the management and implementation of the design of an organized population evacuation model is the scope of study of this paper.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ:

Περίληψη.....	3
Abstract.....	3
Κατάλογος Πινάκων / Εικόνων / Σχημάτων.....	6
Πίνακας Συντμήσεων.....	7
Εισαγωγή.....	9
Κεφάλαιο 1 ^ο :Η οργανωμένη απομάκρυνση πληθυσμού.....	11
1.1 Εισαγωγή.....	11
1.2 Ο Σχεδιασμός της Οργανωμένης Απομάκρυνσης Πληθυσμού.....	14
1.3 Στάδια της διαδικασίας Οργανωμένης Απομάκρυνσης Πληθυσμού.....	18
1.4 Φορείς Εισήγησης – Όργανα λήψης Αποφάσεων Απομάκρυνσης Πληθυσμού.....	22
1.5 Ο ρόλος των εμπλεκόμενων Φορέων στην Ο.Α.Π.....	25
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 ^ο :Περιγραφή βασικών Εννοιών.....	27
2.1 Βασικές έννοιες.....	27
2.1.1 ΟΤΑ - Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης.....	27
2.1.2 Φυσικοί κίνδυνοι & Ανθρωπογενείς κίνδυνοι.....	32
2.1.3 Καταστροφή.....	32
2.1.4 Κίνδυνος.....	35
2.1.5 Τρωτότητα.....	36
2.1.6 Ευπάθεια.....	37
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 ^ο :Επιχειρησιακός σχεδιασμός της εκκένωσης.....	39
3.1 Η εκκένωση.....	40
3.2 Στάδια Εκκένωσης.....	40
3.3 Τύποι εκκένωσης.....	41
3.3.1 Εθελοντική εκκένωση:.....	41
3.3.2 Υποχρεωτική εκκένωση :.....	41
3.3.3 Παραμονή στις κατοικίες.....	42
3.3.4 Ψυχολογική Αξιολόγηση του κινδύνου.....	42
3.3.5 Επιχειρησιακά σχέδια εκκένωσης.....	43
3.3.6 Χρονοδιάγραμμα πλαισίου εκκένωσης.....	45
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 ^ο :Ιστορική ανασκόπηση περιπτώσεων οργανωμένης απομάκρυνσης πληθυσμών στην Ελλάδα.....	49
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 ^ο :Ανασκόπηση περιπτώσεων οργανωμένης απομάκρυνσης πληθυσμών ανά τον κόσμο.....	52
5.1 Επισκόπηση των περιπτώσεων καταστροφών και παραδείγματα.....	52
5.2 Δόγμα Αμερικανών και Αυστραλών.....	58

5.2.1 Η περίπτωση των ΗΠΑ	59
5.2.2 Η περίπτωση της Αυστραλίας	62
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6 ^ο : Ο ρόλος των ΟΤΑ στη διαχείριση καταστροφών & την απομάκρυνση πληθυσμού	64
6.1 Διαχείριση κινδύνων καταστροφών και κρίσεων σε τοπικό επίπεδο	64
6.2 Άμεσες ενέργειες φορέα κατά τη διάρκεια & μετά την εκδήλωση της καταστροφής ..	65
6.2 Περίπτωση μελέτης : Απομάκρυνση βόμβας στο Κορδελιό-Ευόσμου	67
6.2.1 Το χρονικό απομάκρυνσης της βόμβας	68
6.2.2 Δημόσια διαχείριση της εκκένωσης από τους σχετικούς φορείς-Μ.Μ.Ε	77
6.2.3 Κριτική αντιπολίτευσης για κόστος απενεργοποίησης και απομάκρυνσης της βόμβας	78
6.2.4 Αποτελέσματα – Συμπεράσματα από την Ο.Α.Π. λόγω της «βόμβας»	79
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7 ^ο : Συμπεράσματα –Προτάσεις	82
Βιβλιογραφία	87
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α.....	93
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β.....	108

Εικόνα 1: Βασικές συνιστώσες για την πρόκληση μιας καταστροφής.....	33
Εικόνα 2: Εκφράσεις του κριτηρίου του ατομικού και του ομαδικού/κοινωνικού κινδύνου.....	36
Εικόνα 4: Αναφορές φυσικών καταστροφών 1900 – 2008.....	39
Εικόνα 5: Η περιοχή που εκκενώθηκε στην Θεσσαλονίκη.....	71
Εικόνα 6: Ενημέρωση κατοίκων για το πλάνο ΟΑΠ στην περίπτωση Μενεμένης...	74
<hr/>	
Διάγραμμα 1: Οι φάσεις της διαδικασίας της ΟΑΠ.....	18
<hr/>	
Πίνακας 1: Φορείς Εισήγησης - Όργανα λήψης & υλοποίησης απόφασης ΟΑΠ.....	12
Πίνακας 2: Νέα δεδομένα στον αυτοδιοικητικό χάρτη μετά τη διοικητική μεταρρύθμιση του προγράμματος «Καλλικράτης».....	28
Πίνακας 3: Καταστροφές ως απόρροια συνδυασμών.....	34
Πίνακας 4: Κατηγοριοποίηση των Καταστροφών σύμφωνα με τον Ν. 3013/2002...	35

ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΥΝΤΜΗΣΕΩΝ

ΑΜΕΑ	Άτομα Με Ειδικές Ανάγκες
Γ.Γ.Π.Π	Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας
Δ.Χ	Διαθέσιμος Χρόνος
Ε.Κ.Α.Β	Εθνικό Κέντρο Άμεσης Βοήθειας
ΕΛ.ΑΣ	Ελληνική Αστυνομία
Κ.Ε.Δ..Ε.	Κεντρική Ένωση Δήμων Ελλάδας
Κ.Σ.Ο.Π.Π	Κεντρικό Συντονιστικό Όργανο
Ν.Π.Δ.Δ.	Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου
Ν.Π.Ι.Δ.	Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου
Ο.Τ.Α.	Οργανισμός Τοπικής αυτοδιοίκησης
Σ.Τ.Ο.	Συντονιστικό Νομαρχιακό Όργανο
Κ.Υ.Α.	Κοινή Υπουργική Απόφαση
Λ.Σ	Λιμενικό Σώμα
Μ.Ε	Μνημόνιο Ενεργειών
Ε.Ε.	Ευρωπαϊκή Ένωση
Σ.Ο.Π.Π	Συντονιστικό Όργανο Πολιτικής Προστασίας σε επίπεδο Περιφερειακής Ενότητας
Ο.Α.Π	Οργανωμένη Απομάκρυνση Πληθυσμού
Π.Π	Πολιτική Προστασία
Σ.Δ.Χ	Συνολικά Διαθέσιμος Χρόνος
Π.Σ	Πυροσβεστικό Σώμα
UN/ISDR	Γραμματεία της Διεθνούς Στρατηγικής για

	τη Μείωση των Καταστροφών
ΚΕ.ΕΛ.Π.ΝΟ.	Κέντρο Ελέγχου & Πρόληψης Νοσημάτων
Μ.Μ.Ε	Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η παρουσίαση και ανάλυση της δράσης που αφορά την Οργανωμένη Απομάκρυνση Πληθυσμού (Ο.Α.Π), η οποία στοχεύει στην προστασία της ζωής ή της υγείας των πολιτών από μια επικείμενη ή εξελισσόμενη καταστροφή, προκειμένου να καταδειχθούν τα διάφορα στάδια της διαδικασίας υλοποίησης της, οι ρόλοι και οι αρμοδιότητες των εμπλεκόμενων φορέων και κυρίως ο ρόλος που καλείται να διαδραματίσει η Τοπική Αυτοδιοίκηση (Τ.Α.) βάσει του ισχύοντος θεσμικού πλαισίου.

Η μέθοδος έρευνας που χρησιμοποιήθηκε στην παρούσα εργασία για την συγκέντρωση στοιχείων με τα προαναφερόμενα μέσα είναι η ποιοτική, δεδομένου ότι αυτή αποδεικνύεται καταλληλότερη για την επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού καθώς οι αναζητούμενες πληροφορίες είναι ποιοτικού χαρακτήρα. Επιπλέον η μέθοδος αυτή ενδείκνυται στις περιπτώσεις που το δείγμα της έρευνας είναι μικρό, επιτρέποντας έτσι την εις βάθος εξέταση του θέματος και όχι απλά μια περιγραφή.

Πιο συγκεκριμένα, η συλλογή των στοιχείων και πληροφοριών έγινε καταρχήν μέσω της ανασκόπησης του Θεσμικού πλαισίου και της διεθνούς βιβλιογραφίας καθώς θεωρήθηκε αναγκαία για την ανάλυση και αποκωδικοποίηση του Θεσμικού πλαισίου της Ο.Α.Π. Με την ανάλυση αυτή επιδιώχθηκε η αποτύπωση του ρόλου και των αρμοδιοτήτων τόσο ανά επίπεδο Ο.Τ.Α όσο και ανά εμπλεκόμενο φορέα.

Τέλος, μελετήθηκε και η περίπτωση εφαρμογή σχεδίου οργανωμένης μετακίνησης πληθυσμού, στο Δήμο Κορδελιού – Ευόσμου, λόγω της «ξεχασμένης» βόμβας για περισσότερες από επτά δεκαετίες, η οποία για λόγους ασφαλείας θα έπρεπε να απενεργοποιηθεί.

Η παρούσα εργασία βασίζεται στις εξής υποθέσεις:

- i. Το θεσμικό πλαίσιο της Ο.Α.Π αναθέτει ένα σημαντικό μέρος της υλοποίησης της δράσης σε φορείς της Τ.Α
- ii. Οι φορείς της Τ.Α έχουν πλήρη γνώση του ρόλου που τους αναγνωρίζεται από το θεσμικό πλαίσιο σε ότι αφορά την δράση της Ο.Α.Π.

Στο πρώτο κεφάλαιο της εργασίας, αναλύεται και παρουσιάζεται ο σχεδιασμός της οργανωμένης απομάκρυνσης πληθυσμού σε περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης, το αποτελεί κρίσιμο στοιχείο στην ασφάλεια της ζωής και σε αυτό το σημείο έγκειται η σημαντικότητα του.

Στο δεύτερο κεφάλαιο παρουσιάζονται οι σχετικές ορολογίες, η ερμηνεία βασικών εννοιών και τα στάδια της Ο.Α.Π.

Στο τρίτο κεφάλαιο επιχειρείται η περιγραφή και η ανάπτυξη διάφορων εξειδικευμένων εργαλείων και μοντέλων λήψης αποφάσεων όπως το μοντέλο PESTLE, καθώς και τα στάδια εκκένωσης και οι τύποι εκκένωσης.

Στο τέταρτο κεφάλαιο, καταγράφονται δύο (2) τραγικές περιπτώσεις εκκένωσης. Η πρώτη αφορά το σεισμό προ έξι (6) δεκαετιών στο νησί της Κεφαλονιάς μετά από ισχυρούς σεισμούς και το δεύτερο αφορά την περίπτωση της φονικής φωτιάς στην Ηλεία κατά το 2007.

Στο πέμπτο κεφάλαιο, για να γίνει κατανοητή η σημαντικότητα του πλαισίου που μελετάμε, καταγράφονται πραγματικά παραδείγματα που έχουν να κάνουν με περιπτώσεις που πληθυσμού εξαναγκάστηκαν να εκκενώσουν τις περιοχές που διαβιούσαν ανά τον κόσμο, αλλά και το διεθνές σκηνικό επί του πεδίου μελέτης μας, εστιάζοντας στον διαφορετικό θεσμικό χειρισμό στις περιπτώσεις των Η.Π.Α και της Αυστραλίας και ποιο από τα δύο ταιριάζει στην Ελλάδα.

Στο έκτο κεφάλαιο καταγράφεται αναλυτικότερα ο θεσμός της τοπικής αυτοδιοίκησης και ο ρόλος των εμπλεκόμενων φορέων στην Ο.Α.Π, αλλά και οδηγός καλής πρακτικής, που θα πρέπει να ακολουθήσει ένας Δήμος κατά τη διάρκεια και αμέσως μετά την εκδήλωση μιας καταστροφής. Επίσης εξετάζεται η εφαρμογή του θεσμού της εκκένωσης Δήμων στη Θεσσαλονίκη για την απενεργοποίηση «ξεχασμένης βόμβας».

Στο έβδομο κεφάλαιο, παρουσιάζονται τα βασικά συμπεράσματα που προέκυψαν στα πλαίσια της ανάλυσης της δράσης του Ο.Α.Π και προτείνονται κάποιες βελτιωτικές αλλαγές προκειμένου η δράση αυτή να γίνει πιο αποτελεσματική.

1.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι πιο κοινές καταστροφές μπορούν να ταξινομηθούν ως φυσικές ή μη φυσικές καταστροφές. Οι φυσικές καταστροφές περιλαμβάνουν σεισμούς, τυφώνες, πλημμύρες, ηφαιστειακές εκρήξεις, πυρκαγιές και τσουνάμι. Οι μη φυσικές, δηλαδή οι ανθρωπογενείς καταστροφές μπορεί να είναι τυχαίες, όπως δυσλειτουργικές μονάδες πυρηνικής ενέργειας ή προβληματικές μονάδες χημικών εργοστασίων όπου το επικίνδυνο υλικό διαρρέει είτε κατά τη μεταφορά είτε σε ατυχήματα στο εργοτάξιο είτε ακόμη εκ προθέσεως, όπως στις περιπτώσεις τρομοκρατικής επίθεσης.

Κατά την ανάπτυξη σχεδίων αντιμετώπισης τέτοιων καταστροφών είναι σημαντικό να έχουμε έναν καλό σχεδιασμό οργανωμένης απομάκρυνσης του τοπικού πληθυσμού. Για το σκοπό αυτό είναι ομοίως σημαντικό να κατανοήσουμε τον τρόπο με τον οποίο θα επηρεαστεί η κυκλοφορία, ειδικά σε μια πυκνά κατοικημένη περιοχή.

Ο σχεδιασμός οργανωμένης απομάκρυνσης πληθυσμού σε περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης αποτελεί κρίσιμο στοιχείο της ασφάλειας της ζωής και σε αυτό το σημείο έγκειται η σημαντικότητά του. Έχει περάσει μόλις μια δεκαετία από τις φονικές πυρκαγιές του 2007 στην Ηλεία όπου έπρεπε να λάβει χώρα μεγάλη – για την Ελλάδα- επιχείρηση εκκένωσης χωριών και πόλεων, επιχείρηση που με τον πιο βίαιο τρόπο, αφού υπήρξε η απώλεια πολλών συμπολιτών μας, κατέδειξε την επιτακτική ανάγκη ορισμού τεχνικού και νομικού πλαισίου που να αφορά την οργανωμένη απομάκρυνση των πληθυσμών.

Συγκεκριμένα, μόλις δυο μήνες μετά τις φονικές πυρκαγιές του 2007 συμπληρώθηκε ο Ν.3613/2007 ως προς το άρθρο 6 και το άρθρο 18 που αφορά θέματα οργανωμένης απομάκρυνσης πληθυσμών, καθώς και το άρθρο 14 που αφορά θέματα εθελοντικών οργανώσεων. Επιπλέον ενισχύθηκε και ο Ν. 3536/2007 ως προς το άρθρο 27 που αφορά την συνδρομή διεθνούς βοήθειας. Οι παραπάνω προσθήκες αφορούν

συμπληρώματα της βασικής νομοθεσίας της Πολιτικής Προστασίας που καλύπτεται από το Ν. 3013/2002.

Η Πολιτική Προστασία καθιερώθηκε στην Ελλάδα το 1995 και είναι ο θεσμικός φορέας εκείνος που ασχολείται με την οργάνωση τη μελέτη και τον έλεγχο των ακόλουθων:

Οργάνωση-Συντονισμός

1. Προετοιμασία, κινητοποίηση και συντονισμός της δράσης πολιτικής προστασίας
2. Πρόληψη καταστροφών
3. Προετοιμασία δυναμικού και μέσων
4. Κινητοποίηση δυναμικού και μέσων: ετοιμότητα – αντιμετώπιση
5. Οργανωμένη απομάκρυνση πολιτών
6. Επιχειρησιακή ένταξη Ειδικευμένων Εθελοντών του Μητρώου της ΓΓΠΠ
7. Αποκατάσταση των ζημιών
8. Πληροφόρηση και ευαισθητοποίηση των πολιτών - παροχή ειδικών οδηγιών
9. Παροχή επιστημονικής και υλικής βοήθειας προς άλλες χώρες/αξιοποίηση παρόμοιας βοήθειας για τη χώρα σε περίπτωση καταστροφής (<http://civilprotection.gr/el/%CE%B1%CF%81%CE%BC%CE%BF%CE%B4%CE%B9%CF%8C%CF%84%CE%B7%CF%84%CE%B5%CF%82>)

Μελέτη-Σχεδιασμός

1. Επεξεργασία, σχεδιασμός πολιτικής για την πολιτική προστασία
2. Εισηγήση στον Υπ. Δημ. Τάξης & ΠτΠ μέτρων σχεδιασμού και υλοποίησης πολιτικής προστασίας
3. Σύνταξη κανονισμών, κατάρτιση προδιαγραφών για πρόληψη καταστροφών σε συνεργασία με υπουργεία και άλλους φορείς
4. Επιστημονική τεκμηρίωση/υποστήριξη προγραμμάτων, σχεδίων, δράσεων

5. Έγκριση Νομαρχιακών και Τοπικών σχεδίων
6. Κατάρτιση, ετήσιου προγράμματος προμηθειών μέσων/υλικών πολιτικής προστασίας βάση του Εθνικού Σχεδιασμού Πολιτικής Προστασίας σε συνεργασία με άλλους φορείς
7. Εισήγηση στον Υπ. Εσωτερικών για κατανομή των πιστώσεων πολιτικής προστασίας προς τους ΟΤΑ Α΄ και Β΄ βαθμού
8. Εκπόνηση και εκτέλεση προγραμμάτων εκπαίδευσης/κατάρτισης στελεχών πολιτικής προστασίας σε κεντρικό και περιφερειακό επίπεδο, σε συνεργασία με αρμόδιους φορείς
9. Τήρηση Μητρώου Εθελοντικών Οργανώσεων και Ειδικευμένων Εθελοντών. Ένταξη, αξιολόγηση, χρηματοδότηση.
10. Ειδικά προγράμματα εκπαίδευσης/κατάρτισης μελών εθελοντικών οργανώσεων
11. Εκπαιδευτικά προγράμματα στην Α΄ και Β΄ βαθμιας εκπαίδευσης
12. Προπτυχιακά και μεταπτυχιακά προγράμματα σπουδών Α.Ε.Ι
13. Έγκριση και χρηματοδότηση προγραμμάτων εφαρμοσμένης έρευνας/μελετών
14. Ανάπτυξη κέντρου τεκμηρίωσης θεμάτων πολιτικής προστασίας
15. Λειτουργία Ευρωπαϊκού αριθμού Έκτακτης Ανάγκης 112

(<http://civilprotection.gr/el/%CE%B1%CF%81%CE%BC%CE%BF%CE%B4%CE%B9%CF%8C%CF%84%CE%B7%CF%84%CE%B5%CF%82>)

Παρακολούθηση-Έλεγχος

1. Παρακολούθηση της εφαρμογής της πολιτικής για την πολιτική προστασία
2. Παρακολούθηση και έλεγχος εφαρμογής του Ετήσιου Εθνικού Σχεδιασμού Πολιτικής Προστασίας από τις Περιφέρειες και τους ΟΤΑ α΄ και β΄ βαθμού
3. Τήρηση Ειδικού Φακέλου για κάθε γενική, περιφερειακή ή τοπική μεγάλης έντασης καταστροφή
4. Στοιχεία ενεργειών αντιμετώπισης της καταστροφής και αποκατάστασης των ζημιών
5. Εκθέσεις απολογισμού δράσης αρμόδιων φορέων
6. Προτάσεις για τη βελτίωση των δράσεων

7. Παρακολούθηση θεμάτων λειτουργίας αριθμού Έκτακτης Ανάγκης 112 και σχετικής ενημέρωσης κοινού

(<http://civilprotection.gr/el/%CE%B1%CF%81%CE%BC%CE%BF%CE%B4%CE%B9%CF%8C%CF%84%CE%B7%CF%84%CE%B5%CF%82>)

Πριν το 1995, όπου δεν είχε σχηματοποιηθεί ακόμη ο φορέας της Πολιτικής Προστασίας η διαχείριση έκτακτων περιστατικών γινόταν συμμετοχικά από την κεντρική διοίκηση και άλλα θεσμικά όργανα όπως Πολιτικής Σχεδίασης Εκτάκτου Ανάγκης (ΠΣΕΑ) και Παλλαϊκής Άμυνας (Π.ΑΜ) κ.α.

Από την άλλη ο Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Πολιτικής Προστασίας, θεσπίστηκε το 2001 και εστιάζει στην ρύθμιση και διευκόλυνση της διακρατικής συνεργασίας εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε). Το φάσμα καταστροφών, για το οποίο κινητοποιείται ο Μηχανισμός, περιλαμβάνει φυσικές και ανθρωπογενείς καταστροφές, τρομοκρατικές ενέργειες, καθώς και τεχνολογικά, ραδιολογικά ή περιβαλλοντικά ατυχήματα, συμπεριλαμβανομένης και της ακούσιας θαλάσσιας ρύπανσης. Στον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Πολιτική Προστασία συμμετέχουν οι 27 χώρες της Ε.Ε και οι Ισλανδία, Λιχτενστάιν και Νορβηγία.

Επιπλέον, ο Ενιαίος Ευρωπαϊκός Αριθμός κλήσης έκτακτης ανάγκης 112 που παρουσιάστηκε νωρίτερα στην περιγραφή της Πολιτικής προστασίας της χώρας, είναι κοινός για όλες τις χώρες και τον συντονίζει ο Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Πολιτικής Προστασίας. Ο αριθμός κλήσης 112 λειτουργεί σε 24ωρη βάση και καλύπτει περιπτώσεις που κάποιος Ευρωπαίος πολίτης θα χρειαστεί βοήθεια για την αντιμετώπιση κάποιας έκτακτης ανάγκης. Μάλιστα αυτός ο κοινός αριθμός κλήσης απαντά σε διάφορες γλώσσες και μπορεί να τον καλέσει κάποιος είτε από σταθερό είτε από κινητό τηλέφωνο, είτε ακόμα από τηλεφωνικό θάλαμο. Η κλήση στον αριθμό 112 είναι δωρεάν.

1.2 Ο ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΤΗΣ ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΗΣ ΑΠΟΜΑΚΡΥΝΣΗΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ

Το θεσμικό πλαίσιο που διέπει την Ο.Α.Π, θέτει στους Ο.Τ.Α Α' και Β' βαθμού την υποχρέωση σχεδιασμού για την αντιμετώπιση κινδύνων από φυσικές και τεχνολογικές καταστροφές.

Πιο συγκεκριμένα, οι ΟΤΑ Β' βαθμού, έχουν την υποχρέωση σύνταξης Ειδικών σχεδίων αντιμετώπισης καταστροφών ανά κίνδυνο καθώς και Μνημόνια Ενεργειών (Μ.Ε), ενώ η υποχρέωση των Δήμων περιορίζεται στην σύνταξη Μ.Ε (ΥΑ 1299/2003). Με την θέσπιση του Ν.3613/2007 οι Ο.Τ.Α καλούνται να ενσωματώσουν την δράση της Ο.Α.Π στα υφιστάμενα σχέδια και Μ.Ε που διαθέτουν. Κατά συνέπεια, θα πρέπει να προγραμματιστούν εκ των προτέρων όλες εκείνες οι ενέργειες που απαιτούνται για την αποτελεσματική υλοποίηση της δράσης, μέσω της κατάρτισης του σχεδίου για την Ο.Α.Π. Το σχέδιο θα πρέπει να περιέχει όλες τις πληροφορίες και τις ενέργειες που είναι απαραίτητο να γίνουν από όλους τους εμπλεκόμενους φορείς, τόσο στο στάδιο της προετοιμασίας όσο και στο στάδιο της υλοποίησης της δράσης.

Τα βασικά στοιχεία του σχεδίου θα μπορούσαν να κωδικοποιηθούν ως εξής:

- Περιγραφή των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών τόσο της περιοχής όσο και του τοπικού πληθυσμού.
- Περιγραφή του σκοπού και του χαρακτήρα της δράσης της Ο.Α.Π.
- Περιγραφή των περιπτώσεων στις οποίες μπορεί να καταστεί αναγκαία η υλοποίηση της Ο.Α.Π.
- Περιγραφή της διαδικασίας της Ο.Α.Π ανά στάδιο.
- Περιγραφή των απαιτούμενων ενεργειών ανά στάδιο της διαδικασίας.
- Περιγραφή όλων των εμπλεκόμενων φορέων / οργάνων καθώς και του ρόλου του καθενός ανά στάδιο.
- Περιγραφή των απαραίτητων υποδομών και μέσων για την υλοποίηση της δράσης.
- Περιγραφή των ενεργειών για την διοικητική μέριμνα των πληγέντων.
- Τρόποι ενημέρωσης του σχεδίου.
- Διεξαγωγή ασκήσεων.

Πριν την κατάρτιση του σχεδίου είναι σημαντικό να προηγηθεί η ανάλυση των χαρακτηριστικών της περιοχής και του τοπικού πληθυσμού. Η ανάλυση της περιοχής, ως προς την επικινδυνότητά της, θα επιτρέψει την εκτίμηση των πιθανών μελλοντικών κινδύνων καθώς και των ενδεχόμενων συνεπειών τους. Ο προσδιορισμός των ενδεχόμενων αναγκών σε τοπικό επίπεδο επιτρέπει την

αντίστοιχη προετοιμασία συμβάλλοντας έτσι στην έγκαιρη και επιτυχή υλοποίηση της δράσης.

Για την επίτευξη της έγκαιρης και αποτελεσματικής υλοποίησης της Ο.Α.Π, είναι εξίσου απαραίτητο να έχουν όλοι οι εμπλεκόμενοι, πλήρη γνώση τόσο του ρόλου τους, όσο και του έργου που επιτελείται από τους λοιπούς φορείς καθώς επίσης και των συνολικών ενεργειών που πρέπει να γίνουν.

Αναμφίβολα, θα πρέπει να έχουν καθοριστεί εκ των προτέρων, οι υποδομές και τα μέσα που είναι απαραίτητα για την υλοποίηση της δράσης. Αυτό αποτελεί εξάλλου προβλέπεται και από το θεσμικό πλαίσιο, καθώς οι Δήμοι καλούνται να ορίσουν χώρους καταφυγής και υποδοχής των πληγέντων από διάφορες καταστροφές και να μεριμνούν για την ανάπτυξη υποδομών στους χώρους αυτούς ικανών, για την ομαλή διαβίωσή τους.

Προκειμένου όμως για την επιτυχία της Ο.Α.Π, πέρα από ένα ολοκληρωμένο σχέδιο απαιτείται και η σχετική ενημέρωση του πληθυσμού σχετικά με την δράση. Θα πρέπει δηλαδή να εξασφαλιστεί ότι οι πολίτες γνωρίζουν τόσο την σημαντικότητα της δράσης για την προστασία της ζωής και της υγείας τους, όσο και την ίδια την διαδικασία. Με αυτόν τον τρόπο μπορεί να εξασφαλιστεί ότι οι πολίτες θα γνωρίζουν τις αναγκαίες ενέργειες στις οποίες θα πρέπει να προβούν και ότι θα επιδείξουν την ανάλογη ανταπόκριση στις συστάσεις των αρχών. Παράλληλα, η σχετική ενημέρωση μπορεί να συμβάλλει σημαντικά στην εξοικονόμηση χρόνου κατά την υλοποίηση της δράσης.

Επιπλέον, είναι εξίσου σημαντικός ο έλεγχος της πληρότητας και αποτελεσματικότητας των σχεδίων μέσω της διεξαγωγής επιχειρησιακών ασκήσεων σε τακτά χρονικά διαστήματα, προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι για τους οποίους γίνονται. Υπάρχουν οι θεωρητικές ασκήσεις (ή ασκήσεις επί χάρτου), οι οποίες υλοποιούνται με σχετικά χαμηλό έως καθόλου κόστος, με συμμετοχή των εμπλεκόμενων και σε προστατευμένο περιβάλλον αλλά και οι πρακτικές ασκήσεις (ή ασκήσεις πεδίου), οι οποίες απαιτούν την ανάπτυξη δυνάμεων σε προσομοιωμένο περιβάλλον. Το μέγιστο χρονικό διάστημα που δύναται να παρέλθει χωρίς να γίνει αναθεώρηση του Σχεδίου είναι πέντε (5) έτη ή εάν συντρέχει ένας τουλάχιστον από τους παρακάτω λόγους:

- Νέες νομοθετικές ρυθμίσεις ή θεσμικές εθνικές, ευρωπαϊκές ή διεθνείς υποχρεώσεις που επηρεάζουν τις αρμοδιότητες των εμπλεκόμενων στο σχέδιο
- Αποτιμήσεις πραγματικών γεγονότων ή ασκήσεων, οι οποίες συνιστούν αλλαγές στο Σχέδιο

Αντίθετα το μέγιστο χρονικό διάστημα που μπορεί να παρέλθει χωρίς να γίνει επικαιροποίηση του Σχεδίου είναι δύο (2) έτη και όταν αφορά ενδεχόμενη αλλαγή συγκεκριμένων στοιχείων του Σχεδίου ή υποδείγματα εντύπων, που δεν επηρεάζουν τον σκοπό ή τους στόχους του Σχεδίου.

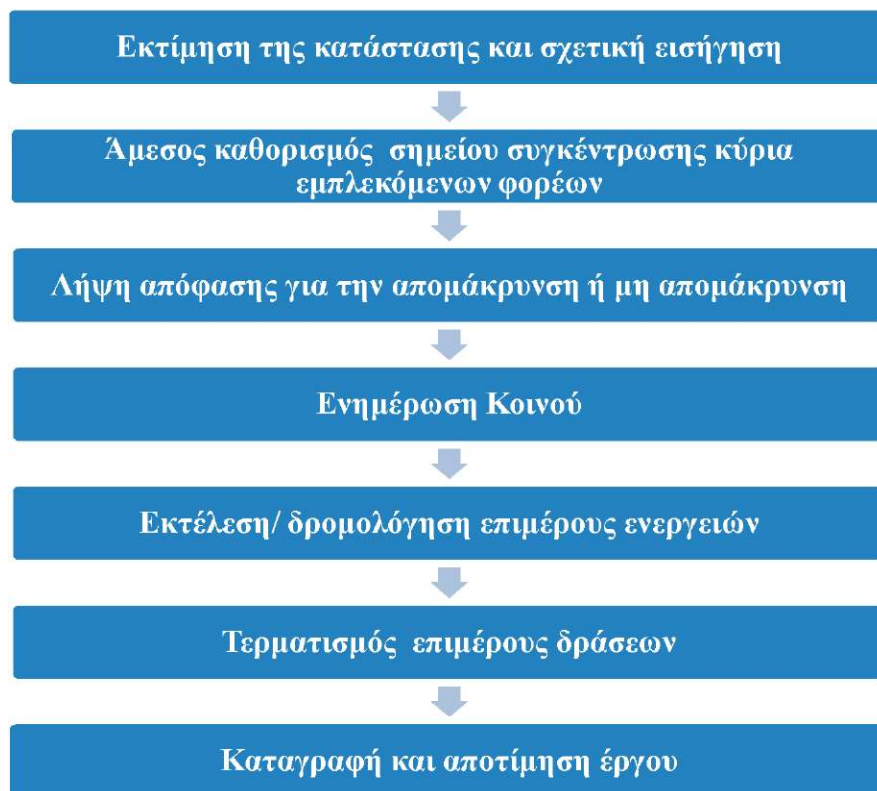
Τέλος, προκειμένου να υπάρχει συντονισμένη και αποτελεσματική δράση, το σχέδιο της Ο.Α.Π του κάθε φορέα θα πρέπει να είναι εναρμονισμένο με τα σχέδια των λοιπών εμπλεκόμενων φορέων. Αναντίρρητα η ύπαρξη της διαλειτουργικότητας (interoperability) είναι σημαντικό στοιχείο επιτυχούς διαχείρισης των καταστροφών και παραπέρα καταλυτικό στοιχείο για την ενδυνάμωση πολιτικών διαχείρισης κινδύνων καταστροφών η οποία εξετάζεται και αναλύεται σε τέσσερα (4) επίπεδα σύμφωνα με τον Οδηγό «ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΙΝΔΥΝΩΝ ΣΕ ΕΠΙΠΕΔΟ ΔΗΜΩΝ» που εκπονήθηκε από την επιστημονική ομάδα του Ινστιτούτο Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ι.Τ.Α) υπό την αιγίδα της Κ.Ε.Δ.Ε το έτος 2016, τα οποία είναι :

- Θεσμική Διαλειτουργικότητα, η οποία αναφέρεται στην εναρμόνιση των νομοθετικών διατάξεων που διέπουν τη λειτουργία των φορέων που εμπλέκονται στις φάσεις διαχείρισης καταστροφής.
- Οργανωσιακή Διαλειτουργικότητα, η οποία αναφέρεται στον καθορισμό στόχων, τη διαμόρφωση διαδικασιών και την επίτευξη συνεργασίας των αρμοδίων φορέων που επιδιώκουν ανταλλαγή πληροφοριών, όπως αυτό απαιτείται και στη διαχείριση καταστροφής.
- Σημσιολογική Διαλειτουργικότητα, η οποία αφορά στη διασφάλιση ότι η ακριβής έννοια/σημασία των ανταλλασσόμενων πληροφοριών είναι κατανοητή από όλους τους εμπλεκόμενους. Η σημσιολογική διαλειτουργικότητα επιτυγχάνεται, ορίζοντας και υιοθετώντας κοινό λεξιλόγιο και ορολογία σε όλα τα συστήματα και υπηρεσίες.

- Τεχνική Διαλειτουργικότητα, η οποία ορίζεται ως η ικανότητα μεταφοράς και χρησιμοποίησης της πληροφορίας με ομοιογενή και αποτελεσματικό τρόπο μεταξύ συστημάτων πληροφορικής και οργανισμών.

1.3 ΣΤΑΔΙΑ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΗΣ ΑΠΟΜΑΚΡΥΝΣΗΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ

Ο σχεδιασμός της οργανωμένης απομάκρυνσης πληθυσμού λόγω έκτακτης ανάγκης είναι μια περίπλοκη διαδικασία που περιλαμβάνει διάφορα στάδια που μπορούμε να τα κωδικοποιήσουμε ως εξής:

Διάγραμμα 1: Οι φάσεις της διαδικασίας της Ο.Α.Π.

1. Εκτίμηση της κατάστασης και σχετική εισήγηση, από το Φορέα που έχει θεσμική αρμοδιότητα, δηλαδή, ανάλογα με τον κίνδυνο που βρίσκεται σε εξέλιξη ή επίκειται προς το αρμόδιο όργανο λήψης απόφασης.
2. Άμεσος καθορισμός από το όργανο που αποφασίζει, του σημείου συγκέντρωσης όλων των φορέων που κύρια εμπλέκονται (ΕΛ.ΑΣ, Π.Σ, Ε.Κ.Α.Β, κλπ).

Επισημαίνεται ότι η ενέργεια αυτή, δεν αποκλείει την επιτόπου σύγκληση από το Δήμαρχο, εφόσον η εξέλιξη του φαινομένου το επιτρέπει, του Συντονιστικού Τοπικού Οργάνου (ΣΤΟ), ή του Αντιπεριφερειάρχη, για το Συντονιστικό Όργανο Πολιτικής Προστασίας (Σ.Ο.Π.Π) της οικείας Περιφερειακής Ενότητας.

3. Λήψη απόφασης από αρμόδιο όργανο για την απομάκρυνση, ή μη απομάκρυνση, πλαισιωμένο από τους επικεφαλείς των φορέων που εμπλέκονται, πριν αποφασίσει πρέπει εγκαίρως να εκτιμήσει ή να εξασφαλίσει τα εξής:

- Τον αριθμό των ατόμων που πρέπει να απομακρυνθούν. Η απομάκρυνση με βάση τον κίνδυνο μπορεί να μην αφορά το σύνολο των πολιτών αλλά μέρος αυτών (άτομα παιδικής ή τρίτης ηλικίας, άτομα με προβλήματα υγείας, κ.λ.π).
- Τον Προσδιορισμό των μέσων μεταφοράς, με βάση τον αριθμό των ατόμων που πρέπει να απομακρυνθούν και την διαθεσιμότητά τους κατά τον χρόνο που θα δοθεί εντολή υλοποίησης της δράσης, εφόσον χρειάζεται μεταφορά. Η έγκαιρη εξασφάλιση των μέσων απομάκρυνσης αποτελεί κρίσιμη παράμετρο στην λήψη της απόφασης. Στο σημείο αυτό θα πρέπει να εξετάζεται και η δυνατότητα αυτό-απομάκρυνσης των πολιτών με δικά τους μέσα, από καθορισμένα δρομολόγια στα οποία έχει εξασφαλιστεί ο έλεγχος της κυκλοφορίας.
- Τον αρχικό χώρο συγκέντρωσης των πολιτών (σημεία συγκέντρωσης) για την εν συνεχεία οργανωμένη απομάκρυνσή τους, εφόσον χρειάζονται μεταφορά. Στην περίπτωση που μεταξύ του πληθυσμού περιλαμβάνονται αλλοδαποί πολίτες, κρίνεται σκόπιμο να καθορίζεται ιδιαίτερος χώρος συγκέντρωσής τους, προκειμένου να διευκολύνεται η επικοινωνία με τις αρχές και να δημιουργούνται καλύτερες συνθήκες για την υποστήριξή τους.
- Το χρονικό διάστημα που απαιτείται για την ειδοποίηση των πολιτών εντός των ορίων της περιοχής που θα χρειαστεί να υλοποιηθεί η δράση.
- Τον τρόπο εντοπισμού και ειδοποίησης των πολιτών. Στις περιπτώσεις που υπάρχει παρουσία αλλοδαπών πολιτών θα πρέπει να υπάρξει μέριμνα για ανάλογη ξενόγλωσση ανακοίνωση.
- Τη δυνατότητα ελέγχου και διαχείρισης της κυκλοφορίας, σε όλα τα εναλλακτικά δρομολόγια που έχουν προσδιοριστεί από την αρμόδια Αστυνομική αρχή ότι μπορούν να χρησιμοποιηθούν, λαμβάνοντας υπόψη και

την εκτιμώμενη εξέλιξη της καταστροφής, ώστε να μην υπάρχει κίνδυνος κατά την απομάκρυνση των πολιτών. Η δυνατότητα αυτή αφορά δρομολόγια που θα χρησιμοποιηθούν τόσο από τα μέσα μαζικής μεταφοράς των πολιτών, όσο και από τα μέσα που ενδέχεται να χρησιμοποιήσουν οι πολίτες που αυτό-απομακρύνονται μετά την λήψη και δημοσιοποίηση της σχετικής απόφασης. Τα δρομολόγια που επιλέγονται δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να παρενοχλούν την κίνηση των οχημάτων έκτακτης ανάγκης.

- Την διασφάλιση επικοινωνιών μεταξύ των αρμόδιων φορέων που εμπλέκονται στην υλοποίηση της δράσης έτσι ώστε να εξασφαλίζεται ο συντονισμός τους, καθώς και η παροχή πληροφοριών σχετικών με την τρέχουσα εξέλιξη της κατάστασης.
- Την υποδοχή και φροντίδα των πολιτών που απομακρύνονται σε επιλεγμένους ασφαλείς χώρους συμπεριλαμβανομένης και της ιατρικής βοήθειας και ψυχοκοινωνικής υποστήριξης.
- Το χρονικό διάστημα που απαιτείται να απομακρυνθούν από την περιοχή, μέχρι να ελαχιστοποιηθεί ο κίνδυνος για τον οποίο απομακρύνονται. Η εκτίμηση αυτή αφορά κυρίως τους πολίτες που διαμένουν στην περιοχή.
- Την φροντίδα για την επιστροφή των πολιτών που απομακρύνθηκαν και διαβιούν στην περιοχή, εφόσον χρειάζονται μεταφορά.

4. Ενημέρωση κοινού, όταν έχει ληφθεί απόφαση για την απομάκρυνσή του. Η δημόσια ανακοίνωση της απόφασης προς ενημέρωση του κοινού πρέπει να συντάσσεται με ευθύνη του αρμοδίου οργάνου που έλαβε την απόφαση. Η ανακοίνωση πρέπει να περιέχει τις εξής βασικές πληροφορίες :

- Ποιος έλαβε την απόφαση και ποιος έχει την ευθύνη εκτέλεσής της.
- Να προσδιορίζει με σαφή τρόπο τα όρια της περιοχής μέσα από την οποία θα πρέπει να απομακρυνθούν, καθώς και τον κίνδυνο που διατρέχουν οι πολίτες εάν παραμείνουν σε αυτή.
- Να προσδιορίζει με σαφή τρόπο εάν συντρέχει λόγος γενικής απομάκρυνσης όλων των πολιτών, ή συγκεκριμένων ομάδων τις οποίες θα προσδιορίζει κατά προτεραιότητα (άτομα με αναπνευστικά προβλήματα, άτομα παιδικής ηλικίας, ηλικιωμένοι, κλπ).

- Να προσδιορίζει πού και πότε θα συγκεντρωθούν (σημεία συγκέντρωσης) οι πολίτες, εφόσον χρειάζονται μεταφορά, καθώς και τα προσωπικά αντικείμενα που μπορούν να έχουν μαζί τους.
- Να προσδιορίζει την προβλεπόμενη διάρκεια της απομάκρυνσης, καθώς και τον τόπο προορισμού.
- Να κατονομάζει τα ασφαλή οδικά δρομολόγια καθώς και τυχόν μονοδρομήσεις που μπορούν να ακολουθήσουν σε περίπτωση απομάκρυνσης με δικά τους μέσα.
- Να αναφέρει την διαθέσιμη προνοιακή υποστήριξη στον τόπο προορισμού.
- Να αναφέρει οδηγίες για προστασία της περιουσίας των πολιτών που απομακρύνονται.

Έχει εξαιρετική σημασία, στην περίπτωση που τα Μ.Μ.Ε αναμεταδώσουν την ανακοίνωση, να επιτευχθεί η δημιουργία μίας και μοναδικής συνολικής εικόνας αντιμετώπισης της κατάστασης, προς το κοινό.

Ωστόσο πέραν των Μ.Μ.Ε τοπικής ή πανελλαδικής εμβέλειας, η κύρια δράση της ενημέρωσης του κοινού για τη λήψη απόφασης και την έναρξη της διαδικασίας απομάκρυνσής του, θα πρέπει να βασίζεται κατά κύριο λόγο σε μεθόδους και πρακτικές που εξασφαλίζουν σε τοπικό επίπεδο περισσότερο τον εντοπισμό και εν συνεχεία την ενημέρωση των πολιτών για τον κίνδυνο που διατρέχουν στην περίπτωση που παραμείνουν στην περιοχή (πόρτα-πόρτα, ενημέρωση με διερχόμενο όχημα που παρέχει τις απαιτούμενες πληροφορίες, συνδυασμός και των δυο μεθόδων). Στην περίπτωση αυτή, τον κύριο λόγο για την υλοποίηση της δράσης έχουν οι κατά τόπους Αστυνομικές Αρχές, το έργο των οποίων μπορεί να υποστηριχτεί και από δημοτικούς υπάλληλους. Ένα άλλο πλεονέκτημα που παρέχει η ενημέρωση με τις μεθόδους αυτές, είναι και η δυνατότητα άμεσης καταγραφής των πολιτών που επιθυμούν να απομακρυνθούν αλλά δεν διαθέτουν δικά τους μέσα, ή χρειάζονται ειδική μετακίνηση (ασθενείς, άτομα με κινητικά προβλήματα, κλπ). Οι πληροφορίες αυτές θα οδηγήσουν σε ορθολογικότερη εκτίμηση των μέσων που απαιτούνται για την οργανωμένη απομάκρυνση των πολιτών.

5.Εκτέλεση/δρομολόγηση επιμέρους ενεργειών βάσει του σχεδίου δράσης που έχει επιλεγεί να ακολουθήσουν όλοι οι εμπλεκόμενοι φορείς, πριν τη δημοσιοποίηση της

απόφασης, υπό το γενικό συντονισμό του οργάνου που αποφάσισε τη δράση ή έχει εξουσιοδοτηθεί για την εκτέλεσή της, εκ των οποίων δύο (2) σημαντικές τέτοιες είναι:

- Δρομολόγηση των οχημάτων εκκένωσης που μεταφέρουν τους εκτοπισμένους
- Σχεδιασμός ελέγχου κυκλοφορίας μέσω του δικτύου μεταφορών

6. Τερματισμός επιμέρους δράσεων και αποκλιμάκωση εμπλεκόμενων φορέων, μετά από σχετική απόφαση του οργάνου που είχε το γενικό συντονισμό.

7. Καταγραφή και αποτίμηση έργου, από το γραφείο Πολιτικής Προστασίας του Δήμου.

Είναι προφανές ότι η επιλογή του σχεδίου δράσης που θα ακολουθήσουν οι εμπλεκόμενοι φορείς, αποτελεί διαδικασία που υπαγορεύεται κυρίως από τον κίνδυνο που βρίσκεται σε εξέλιξη ή επίκειται, τις ιδιαιτερότητες της περιοχής, καθώς και τους πόρους που είναι διαθέσιμοι για την υλοποίηση της δράσης.

Οι πολίτες και τα όργανα των φορέων που εμπλέκονται, πρέπει σαφώς να καταλάβουν ποιος αποφασίζει ή έχει εξουσιοδοτηθεί για την εκτέλεση της ανωτέρω δράσης, Δήμαρχος ή Περιφερειάρχης (ή αρμόδιος εξουσιοδοτημένος Αντιπεριφερειάρχης) και κατ' επέκταση έχει το γενικό συντονισμό των επιμέρους ενεργειών που απαιτούνται, για την υλοποίησή της.

1.4 ΦΟΡΕΙΣ ΕΙΣΗΓΗΣΗΣ – ΟΡΓΑΝΑ ΛΗΨΗΣ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ ΑΠΟΜΑΚΡΥΝΣΗΣ ΠΛΗΘΥΜΣΟΥ

Ως έχουμε περιγράψει η οργανωμένη απομάκρυνση πληθυσμών, είναι δράση προληπτικής προστασίας των πολιτών από κίνδυνο που εξελίσσεται ή επίκειται, έχει χαρακτήρα μη υποχρεωτικό και βασίζεται στην ενημέρωση των πολιτών για τον κίνδυνο και τις πιθανές συνέπειες που έχει η παραμονή τους στον χώρο, για τον οποίο έχει ληφθεί η απόφαση της απομάκρυνσης.

Στον παρακάτω πίνακα αναφέρονται οι συχνότεροι Φορείς Εισήγησης για περιπτώσεις διαφόρων κινδύνων, όπως κατολισθήσεις, βροχοπτώσεις, εκτεταμένες ζημιές, πυρκαγιά, καθώς και τα όργανα λήψης απόφασης και υλοποίησής της.

ΟΡΓΑΝΑ ΛΗΨΗΣ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΟΜΑΔΙΚΗΣ ΑΠΟΜΑΚΡΥΝΣΗΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ		
ΦΟΡΕΙΣ ΕΙΣΗΓΗΣΗΣ	ΟΡΓΑΝΑ ΛΗΨΗΣ ΑΠΟΦΑΣΗΣ	ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ
<p>Η Τεχνική Υπηρεσία του Δήμου ή η Δ/ση Τεχνικών Υπηρεσιών της Π.Ε ή από κοινού κατόπιν σχεδιασμού (Τεχνικές επεμβάσεις άρσης επικινδυνότητων-διάνοιξη οδών, ετοιμόρροπα κτίσματα κ.ά)</p> <p>Ο εκάστοτε Επικεφαλής Αξιωματικός του Π.Σ σε περιπτώσεις εκτεταμένων πυρκαγιών σε αστικό χώρο, διαρροών φυσικού αερίου, κ.ά.</p> <p>Οι Τεχνικές Υπηρεσίες του Δήμου σε συνεργασία με τη Δ/ση Τεχνικών Υπηρεσιών της Π.Ε, όταν επίκειται κατολισθητικά φαινόμενα.</p> <p>Οι υπηρεσίες Υγειονομικού Ελέγχου, όταν προκύπτουν θέματα Δημόσιας Υγείας.</p>	<p>Δήμαρχος (εάν ο επικείμενος ή εξελισσόμενος κίνδυνος βρίσκεται στα όρια του Δήμου) με την υποστήριξη του ΣΤΟ</p> <p>Περιφερειάρχης (κατόπιν σχετικής εξουσιοδότησης στους Αντιπεριφερειάρχες) με την υποστήριξη του Σ.Ο.Π.Π</p> <p>Γενικό Γραμματέα Πολιτικής Προστασίας ή των ασκόντα καθήκοντα Γενικού Γραμματέα (μέχρι το διορισμό του Συντονιστή Αποκεντρωμένης Διοίκησης Ν.4325/2015 άρθρο 28). Για τις περιπτώσεις του άρθρου 2 παρ. 3 σε συνδυασμό με το άρθρο 8 παρ. 1 περιπτώσεις β', γ' και δ' του Ν. 3013/2002.</p>	<p>Δήμαρχος</p> <p>Περιφερειάρχης – Αντιπεριφερειάρχες</p> <p>Με την υποστήριξη άλλων φορέων (Π.Σ-ΕΛ.ΑΣ - Ε.Κ.Α.Β- Λ.Σ-ΚΕ.ΕΛ.Π.ΝΟ-ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ-ΥΠ. ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ / Μονάδα Διαχείρισης κρίσεων κ.ά.</p>

Πίνακας 1: Φορείς Εισήγησης - Όργανα λήψης & υλοποίησης απόφασης Ο.Α.Π

Οι Φορείς Εισήγησης καθορίζονται κατά θεσμική αρμοδιότητα και ανάλογα με τον κίνδυνο που βρίσκεται σε εξέλιξη ή επίκειται. Αναλυτικότερα και σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθ. 18 του Ν 3613/2007 (ΦΕΚ 263/Α'/2007) το όργανο που αποφασίζει

για την υλοποίηση της ανωτέρω δράσης είναι ο/η Δήμαρχος, της περιοχής η οποία πλήττεται από κάποιο καταστροφικό φαινόμενο. Ο/Η Δήμαρχος είναι το όργανο συντονισμού του έργου πολιτικής προστασίας, που απαιτείται για την αντιμετώπιση της καταστροφής όταν αυτή λαμβάνει χώρα σε επίπεδο τοπικό, ειδάλτως αρμόδιος καθίσταται εκ του νόμου ο Περιφερειάρχης όταν η εξελισσόμενη ή επικείμενη καταστροφή μπορεί να επηρεάσει μια περιφέρεια, δηλαδή περισσότερους του ενός δήμους. Με τη διεύρυνση των ορίων των Δήμων είναι πολύ πιθανό, ο επικείμενος ή εξελισσόμενος κίνδυνος να βρίσκεται στα όρια ενός μόνο Δήμου.

Όσον αφορά τις αρμοδιότητες του Περιφερειάρχη που αφορούν την λήψη και πραγμάτωσης της απόφασης για την οργανωμένη απομάκρυνση πολιτών, θεωρείται καλό να μεταβιβάσει τις αρμοδιότητες στους Αντιπεριφερειάρχες των σχετικών Περιφερειακών Ενοτήτων.

Τέλος, η απόφαση της Ο.Α.Π μπορεί να λαμβάνεται από το Γενικό Γραμματέα Πολιτικής Προστασίας ή τον ασκούντα τα καθήκοντα Γενικού Γραμματέα (μέχρι το διορισμό του Συντονιστή Αποκεντρωμένης Διοίκησης Ν.4325/2015 άρθ.28) στις περιπτώσεις άρθρου 2 παρ. 3 σε συνδυασμό με το άρθρο 8 παρ. 1 περιπτώσεις β', γ' και δ' του Ν. 3013/2002, δηλαδή όταν η καταστροφή εκτείνεται σε περισσότερες περιφέρειες.

Σε κάθε περίπτωση, η λήψη της απόφασης Ο.Α.Π, όπως αυτή ορίζεται στην παρ. 2 άρθ. 18 Ν 3613/2007, είναι βασικό να καθορίζεται από τους κατά τόπους φορείς καθότι είναι οι εκτίμηση επί των τοπικών συνθηκών είναι η βέλτιστη δυνατή πρώτα από τους τοπικούς φορείς εκείνους που έχουν γνώση εικόνας και άρα μπορούν ευκολότερα να τις διαχειριστούν.

Επιπλέον, θα πρέπει να σημειώσουμε ότι η Ο.Α.Π σε περιπτώσεις πρόληψης δεν έχει υποχρεωτικό χαρακτήρα. Αντιθέτως όταν κρίνεται ότι εξελίσσεται μια καταστροφή η δράση της ΟΑΠ είναι υποχρεωτική για τους πολίτες.

1.5 Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΩΝ ΦΟΡΕΩΝ ΣΤΗΝ Ο.Α.Π

Η λειτουργία των επιχειρησιακών φορέων (Π.Σ, Ε.Α, Ε.Κ.Α.Β, Λ.Σ κ.ά) καθορίζεται από αντίστοιχη εξειδικευμένη νομοθεσία. Θα πρέπει όμως να τονιστεί ότι η γενική ευθύνη συντονισμού των ενεργειών για όλες τις καταστροφές, εκτός από τις δασικές πυρκαγιές, ανήκει στο όργανο πολιτικής προστασίας (Γενικό Γραμματέα Πολιτικής Προστασίας, Συντονιστή Αποκεντρωμένης Διοίκησης, Περιφερειάρχη, Αντιπεριφερειάρχη ή Δήμαρχο) στη χωρική αρμοδιότητα του οποίου βρίσκεται η καταστροφή και σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας.

Ο ρόλος των εμπλεκόμενων Φορέων στην Οργανωμένη Απομάκρυνση Πληθυσμού, ανάλογα, με το εάν ο επικείμενος ή εξελισσόμενος κίνδυνος βρίσκεται στα όρια του Δήμου ή της Περιφέρειας, το όργανο λήψης της απόφασης έχει:

- Την ευθύνη συντονισμού του έργου της Πολιτικής Προστασίας σε τοπικό επίπεδο
- Την αρμοδιότητα λήψης απόφασης & υλοποίησής της δράσης, Ο.Α.Π
- Την ευθύνη συνεργασίας με τους λοιπούς εμπλεκόμενους φορείς
- Την ευθύνη συνεργασίας με τον Αντιπεριφερειάρχη (Περιφερειάρχη) για την επιλογή του χώρου υποδοχής του πληθυσμού
- Την ευθύνη κινητοποίησης των αρμοδίων υπηρεσιών του Δήμου για την υλοποίηση της δράσης
- Την ευθύνη σύνταξης της δημόσιας ανακοίνωσης της απόφασης για την Οργανωμένη Απομάκρυνση
- Τη μέριμνα για τη μεταφορά και διαμονή του πληθυσμού στους χώρους υποδοχής
- Την αρμοδιότητα λήψης απόφασης για την επιστροφή του πληθυσμού

Το Πυροσβεστικό Σώμα (Π.Σ) βάση της αποστολής του έχει :

- την ευθύνη και τον επιχειρησιακό σχεδιασμό της καταστολής των πάσης φύσεως πυρκαγιών και της παροχής κάθε δυνατής συνδρομής για την διάσωση των ατόμων και υλικών αγαθών που απειλούνται από αυτές.

- Την αντιμετώπιση των συνεπειών από τις φυσικές, τεχνολογικές και λοιπές καταστροφές, όπως σεισμοί, πλημμύρες, τις χημικές - βιολογικές - ραδιολογικές - πυρηνικές (Χ.Β.Ρ.Π.) απειλές και τη διάσωση ατόμων και υλικών αγαθών, που κινδυνεύουν από αυτές.

Η Ελληνική Αστυνομία (ΕΛ.ΑΣ.) με την υποστήριξη της Δημοτικής Αστυνομίας είναι αρμόδια για:

- Τον εντοπισμό και την ειδοποίηση των πολιτών
- Την τήρηση της τάξης
- Τη ρύθμιση της κυκλοφορίας κατά την απομάκρυνση
- Την πρόληψη και την καταστολή εγκλημάτων κατά της περιουσίας των πολιτών που απομακρύνονται - ασφάλεια στην περιουσία

Οι Μονάδες ΕΚΑΒ είναι αρμόδιες για:

- Τον ευπαθή πληθυσμό και τις ευάλωτες ομάδες που αντιμετωπίζουν θέματα υγείας
- Τα άτομα γενικότερα με προβλήματα υγείας
- Την παροχή άμεσης προνοσοκομειακής ιατρικής Βοήθειας

Οι κατά τόπους Λιμενικές Αρχές, είναι οι αρμόδιες για:

- Τη χρήση πλωτών θαλάσσιων μέσων προκειμένου να απομακρυνθούν πολίτες από την απειλούμενη περιοχή

Το Γραφείο Πολιτικής Προστασίας του Δήμου, σε περιπτώσεις όπου μεταξύ των πολιτών υπάρχουν αλλοδαποί (τουρίστες, κ.λπ.), καθορίζει ένα ιδιαίτερο σημείο συγκέντρωσής τους και στη συνέχεια μέσω του ΕΣΚΕ/ΚΕΠΠ ενημερώνεται το Υπ. Εξωτερικών (Μονάδα Διαχείρισης Κρίσεων), προκειμένου να ενημερωθούν αρμοδίως οι Πρεσβείες των αλλοδαπών πολιτών και να γίνει ασφαλώς η απομάκρυνσή τους.

2.1 ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ

2.1.1 ΟΤΑ - ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Το Πρόγραμμα «Καλλικράτης», ή διαφορετικά «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης», αποτελεί την πιο πρόσφατη διοικητική μεταρρύθμιση της χώρας μας, που εισήχθη με το Ν.3852/2010. Μεταξύ των δύο βαθμών τοπικής αυτοδιοίκησης δεν υφίστανται σχέσεις ελέγχου και ιεραρχίας, αλλά συνεργασίας και συναλληλίας, οι οποίες αναπτύσσονται βάσει του νόμου, κοινών συμφωνιών, καθώς και με το συντονισμό κοινών δράσεων (άρθρο 4, Ν.3852/2010).

Ως Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.) αναφέρουμε τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου τα οποία έχουν δημιουργηθεί σε μια συγκεκριμένη εδαφική περιφέρεια της Ελλάδας, και επομένως έχουν συγκεκριμένη έκταση, έδρα και πληθυσμό και έχουν ως σκοπό την διαχείριση των ζητημάτων της περιφέρειας αυτής.

Συγκεκριμένα και σύμφωνα με το Άρθρο 102, παρ. 1 και 2 του συντάγματος:

«1. Η διοίκηση των τοπικών υποθέσεων ανήκει στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης πρώτου και δεύτερου βαθμού. Ο Νόμος ορίζει το εύρος και τις κατηγορίες των τοπικών υποθέσεων, καθώς και την κατανομή τους στους επί μέρους βαθμούς.

2. Οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης έχουν διοικητική και οικονομική αυτοτέλεια.»

Πρώτου βαθμού Ο.Τ.Α, αποτελούν οι Δήμοι και δεύτερου βαθμού είναι οι περιφέρειες. Στον ακόλουθο πίνακα καταγράφεται η τρέχουσα δομή των δύο βαθμίδων της αυτοδιοίκησης.

<u>ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΗ ΔΟΜΗ</u>		<u>ΤΡΕΧΟΥΣΑ ΔΟΜΗ</u>	
1034 914 120	ΔΗΜΟΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ ΟΤΑ Α΄ ΒΑΘΜΟΥ Δήμοι Κοινότητες	→ 325	ΔΗΜΟΙ ΟΤΑ Α΄ ΒΑΘΜΟΥ
54 47 3 (7 N/A) 19	N.A. ΟΤΑ Β΄ ΒΑΘΜΟΥ Απλές N.A. Ενιαίες – Διευρυμένες N.A. Επαρχία	→ 13	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ ΟΤΑ Β΄ ΒΑΘΜΟΥ
13	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ	→ 7	ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΕΣ ΔΙΟΙΚΗΣΕΙΣ

Πίνακας 2: Νέα δεδομένα στον αυτοδιοικητικό χάρτη μετά τη διοικητική μεταρρύθμιση του προγράμματος «Καλλικράτης»

Οι αρμοδιότητες των Οργανισμού Τοπικής Αυτοδιοίκησης Α΄ και Β΄ βαθμού

Οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης είναι υπεύθυνοι για τη διοίκηση των τοπικών ζητημάτων. Το άρθρο 102 του Συντάγματος αναφέρει ότι «Υπέρ των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης συντρέχει τεκμήριο αρμοδιότητας για τη διοίκηση των τοπικών υποθέσεων». Αυτό σημαίνει ότι οι τοπικές υποθέσεις αντιμετωπίζονται σε όσο είναι δυνατό, πιο κοντά στον πολίτη και οι διοικητικές βαθμίδες υψηλότερου επιπέδου αναλαμβάνουν τις δραστηριότητες εκείνες που δεν μπορούν να ασκηθούν αποτελεσματικά στο χαμηλότερο επίπεδο (αρχή της επικουρικότητας). Η αρχή αυτή διέπει επίσης και το σύστημα κατανομής αρμοδιοτήτων μεταξύ κοινοτικών και εθνικών θεσμών και οργάνων στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης στον τομέα της Πολιτικής Προστασίας.

Ως διοικητικές μονάδες έχουν δικό τους προσωπικό, δικό τους προϋπολογισμό, καθώς και δικούς τους μηχανισμούς διαχείρισης των πιστώσεων έργων δημοτικού χαρακτήρα, δηλαδή έργων που η έκτασή τους και η εμβέλειά τους δεν ξεφεύγει από τα όρια του Δήμου.

Το έργο των Δήμων υλοποιείται, μέσω της λειτουργίας Γραφείου Πολιτικής Προστασίας (παρ. 2 του άρθρου 13, Ν.3013/2002) όπως προβλέπεται, στο πλαίσιο της υφιστάμενης οργανικής διάρθρωσης του Δήμου, με αρμοδιότητες που αφορούν στην εξασφάλιση της αναγκαίας οργάνωσης και υποδομής για τη λήψη μέτρων πολιτικής προστασίας.

Σύμφωνα με τον ισχύοντα Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων (άρθρο 75παρ.ζ του Ν.3463/2006), στις αρμοδιότητες των Δήμων και Κοινοτήτων περιλαμβάνονται και αυτές του τομέα της πολιτικής προστασίας, όπως:

«1. Ο συντονισμός και η επίβλεψη του έργου της πολιτικής προστασίας για την πρόληψη, ετοιμότητα, αντιμετώπιση και αποκατάσταση των καταστροφών που συμβαίνουν στα διοικητικά τους όρια.

2. Η διατύπωση εισήγησης για το σχεδιασμό πολιτικής προστασίας της περιοχής τους, στο πλαίσιο του ετήσιου εθνικού σχεδιασμού και η εφαρμογή των προγραμμάτων, μέτρων και δράσεων που αφορούν την περιοχή τους, στο πλαίσιο του εθνικού και περιφερειακού σχεδιασμού.

3. Η διάθεση και ο συντονισμός δράσης του απαραίτητου δυναμικού και μέσων για την πρόληψη, ετοιμότητα, αντιμετώπιση και αποκατάσταση των καταστροφών της περιφέρειάς τους.»

Ακολούθως, σύμφωνα με το άρθρο 97 «Υπηρεσιακές Μονάδες Δήμων» του Ν. 3852/2010, οι νέοι Οργανισμοί Εσωτερικής Υπηρεσίας και Συγκρότησης των υπηρεσιών των νέων Δήμων περιλαμβάνουν υποχρεωτικά και υπηρεσιακές μονάδες με αντικείμενο: «θ) Περιβάλλοντος - Πολιτικής Προστασίας». Επιπλέον, αναφέρεται ότι η αρμόδια για το σχεδιασμό Υπηρεσιακή Μονάδα σε επίπεδο Δήμου θα έπρεπε να είχε συγκροτηθεί μέχρι το τέλος του 2012, και κατόπιν να ξεκινήσουν οι διαδικασίες επιχειρησιακού σχεδιασμού ανά είδος καταστροφής. Στους διευρυμένους πια Δήμους, με πάνω από έναν αντιδημάρχους συνιστάται εκτελεστική επιτροπή, στην οποία μετέχουν ο δήμαρχος και οι αντιδήμαρχοι. Η εκτελεστική επιτροπή αποτελεί συντονιστικό και εκτελεστικό όργανο του δήμου και ως αρμοδιότητες έχει την παρακολούθηση της εφαρμογής της δημοτικής πολιτικής σε όλους τους τομείς, συμπεριλαμβανομένου και του τομέα της πολιτικής προστασίας. Αυτό ενισχύεται από

την αρμοδιότητα της Εκτελεστικής Επιτροπής, να εισηγείται σχέδια αντιμετώπισης εκτάκτων αναγκών και φυσικών καταστροφών, σε εναρμόνιση με τα αντίστοιχα σχέδια της Περιφέρειας. Υποστηρικτικά ως προς το Δήμαρχο λειτουργεί στην έδρα του κάθε Δήμου, το Συντονιστικό Τοπικό Όργανο (Σ.Τ.Ο.) με αρμοδιότητα την εισήγηση μέτρων για την υποβοήθηση του έργου του Δημάρχου, όπου περιγράφεται και η σύνθεσή του (παρ. 3 του άρθρου 13, Ν.3013/2002).

Εκτός όμως από τον θεσμοθετημένο ρόλο των Δήμων, ιδιαίτερη σημασία έχει η προηγούμενη εμπειρία από καταστροφές. Η εμπειρία αυτή καταδεικνύει ένα εύρος δράσεων που Δήμοι εκλήθησαν να αναλάβουν για τη διαχείριση καταστροφής η οποία έπληξε την περιοχή τους, σε πολλές περιπτώσεις δε καθ' υπέρβαση του θεσμικά προδιαγεγραμμένου πεδίου δραστηριοποίησής τους.

Επίσης, με την εφαρμογή του προγράμματος «Καλλικράτης», οι Περιφέρειες είναι αυτοδιοικούμενα κατά τόπο νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου και αποτελούν το Β' βαθμό τοπικής αυτοδιοίκησης. Οι περιφέρειες σχεδιάζουν, προγραμματίζουν και υλοποιούν πολιτικές σε περιφερειακό επίπεδο στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους, σύμφωνα με τις αρχές της αειφόρου ανάπτυξης και της κοινωνικής συνοχής της χώρας, λαμβάνοντας υπόψη και τις εθνικές και ευρωπαϊκές πολιτικές.

Οι αρμοδιότητες των Περιφερειών στα πλαίσια της Πολιτικής Προστασίας περιγράφονται αναλυτικά στο Κεφάλαιο Ε' Αρμοδιότητες: Άρθρο 186 του Ν. 3852/2010 «Αρμοδιότητες Περιφερειών» του Καλλικράτη. Σε ότι αφορά τη διοικητική δομή των Περιφερειών, οι υπηρεσίες διακρίνονται στην κεντρική υπηρεσία και στις περιφερειακές υπηρεσίες. Η αυτοτελής διεύθυνση Πολιτικής Προστασίας λειτουργεί στην κεντρική υπηρεσία της περιφέρειας. Επιπλέον, προβλέπεται ότι την αυτοτελή διεύθυνση Πολιτικής Προστασίας απαρτίζουν οργανικές μονάδες σε επίπεδο τμήματος, σε κάθε οικεία Περιφερειακή Ενότητα. Ουσιαστικά, διατηρήθηκαν τελικά, με τη μορφή τμημάτων, τα πρώην γραφεία Πολιτικής Προστασίας των καταργούμενων Νομαρχιών, οι οποίες σήμερα αντιστοιχούν στις Περιφερειακές Ενότητες. Ενώ, όμως τα τμήματα αυτά υπάγονται ιεραρχικά στην αντίστοιχη Διεύθυνση της Περιφέρειας, οι κύριες αρμοδιότητες Πολιτικής Προστασίας σε επίπεδο Περιφερειακής Ενότητας ασκούνται από τον εκλεγμένο Αντιπεριφερειάρχη, ο οποίος μάλιστα προεδρεύει του Συντονιστικού

Οργάνου Πολιτικής Προστασίας της Περιφερειακής Ενότητας (Σ.Ο.Π.Π.). Επίσης στις αρμοδιότητες της Εκτελεστικής Επιτροπής της Περιφέρειας (άρθρο 174), αναφέρεται ότι είναι αρμόδια, να εισηγείται τα σχέδια αντιμετώπισης εκτάκτων αναγκών και φυσικών καταστροφών, σε εναρμόνιση με τα αντίστοιχα σχέδια της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας.

Διαχείριση Κρίσεων

Ως κρίση θα χαρακτηρίζαμε ένα έκτακτο γεγονός ή σειρά γεγονότων που μπορούν να επηρεάσουν αρνητικά την αξιοπιστία ενός αγαθού ή προϊόντος, τις συνθήκες στις οποίες διαβιεί ο πολίτης και γενικότερα οτιδήποτε μπορεί να προξενήσει αρνητική επίπτωση και προσοχή (Πανηγυράκης, 2001).

Η ορολογία της κρίσης συχνά εκφράζεται και περιγράφεται διαφορετικά και αυτό επηρεάζεται από το πια σκοπιά ασχολείται ο καθένας με αυτή. Γενικά, η έννοια της κρίσης, ταυτίζεται με γεγονότα και καταστάσεις όπως είναι οι καταστροφές και γενικότερα περιστατικά έκτακτα.

Για την διαχείριση κρίσεων, όπως για παράδειγμα την περίπτωση πυρκαγιάς (**ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α΄**), σε γεωγραφικό επίπεδο οι Δήμοι είναι οι διοικητικά υπεύθυνοι σχεδιασμού και διαχείρισης της έκτακτης αυτής συνθήκης. Συγκεκριμένα οι δήμοι είναι υπεύθυνοι για τη λήψη έκτακτων μέτρων προστασίας των πολιτών, μεταφορά στους σε ασφαλή σημεία, διαχείρισης της κυκλοφορίας, διαχείριση των μέσων που θα χρειαστούν για την μεταφορά των πολιτών, συντονισμό των προσπαθειών διαχείρισης της κρίσης των διάφορων υπηρεσιών όπως ΕΛ.ΑΣ, Π.Σ κ.α. και τελικά διασφάλισης της επικοινωνίας όλων εκείνων των φορέων που θα χρειαστούν να επιλυθούν των θεμάτων που ανακύπτουν σε μια έκτακτη κατάσταση. Για τους παραπάνω λόγους υφίστατο γραφείο πολιτικής προστασίας σε κάθε δήμο, του οποίου οι αρμοδιότητες έχουν να κάνουν με την εξασφάλιση της αναγκαίας οργάνωσης αλλά και της κατάλληλης υποδομής για τη λήψη μέτρων πολιτικής προστασίας. Στον Ν. 4249/2014 (**ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β΄**) αναφέρονται λεπτομερώς οι φορείς, η διάρθρωση και οργάνωσή τους, σε περιπτώσεις κρίσεων.

2.1.2 ΦΥΣΙΚΟΙ ΚΙΝΔΥΝΟΙ & ΑΝΘΡΩΠΟΓΕΝΕΙΣ ΚΙΝΔΥΝΟΙ

Οι πιο κοινές καταστροφές μπορούν να ταξινομηθούν ως φυσικές ή μη φυσικές καταστροφές. Οι φυσικές καταστροφές περιλαμβάνουν σεισμούς, τυφώνες, πλημμύρες, ηφαιστειακές εκρήξεις, πυρκαγιές και τσουνάμι. Σύμφωνα με τον ορισμό που δίνει η Αυστραλιανή Κυβέρνηση ο φυσικός κίνδυνος ορίζεται ως «Ένας παράγοντας στο περιβάλλον που μπορεί να βλάψει το σώμα χωρίς να τον αγγίζει απαραίτητα. Οι κραδασμοί και ο θόρυβος είναι παραδείγματα φυσικών κινδύνων».

Οι μη φυσικές, δηλαδή οι ανθρωπογενείς καταστροφές μπορεί να είναι τυχαίες, όπως δυσλειτουργικές μονάδες πυρηνικής ενέργειας ή προβληματικές μονάδες χημικών εργοστασίων όπου το επικίνδυνο υλικό διαρρέει είτε κατά τη μεταφορά είτε σε ατυχήματα στο εργοτάξιο είτε ακόμη εκ προθέσεως, όπως στις περιπτώσεις τρομοκρατικής επίθεσης.

Κατά την ανάπτυξη σχεδίων αντιμετώπισης τέτοιων καταστροφών είναι σημαντικό να έχουμε έναν καλό σχεδιασμό οργανωμένης απομάκρυνσης του τοπικού πληθυσμού. Για το σκοπό αυτό είναι ομοίως σημαντικό να κατανοήσουμε τον τρόπο με τον οποίο θα επηρεαστεί η κυκλοφορία, ειδικά σε μια πυκνά κατοικημένη περιοχή.

Σύμφωνα με τον διεθνή οργανισμό WHO η κατάσταση έκτακτης ανάγκης είναι ένας όρος που περιγράφει ένα κράτος. Πρόκειται για διαχειριστικό όρο, απαιτώντας απόφαση και παρακολούθηση από άποψη εξαιρετικών μέτρων (Oxford Pocket Dictionary, 1992). Μια «κατάσταση έκτακτης ανάγκης» απαιτεί «να δηλωθεί» ή να επιβληθεί από κάποιον στην εξουσία, ο οποίος, σε μια συγκεκριμένη στιγμή, θα την άρει. Επομένως, ορίζεται συνήθως σε χρόνο και χώρο, απαιτεί αναγνώριση των οριακών τιμών και συνεπάγεται κανόνες δέσμευσης και στρατηγική εξόδου.

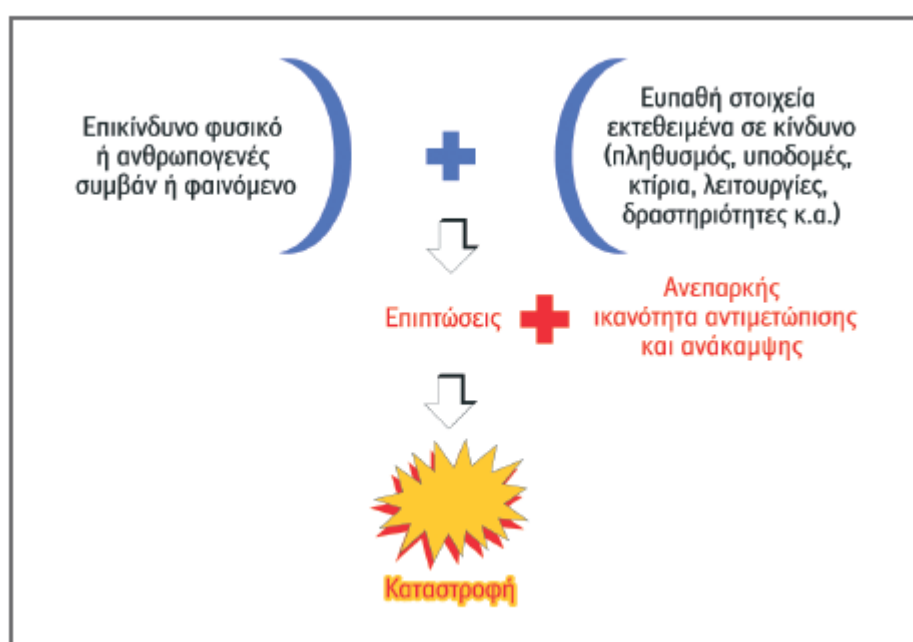
2.1.3 ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ

Υπάρχουν πολλοί ορισμοί της έννοιας καταστροφή. Ένας τέτοιος με ευρεία αποδοχή διατυπώθηκε από τη «Στρατηγική για τη Μείωση των Καταστροφών» των Ηνωμένων Εθνών όπου ως καταστροφή ορίζεται μια «σημαντική διατάραξη της λειτουργίας

μιας κοινότητας ή κοινωνίας που συνδέεται με εκτεταμένες απώλειες και επιπτώσεις (ανθρώπινες, υλικές, οικονομικές ή περιβαλλοντικές) που ξεπερνούν την ικανότητα της κοινότητας ή κοινωνίας να ανταπεξέλθει με ίδιους πόρους». Στις επιπτώσεις μιας καταστροφής περιλαμβάνονται: η απώλεια ζωής ανθρώπων και ζώων, οι τραυματισμοί, οι ασθένειες, η απώλεια υπηρεσιών, οι απώλειες περιουσίας, η καταστροφή αγαθών, κοινωνικές και οικονομικές δυσλειτουργίες καθώς και η περιβαλλοντική υποβάθμιση. Στο ακόλουθο γραφικό απεικονίζονται οι βασικές συνιστώσες πρόκλησης μιας καταστροφής (UN/ISDR, 2009).

Εικόνα 1: Βασικές συνιστώσες για την πρόκληση μιας καταστροφής

Πηγή: Δανδουλάκη, Μ. (2011). *Καλλικράτης : Πολιτική Προστασία και Αυτοδιοίκηση*. ΕΕΤΑΑ. (σελ.5)

Ο ορισμός της καταστροφής αν και φαίνεται απλοϊκός εξακολουθεί να απασχολεί την επιστημονική κοινότητα σε επίπεδο μέτρων που πρέπει να ληφθούν για την διαχείριση μιας τέτοιας συνθήκη. Μάλιστα στην σημερινή εποχή έχει συμβεί η έννοια της καταστροφής να συγχέεται με την έννοια της κρίσης. Οι δύο αυτές έννοιες δεν είναι ταυτόσημες και το σημείο που τις διαφοροποιεί ισχυρά έχει να κάνει με την διαχείριση μιας κατάστασης που αναλογεί σε μια συνθήκη «καταστροφής» και σε μια άλλη «κρίσης».

Ο Pelanda (1982) διαχωρίζει σε τρεις (3) κατηγορίες τους ορισμούς που περιγράφουν ή αναφέρονται στην καταστροφή. Ο διαχωρισμός αυτός έγινε ανάλογα με την ερμηνεία που δίνεται στην έννοια και είναι ο παρακάτω:

- (α) ως αποτέλεσμα κοινωνικών και περιβαλλοντικών επιπτώσεων,
- (β) ως μια κατάσταση συλλογικού στρες (πίεσης) σε μια κοινότητα, και
- (γ) ως αναντιστοιχία μεταξύ, αφενός, της δυνατότητας αντιμετώπισης των βλαπτικών παραγόντων και, αφετέρου, των αρνητικών τους επιπτώσεων.

Αναλυτικότερα, οι καταστροφές αποτελούν απόρροια συνδυασμού των εξής στοιχείων:

Της επικινδυνότητας, δηλαδή της πιθανότητας να εκδηλωθεί ένα επικίνδυνο φαινόμενο ή συμβάν συγκεκριμένης σφοδρότητας	«ποιος είναι ο κίνδυνος σε μια περιοχή»
Της έκθεσης σε ένα εν δυνάμει επικίνδυνο φαινόμενο ή συμβάν	«τι βρίσκεται εκτεθειμένο σε κίνδυνο εκεί»
Της τρωτότητας (ευπάθειας)	«πόσο ευπαθές είναι αυτό στον συγκεκριμένο κίνδυνο»
Της ικανότητας αντιμετώπισης και ανάκαμψης	«κατά πόσο οι επιπτώσεις μπορεί να αντιμετωπιστούν ή απορροφηθούν»

Πίνακας 3: Καταστροφές ως απόρροια συνδυασμών

Σύμφωνα με την ελληνική νομοθεσία (Υ.Α 1299/2003), ως καταστροφή ορίζεται κάθε ταχείας ή βραδείας εξέλιξης φυσικό φαινόμενο ή τεχνολογικό συμβάν στο χερσαίο, θαλάσσιο και εναέριο χώρο, το οποίο προκαλεί εκτεταμένες δυσμενείς επιπτώσεις στον άνθρωπο, καθώς και στο ανθρωπογενές ή φυσικό περιβάλλον. Σημειώνεται όμως, ότι οι διοικητικές δομές που αναφέρονται στην νομοθεσία ανήκουν σε προηγούμενη διοικητική δομή της χώρας, που σημαίνει πρακτικά, ότι τα χωρικά όρια, αλλά και οι πόροι (ανθρώπινο δυναμικό και μέσα) αντιμετώπισης έχουν πλέον αλλάξει. (Πίνακας 4).

ΓΕΝΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ	Όταν η καταστροφή εκτείνεται σε περισσότερες από τρεις Περιφέρειες της χώρας	
	ΜΙΚΡΗΣ ΕΝΤΑΣΗΣ	ΜΕΓΑΛΗΣ ΕΝΤΑΣΗΣ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ	Για την αντιμετώπισή της αρκεί το δυναμικό και τα μέσα Πολιτικής Προστασίας της Περιφέρειας	Για την αντιμετώπισή της απαιτείται η διάθεση δυναμικού και μέσων Πολιτικής Προστασίας και από άλλες Περιφέρειες ή και από κεντρικές υπηρεσίες και φορείς
ΤΟΠΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ	Για την αντιμετώπισή της αρκεί το δυναμικό και τα μέσα Πολιτικής Προστασίας σε επίπεδο νομού	Για την αντιμετώπισή της απαιτείται η διάθεση δυναμικού και μέσων Πολιτικής Προστασίας και από άλλους νομούς, Περιφέρειες ή και από κεντρικές υπηρεσίες και φορείς

Πίνακας 4: Κατηγοριοποίηση των Καταστροφών σύμφωνα με τον Ν. 3013/2002.

Σε τούτο το σημείο θα πρέπει να παρατηρήσουμε ότι η έννοια της καταστροφής δεν έχει μονάχα πολλούς ορισμούς αλλά συμβαίνει αυτοί να μεταβάλλονται ανάλογα το γεωγραφικά ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του τόπου που περιγράφεται αυτή. Έτσι για παράδειγμα κάποιο συμβάν που για μια χώρα μπορεί να θεωρηθεί ως σύνηθες ή αμελητέο, σε άλλη πιο ευάλωτη από άποψη υποδομών, χώρα μπορεί να εκτιμηθεί ως σημαντικό πλήγμα .

2.1.4 ΚΙΝΔΥΝΟΣ

Ο κίνδυνος αποτελεί την συνθήκη υπό την οποία η ακεραιότητα έμβιας ή άβιας οντότητας μπορεί να δεχθεί βλάβη ή στην περίπτωση των έμβιων όντων μπορεί να επέλθει και ο θάνατος. Σύμφωνα δε με τον White1978 «Ο κίνδυνος πάντα προκύπτει από την αλληλεπίδραση κοινωνικών και βιολογικών συστημάτων με φυσικά συστήματα. Οι καταστροφές γεννιούνται τόσο (ή και περισσότερο) από τις δράσεις των ανθρώπων όσο και από φυσικά γεγονότα».

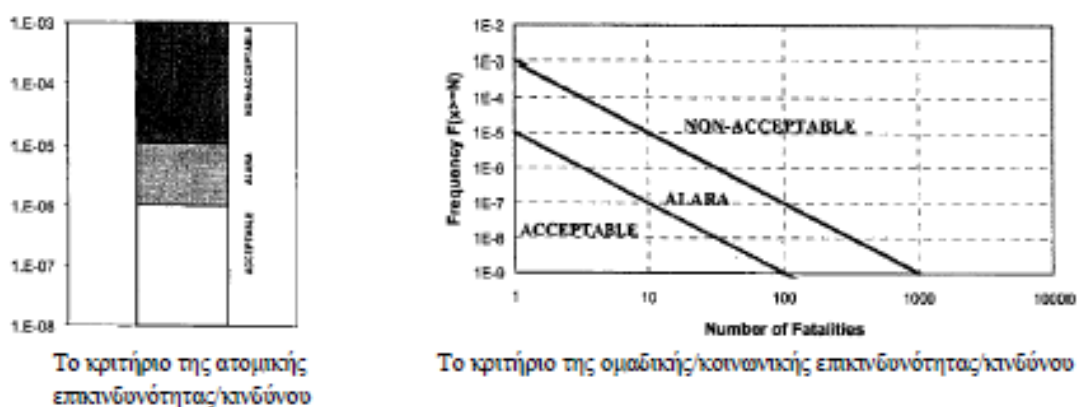
Ο κίνδυνος μπορεί να αναφέρεται σε ατομική συνθήκη κινδύνου ή ομαδική/κοινωνική. Η ατομική εκφράζει ένα συγκεκριμένο επίπεδο επικινδυνότητας

πάνω από το οποίο το άτομο δεν θα πρέπει να είναι εκτεθειμένο (βλ. εικόνα 2). Από την άλλη όταν αναφερόμαστε στον κίνδυνο για μια ομάδα αναφερόμαστε στη πιθανή έκθεση ενός πληθυσμού. Για την εκτίμησή του κινδύνου λαμβάνεται υπόψη τα κάτωθι:

- η πυκνότητα του πληθυσμού,
- η χωρική διακύμανση του πληθυσμού,
- η χρονική διακύμανσή του

και τέλος τι πιθανά έκτακτα μέτρα προστασίας θα πρέπει να λάβουμε. Τα προηγούμενα αποτυπώνονται στο επόμενο σχήμα.

Εικόνα 2: Εκφράσεις του κριτηρίου του ατομικού και του ομαδικού/κοινωνικού κινδύνου

Πηγή: Λέκκας, Ε. (2000). *Φυσικές και τεχνολογικές καταστροφές*. Αθήνα: Access.

Σύμφωνα με την ελληνική νομοθεσία (Υ.Α 1299/2003), ως Κίνδυνος ορίζεται η πιθανότητα εκδήλωσης ενός φυσικού φαινομένου ή τεχνολογικού συμβάντος ή και λοιπών καταστροφών σε συνδυασμό με την ένταση των καταστροφών, που μπορεί να προκληθούν στους πολίτες, στα αγαθά, στις πλουτοπαραγωγικές πηγές και στις υποδομές μιας περιοχή.

2.1.5 ΤΡΩΤΟΤΗΤΑ

Η καταστροφή έχει γίνει το έναυσμα ώστε να συζητηθούν λεπτομερώς πλήθος ζητημάτων όπως τα όρια που πρέπει να τίθενται στα συστήματα προειδοποίησης, η

επάρκεια του επιπέδου ασφάλειας που παρέχουν τα κατασκευαστικά έργα που γίνονται για προστατευτικούς σκοπούς καθώς επίσης και την ανθρώπινη και κοινωνική τρωτότητα (Shrinathetal., 2014). Το τελευταίο, η τρωτότητα δηλαδή, ορίζεται ως εξής από UN/ISDR (2009): «Χαρακτηριστικά και συνθήκες που καθιστούν ευπαθή μια κοινότητα, ένα σύστημα ή μια υποδομή στην επίδραση ενός επικίνδυνου φαινομένου. Υπάρχουν πολλές όψεις της τρωτότητας που συνδέονται με διάφορους φυσικούς, κοινωνικούς, οικονομικούς και περιβαλλοντικούς παράγοντες. Τέτοιοι παράγοντες είναι χαμηλής ποιότητας μελέτη και κατασκευή κτιρίων και έργων υποδομής, ανεπαρκής συντήρηση υποδομών, έλλειμμα στην ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του κοινού, κακή εκτίμηση της επικινδυνότητας και υστέρηση στη λήψη κατάλληλων μέτρων, αλόγιστη χρήση περιβαλλοντικών πόρων. Η τρωτότητα μπορεί να παρουσιάζει σημαντική ανισοκατανομή μέσα στην ίδια κοινότητα και διακυμάνσεις στο χρόνο.».

Η τρωτότητα ως υπολογίσιμο μέγεθος ορίζεται από τον Παγκόσμιο Δείκτη Εκτίμησης Αναγκών του ECHO (EU Humanitarian Aid and Civil Protection Department). Ο δείκτης της τρωτότητας αντιπροσωπεύει την ανάγκη ενίσχυσης σε περίπτωση κρίσης και μπορεί να εκτιμηθεί λαμβάνοντας υπόψη στοιχεία όπως :

- η γενική κατάσταση της χώρας,
- η υγεία των παιδιών κάτω των 5 ετών,
- η ύπαρξη εκδιωχθέντος πληθυσμού και άλλα που ορίζονται ανά συνθήκη έκτακτης ανάγκης στην οποία θα πρέπει να ανταπεξέλθουμε.

2.1.6 ΕΥΠΑΘΕΙΑ

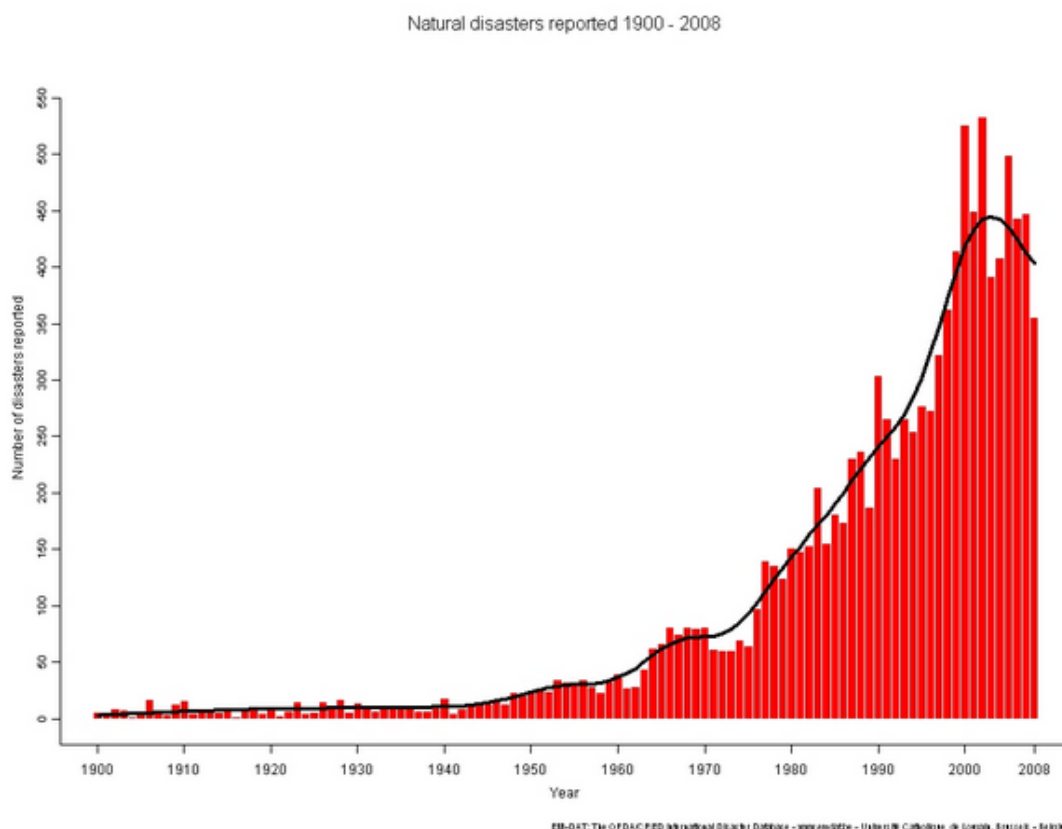
Σύμφωνα με το ESPON Hazards Project (2005) τρωτότητα είναι «Ο βαθμός ευπάθειας ενός ατόμου, μιας ομάδας/κοινότητας ή τέλος μιας περιοχής σε ένα πλήθος συνθηκών και διαδικασιών που «προκύπτουν ως αποτέλεσμα φυσικών, κοινωνικών, οικονομικών και περιβαλλοντικών παραγόντων που αυξάνουν την ευαισθησία μιας κοινότητας στα πλήγματα των επικινδυνότητων».

Η ευπάθεια, αφορά τους λειτουργικούς παράγοντες μιας κοινωνίας που επιτρέπουν σε ένα κίνδυνο να προκαλέσει μια κατάσταση έκτακτης ανάγκης (καταστροφή), π.χ. εγγύτητα στον κίνδυνο ή επίπεδο ανάπτυξης.

Η τρωτότητα βοηθά στον προσδιορισμό των ομάδων μιας κοινωνίας που ενδέχεται να υποφέρουν άμεσα και έμμεσα από έναν κίνδυνο και συνεπώς θεωρούνται ευπαθείς. Επίσης συνεισφέρει στον προσδιορισμό των ομάδων που πιθανώς θα υποφέρουν μακροχρόνιες διαταραχές στους τομείς της ζωής και του άμεσου περιβάλλοντος καθώς και στον προσδιορισμό των ομάδων αυτών που θα δυσκολευτούν να επανακτήσουν τους αρχικούς ρυθμούς ζωής τους.

Οι φυσικές καταστροφές όπως τις ορίσαμε και σε προηγούμενο κεφάλαιο είναι πολυποίκιλες. Έχει δε, ενδιαφέρον να σημειώσουμε ότι ένταση των φυσικών καταστροφών εκτιμάται να κλιμακώνεται κατά τους τελευταίους χρόνους. Είναι χαρακτηριστικό το διάγραμμα που ακολουθεί και απεικονίζει τις φυσικές καταστροφές που έχουν καταγραφεί από το 1900 έως το 2008.

Εικόνα 4: Αναφορές φυσικών καταστροφών 1900 – 2008

Πηγή: Καραμάνου, Α. (27.01.2014). *Τι είναι φυσική καταστροφή; Βασικές έννοιες & Ερμηνείες* (η αρχική πηγή της εικόνας είναι η αρχή Emergency Events Database (EM-DAT)).

Ανακτήθηκε από: <http://www.fire.gr/?p=5379> (Τελευταία πρόσβαση: 27.06.2017)

Ως είναι λογικό επακόλουθο η ανθρωπότητα θα πρέπει να οπλιστεί έναντι των φυσικών καταστροφών ορίζοντας κατάλληλα μέτρα, εργαλεία και μεθόδους. Συνηθίζεται σε πολλές χώρες όπως και στην Ελλάδα μια μέθοδος διαχείρισης μια έκτακτης κατάστασης όπως αυτή μπορεί να είναι μια φυσική καταστροφή να εκκενώνεται μια μικρή ή μεγαλύτερη περιοχή. Η **εκκένωση** λοιπόν είναι μια στρατηγική επιλογή ως προς τη διαχείριση της έκτακτης ανάγκης που δημιουργείται.

3.1 Η ΕΚΚΕΝΩΣΗ

Η Εκκένωση περιλαμβάνει «τη σχεδιασμένη, ομαλή και συντονισμένη κυκλοφορία των ατόμων από μια ανασφαλή ή ενδεχομένως μη ασφαλή τοποθεσία σε μία ασφαλέστερη τοποθεσία και την ενδεχόμενη επιστροφή τους». Η εκκένωση εκτιμάται ως ένα από τα πιο σημαντικά μέτρα για την διαχείριση και περιορισμό των επιπτώσεων που έρχονται μετά από μια φυσική καταστροφή είτε αυτές αφορούν ανθρώπινες απώλειες και είτε βλάβες .

Η εκκένωση μιας τοποθεσίας βέβαια δεν αποτελεί μια βολική πανάκια. Θα πρέπει κατά την εκκένωση να συνυπολογίσουμε τους κινδύνους, τόσο για τους πολίτες που απομακρύνονται όσο και για το προσωπικό των εμπλεκόμενων φορέων.

Γενικά, σε μια πρώτη ανάγνωση θα μπορούσαμε να πούμε ότι η εκκένωση είναι μια πολύπλοκη διαδικασία στην οποία η λήψη των αποφάσεων γίνεται υπό συνθήκες υψηλής αβεβαιότητας λόγω του έκτακτου και απροσδόκητου των καταστάσεων, που απαιτεί τη συνεργασία διαφόρων επιστημονικών κλάδων όπως γεωγραφίας, νομικής, μηχανική, κοινωνιολογία κ.α. ώστε ο σχεδιασμός της να είναι αποδοτικός.

Για το σκοπό που μόλις περιγράψαμε έχουν αναπτυχθεί διάφορα εξειδικευμένα εργαλεία και μοντέλα λήψης αποφάσεων όπως το μοντέλο *PESTLE (Political, Environment, Social, Technology, Legislation, Economic)*. Η ανάλυση *PESTLE*, η οποία μερικές φορές αναφέρεται ως ανάλυση *PEST*, είναι μια έννοια που ακολουθεί τις αρχές μάρκετινγκ. Επιπλέον, η έννοια αυτή χρησιμοποιείται ως εργαλείο από τις εταιρείες κυρίως για την παρακολούθηση του περιβάλλοντος στο οποίο λειτουργούν ή σχεδιάζουν να ξεκινήσουν ένα νέο έργο / προϊόν / υπηρεσία κ.λπ.

3.2 ΣΤΑΔΙΑ ΕΚΚΕΝΩΣΗΣ

Η εκκένωση περιλαμβάνει πέντε στάδια τα οποία κατά τον Γ.Φούντα (2012) είναι τα εξής:

- i. **Απόφαση Εκκένωσης** (*Decision to Evacuate*) όπου οι αρμόδιοι ιθύνοντες αναλύουν την υφιστάμενη κατάσταση, κάνουν μια εκτίμηση σχετικά με τα άτομα

που εκτίθενται σε έναν φυσικό κίνδυνο, τις δυνητικές επιπτώσεις του και την αναγκαιότητα της εκκένωσης.

ii. **Προειδοποίηση** (*Warning*) αναφέρεται στην ενημέρωση και την προειδοποίηση του πληθυσμού για την απειλή και τις κατάλληλες ενέργειες που απαιτούνται για τη μεταφορά τους σε πιο ασφαλή περιοχή.

iii. **Υπαναχώρηση – Απόσυρση** (*Withdrawal*) αναφέρεται στην κυκλοφορία των εκτιθέμενων ατόμων από επικίνδυνες ή δυνητικά επικίνδυνες περιοχές σε πιο ασφαλείς.

iv. **Καταφύγιο** (*Shelter*) αφορά στην παροχή χώρου καταφυγής σε ασφαλείς τοποθεσίες για την παροχή αρωγής και την κάλυψη των βασικών βιοτικών αναγκών (διατροφή, παροχή υγειονομικής περίθαλψης κτλ) των διακομιζόμενων πολιτών.

v. **Επιστροφή** (*Return*) του πληγέντος πληθυσμού μετά από την αξιολόγηση της περιοχής της καταστροφής.

3.3 ΤΥΠΟΙ ΕΚΚΕΝΩΣΗΣ

Ως ξεχωριστή κατηγορία θα πρέπει να διακρίνουμε τους τύπους της εκκένωσης καθότι αυτοί αφορούν διαφορετική περίσταση και άρα διαχείριση. Ανάλογα με τα χαρακτηριστικά του κινδύνου, οι εκκενώσεις συνήθως διακρίνονται σε δύο τύπους:

την εθελοντική (*voluntary*) και την υποχρεωτική (*mandatory*)

3.3.1 ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗ ΕΚΚΕΝΩΣΗ:

Η εθελοντική εκκένωση γίνεται όταν υπάρχει μεν απειλή αλλά αυτή εκτιμάται ως δυνητική και επομένως περισσότερο προληπτικά καλείται ο κάτοικος μιας περιοχής να αποφασίσει εάν θα εκκενώσει την περιοχή ή όχι.

3.3.2 ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΕΚΚΕΝΩΣΗ :

Στον αντίποδα αυτού, η υποχρεωτική εκκένωση λαμβάνει χώρα όταν επίκειται μια φυσική απειλή και οι κάτοικοι πρέπει να εκκενώσουν την περιοχή σύμφωνα με τις οδηγίες και τις κατευθύνσεις των σχετικών φορέων.

Βέβαια σε τούτο το σημείο θα πρέπει να σημειώσουμε ότι εκκένωση μπορεί να είναι «υποχρεωτική» αλλά όχι «καταναγκαστική» για τους κατοίκους καθώς και σε τούτη την περίπτωση τα άτομα καλούνται να αποφασίσουν βασισμένα στην ελευθερία της βούλησης τους εάν θα εκκενώσουν την επικίνδυνη περιοχή. Δε θα επιβληθεί εν ολίγοις η απομάκρυνση τους με τη βία. Όταν όμως επιλέγουν να μην εκκενώσουν πρέπει να είναι έτοιμοι να αποδεχθούν τις συνέπειες αυτής τους της απόφασης

3.3.3 ΠΑΡΑΜΟΝΗ ΣΤΙΣ ΚΑΤΟΙΚΙΕΣ

Ανά περιπτώσεις, όπως επικίνδυνες καιρικές συνθήκες, προκρίνεται η εναλλακτική της παραμονής των ατόμων στις κατοικίες τους μαζί με την οικογένεια ή τους φίλους τους.

3.3.4 ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ

Μια σημαντική παράμετρος για την διαχείριση της εκκένωσης είναι η ψυχολογική κατάσταση των ατόμων και η ορθή αξιολόγησης αυτής από εκείνους που θα πρέπει να οργανώσουν την εκκένωση. Ως είναι λογικό οι άνθρωποι σε καταστάσεις κινδύνου ενεργούν με βάση αντιληπτική τους ικανότητα του ατόμου την δεδομένη στιγμή, η οποία δεν είναι ασύνηθες να δρομολογείται βάση του πανικού και όχι της ορθολογικής σκέψης.

Σύμφωνα με την κα Φούντα (2012) «οι τεχνοκρατικές μέθοδοι αξιολόγησης της πιθανότητας και των επιπτώσεων ενός φυσικού κινδύνου, οι οποίες βασίζονται σε μαθηματικά μοντέλα και στατιστικές εκτιμήσεις, δεν αντικατοπτρίζουν και τη γενική άποψη της κοινωνίας και δε θεωρούνται επαρκείς». Μάλιστα η διεθνής εμπειρία έρχεται να επικυρώσει το παραπάνω καθώς δείχνει ότι η μαζική εκκένωση μπορεί να προκαλέσει στρες τέτοιο ώστε να οδηγήσει τον πληθυσμό σε ακραίες αντιδράσεις.

Καταληκτικά, ο ψυχολογικός παράγοντας κρίνεται ως σημαντικός για τη λήψη της απόφασης εκκένωσης. Επομένως θα ήταν λάθος τόσο το να υποτιμάται όσο και να παραβλέπεται από τους αρμόδιους. Μάλιστα η ως τώρα εμπειρία έχει καταδείξει ότι χρειάζονται ολοκληρωμένες λύσεις ώστε να αναπτυχθεί στους πολίτες μια κουλτούρας έκτακτης ανάγκης που θα στοχεύει στην βελτιστοποίηση της αντίληψη

των πολιτών, ώστε η εκκένωση όπου αυτή κρίνεται απαραίτητη να μπορεί να είναι γρήγορη και αποτελεσματική.

3.3.5 ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΑ ΣΧΕΔΙΑ ΕΚΚΕΝΩΣΗΣ

Δεδομένης της πολυπλοκότητας στη διαχείριση της διαδικασίας της εκκένωσης, δημιουργούνται επιχειρησιακά σχέδια ετοιμότητας ώστε να υπάρχει κάτι οργανωμένο προς εφαρμογή στην περίπτωση της έκτακτης συνθήκης. Τα επιχειρησιακά σχέδια ετοιμότητας είναι χρονοδιαγράμματα και προγράμματα δυνατών ενεργειών που έχουν προκαθοριστεί και στοχεύουν στην καταλληλότερη λύση. Τα σχέδια αυτά προσδιορίζονται από ένα ευρύτατο φάσμα ενδιαφερόμενων φορέων .

Ένας τέτοιος προγραμματισμός έχει στόχο να διαχειριστεί και μειώσει τη σύγχυση του πληθυσμού και να ενισχύσει το συντονισμό των φορέων που θα πρέπει να συλλειτουργήσουν καθώς και να βελτιστοποιήσει τη διαδικασία λήψης αποφάσεων. Εάν δεν συμβεί αυτό αντικειμενικά θα προκληθεί μεγαλύτερο πρόβλημα, σε μια ήδη επιβαρυνόμενη κατάσταση προς διαχείριση.

Είναι λογικό πως αποφάσεις που δεν γίνονται αποδεκτές από τους συμμετέχοντες οργανισμούς έκτακτης ανάγκης, μπορεί να οδηγήσουν σε συγκρούσεις και το συντονισμό σε αποτυχία. Επίσης μπορεί και να πυροδοτήσουν την απόσυρση, στην υποστήριξη και την πίστη σε βασικούς φορείς λήψης αποφάσεων, με αποτέλεσμα να προκληθούν ακυβέρνητες και παράλογες κοινωνικές αντιδράσεις.

Είναι ενδιαφέρον να παρουσιάσουμε μερικές σημαντικές εκ των παραμέτρων που λαμβάνονται υπόψιν στην κατάρτιση ενός σχεδίου δράσης, όπως:

- Υφιστάμενες νομοθετικές ρυθμίσεις (πχ αρμόδιος για τη λήψη της απόφασης εκκένωσης και διαδικασία και την επίτευξη του σκοπού, εξουσίες των διαχειριστών έκτακτης ανάγκης, ρόλοι και αρμοδιότητες, οργανισμοί που συμμετέχουν στις επιχειρήσεις κτλ).
- Οι πολιτικές και οικονομικές συνέπειες που συνεπάγεται η λήψη της απόφασης εκκένωσης (πχ στις τοπικές επιχειρήσεις ή στον τουρισμό κτλ).

- Καθορισμός ασφαλών χώρων προσωρινής συγκέντρωσης του πληθυσμού που δεν μπορούν ή δεν είναι δυνατόν ν' απομακρυνθούν με ίδια μέσα και μέθοδοι μεταφοράς του (πχ ιδιωτικά ή δημόσια οχήματα, σιδηροδρομικό δίκτυο κτλ.).
- Καθορισμός χώρων καταφυγής του πληθυσμού εκτός της πληγείσας περιοχής (πχ χώροι ορισμένοι από τους αρμόδιους κρατικούς φορείς, ξενοδοχειακές μονάδες, σπίτια φίλων και συγγενών, εξοχικά ή δεύτερη κατοικία κτλ.).
- Αναγνώριση των χαρακτηριστικών και παραγόντων επικινδυνότητας ενός φυσικού κινδύνου, που υπεισέρχονται στη διαδικασία λήψης αποφάσεων για την εφαρμογή του μέτρου της εκκένωσης (πχ γενεσιουργά αίτια, διάρκεια εκδήλωσης, βαθμός ελέγχου, προβλεψιμότητας και δυναμικής πρόβλεψης). Διαφορετικοί κίνδυνοι ενδέχεται να απαιτήσουν συγκεκριμένες αποφάσεις.
- Κρίσιμες εγκαταστάσεις και υποδομές (νοσοκομεία, μονάδες φροντίδας ηλικιωμένων, σχολεία και παιδικοί σταθμοί κτλ).
- Το δημογραφικό προφίλ της κοινότητας (πχ άτομα με ειδικές ανάγκες, ηλικιωμένοι, πολυμελείς οικογένειες, τουρίστες, άστεγοι, εισόδημα πολιτών κτλ).
- Διαθέσιμα συστήματα διαχείρισης πληροφοριών και επικοινωνιών προκειμένου να εξασφαλισθεί η έγκαιρη και έγκυρη ροή πληροφοριών μεταξύ των οργανισμών που λαμβάνουν μέρος στις επιχειρήσεις εκκένωσης.
- Μέθοδοι ενημέρωσης του πληθυσμού και αποστολής προειδοποιητικών μηνυμάτων για την κατεύθυνση των ενεργειών του και τη λήψη μέτρων αυτοπροστασίας (πχ ειδοποιήσεις πόρτα – πόρτα, αποστολή μαζικών e-mail ή sms, ανακοινώσεις σε ιστοσελίδες, διανομή φυλλαδίων, τοπικά κοινωνικά ΜΜΕ, ενημερωτικά δελτία, σειρήνες προειδοποίησης και μεγαφωνικές εγκαταστάσεις σε βασικά σημεία της πόλης, δημόσια σημεία αναφοράς για την ενίσχυση του τοπικού προσανατολισμού κτλ).
- Αναλύσεις κόστους και χρηματοδοτικοί πόροι (πχ κόστος για υποδοχή των ατόμων σε ασφαλή καταφύγια, διαχείριση εξωτερικής βοήθειας κτλ.).
- Πολιτική διαχείρισης κατοικίδιων ζώων (πχ ευθύνες του ιδιοκτήτη, συνθήκες μεταφοράς, ειδικές ρυθμίσεις για τα κατοικίδια των ατόμων με αναπηρίες κτλ).

- Αστυνόμευση της περιοχής που εκκενώνεται προκειμένου να προστατευθεί η παρουσία των πολιτών καθώς και να περιορίζεται ή/και να ελέγχεται η πρόσβαση από μη εξουσιοδοτημένα άτομα.
- Βασικές οδηγίες ετοιμότητας και αυτοπροστασίας προς τον πληθυσμό (πχ εξοπλισμός του κιτ εκκένωσης με συνταγογραφούμενα φάρμακα και γυαλιά οράσεως, ειδικές προμήθειες για βρέφη, ηλικιωμένους ή άτομα με ειδικές ανάγκες, σημαντικά προσωπικά έγγραφα, ατομικά τηλεφωνικές επαφές είδη προσωπικής περιποίησης κτλ).

3.3.6 ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΕΚΚΕΝΩΣΗΣ

Ο χρόνος που απαιτείται προκειμένου ο πληθυσμός να φθάσει σε ασφαλές μέρος είναι κρίσιμος ώστε να θεωρηθεί ότι έχει λάβει χώρα εκκένωση με αποτελεσματικό τρόπο. Φυσικά ο χρόνος αυτός λογίζεται ανάλογα τα χαρακτηριστικά του κινδύνου που πρέπει να αντιμετωπιστεί και την γεωγραφία της περιοχής. Η εκκένωση μπορεί είτε να είναι άμεση (*immediate*) δηλαδή να έχει μεσολαβήσει ελάχιστος ή καθόλου χρόνο για την προετοιμασία του πληθυσμού είτε να υπάρχει δυνατότητα για επαρκή χρόνο προετοιμασίας της ώστε να έχουν προειδοποιηθεί οι πολίτες της προς εκκένωση περιοχής.

Σύμφωνα πάλι με τον Γ.Φούντα (2012) «η κατάρτιση των σχεδίων δράσης ένα χρονοδιάγραμμα στο οποίο ορίζονται σαφώς τα χρονικά βήματα σε μια διαδικασία εκκένωσης παρέχει στους διαχειριστές έκτακτης ανάγκης σημαντικό πλεονέκτημα στην κατανόηση των χρονικών απαιτήσεων για την ολοκλήρωση κάθε σταδίου και συνεπώς στην υποστήριξη της διαδικασίας λήψης αποφάσεων για την εύρεση της βέλτιστης λύσης».

Προς τούτο έχει οργανωθεί ένα τυπικό μοντέλο τεσσάρων βημάτων ως προς τον σχεδιασμό της εκκένωσης. Τα τέσσερα αυτά βήματα είναι τα ακόλουθα

1. Χρόνος απόφασης (*decisiontime*)

- Αναφέρεται στο χρονικό διάστημα που απαιτείται προκειμένου να ληφθεί μια τεκμηριωμένη απόφαση για την εκκένωση.

- Ο υπολογισμός του χρόνου αυτού περιλαμβάνει επιπλέον το χρόνο για την ανίχνευση και τον έλεγχο των δυνητικών επιπτώσεων ενός φυσικού κινδύνου, την κινητοποίηση και ανάπτυξη των πόρων.

2. Χρόνος προειδοποίησης (*warningtime*)

Δηλαδή το χρονικό διάστημα που χρειάζεται προκειμένου να ενημερωθεί ο πληθυσμός ο οποίος θα πρέπει να μεταφερθεί.

3. Χρόνος απόσυρσης (*withdrawaltime*)

- Ο χρόνος απόσυρσης αναφέρεται στο χρονικό διάστημα που απαιτείται ώστε να μεταφερθούν οι πολίτες σε ασφαλής ή έστω ασφαλέστερη τοποθεσία. Ο χρόνος αυτός καταμετράται συνυπολογίζοντας τα παρακάτω χρονικά διαστήματα:
- «χρόνος αποχώρησης»(*leavetime*) ή «χρόνος αντίδρασης»(*reactiontime*) ή ατομικός χρόνος προετοιμασίας(*individualpreparationtime*) δηλαδή ο χρόνος που χρειάζονται τα άτομα ώστε να προετοιμαστούν και να αφήσουν την οικία τους.
- «χρόνος ταξιδιού»(*traveltime*)δηλαδή ο χρόνος που απαιτείται ώστε τα άτομα να φτάσουν σε μια ασφαλή περιοχή,
- ο «χρόνος του τελευταίου ενός σημείου» (*timepast a point*), ένας σημαντικός συνυπολογισμένος χρόνος διότι αφορά το χρονικό διάστημα που απαιτείται ώστε να απομακρυνθούν όλα τα άτομα από την περιοχή που πρέπει να εκκενωθεί.

4. Χρόνος καταφυγής (*shelvertime*)

Τελικά έχουμε το χρονικό διάστημα που απαιτείται προκειμένου τα άτομα να βρουν καταφύγιο στην ασφαλέστερη τοποθεσία που μετακινήθηκαν.

Πιο σημαντικό είναι το χρονικό διάστημα που απαιτείται για την απόσυρση και αυτό διότι σε αυτή τη περίπτωση θα πρέπει να προσμετρηθεί η μεταφορική ικανότητα του υφιστάμενου οδικού δικτύου η οποία υπό συνθήκες εκκένωσης ως είναι επακόλουθο αδυνατεί να καλύψει τις αυξημένες ανάγκες που δημιουργούνται.

Για τους σκοπούς της εξέλιξης της εκκένωσης με έναν αποτελεσματικό και ασφαλή τρόπο θα ήταν χρήσιμο η προς εκκένωση περιοχή να χωριστεί σε ζώνες εκκένωσης και έπειτα να οριστεί μια οδός διαφυγής για κάθε μία από τις ζώνες. Βέβαια ταυτοχρόνως θα πρέπει να έχει συνυπολογιστεί και το κυκλοφορικό φορτίο που θα μπορεί να φέρει κάθε μια από τις οδούς διαφυγής. Μια τακτικά ακολουθούμενη μεθοδολογία που προτείνεται για τον σχεδιασμό του κυκλοφοριακού φόρτου αποτυπώνεται ως ακολούθως:

Συνθήκες Διαδρομής	Ικανότητα (άτομα ανά ώρα και λωρίδα κυκλοφορίας)
ΚΑΝΟΝΙΚΗ – Αίθριος καιρός με κανονικές συνθήκες ελέγχου κυκλοφορίας	600 (μέση ταχύτητα 40Km/h)
ΕΝΙΣΧΥΜΕΝΗ – Οι υπηρεσίες αντιμετώπισης καταστάσεων εκτάκτου ανάγκης παρεμβαίνουν για τη βελτίωση της κυκλοφορίας	800 (μέση ταχύτητα 50Km/h)
ΔΙΑΤΑΡΑΓΜΕΝΗ - Ισχυρές βροχοπτώσεις με πιθανές βλάβες των οχημάτων ή άλλα ατυχήματα, μικρές πλημύρες στο δρόμο κλπ.	300 (μέση ταχύτητα 2Km/h)
ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΕΝΗ – Κυκλοφοριακή Συμφόρηση. Η διαδρομή εκκένωσης είναι κλειστή από τα νερά των πλημμυρών, των επιπτώσεων μιας πυρκαγιάς, μεγάλης κλίμακας κατολίσθησης, ισχυρών ανέμων κλπ. Μια εναλλακτική διαδρομή διαφυγής ή μεταφορικό μέσο μπορεί να απαιτηθεί.	100 (μέση ταχύτητα 5Km/h)

5.Οι Εθνικές και λοιπές ρυθμίσεις στην εφαρμογή του μέτρου της εκκένωσης

Όπως έχει καταγραφεί και σε προηγούμενη ενότητα στην Ελλάδα οι θεσμικές ρυθμίσεις σε σχέση με τη διαδικασία της εκκένωσης αναφέρονται στον πρόσφατα αναθεωρημένο νόμο Ν.3613/2007. Η Τοπική Αυτοδιοίκηση δε αποτελεί το βασικό εργαλείο για το σχεδιασμό εκκένωσης καθώς η τοπική γνώση, η εμπειρία και η κατανόηση της κοινότητας και των υφιστάμενων σχέσεων, είναι οι πλέον σημαντικές παράμετροι που υποβοηθούν στην αποδοτικότητα ενός σχεδίου εκκένωσης.

Παραλλήλως υπάρχει συνεργασία ως προς τον σχεδιασμό με όλους τους περιφερειακούς εμπλεκόμενους φορείς. Το στοιχείο αυτό είναι σημαντικό για την ανάπτυξη της συνοχής και της συνεργασίας των εμπλεκόμενων φορέων καθώς και για την ελαχιστοποίηση της σύγχυσης και των χρονικών καθυστερήσεων που συχνά παρατηρούνται στη λήψη του μέτρου της Ο.Α.Π. Για το σκοπό η Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας(Γ.Γ.Π.Π) εκδίδει αναλυτικές κατευθυντήριες οδηγίες οι οποίες αφορούν τον κίνδυνο των δασικών πυρκαγιών και ο Οργανισμός Αντισεισμικού Σχεδιασμού (Ο.Α.Σ.Π) ομοίως εκδίδει κατευθυντήριες οδηγίες για τον σεισμικό κίνδυνο.

Θα είχε ενδιαφέρον σε τούτο το σημείο να προσθέσουμε και τα σχετικά Ευρωπαϊκά προγράμματα όπως είναι EU EVITA, όπου με το σύνθημα "beyond the borders" (πέρα από σύνορα), και σε συνεργασία με την Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας της χώρας λαμβάνει χώρα σε έκτακτες περιπτώσεις όπως αυτές που μελετούμε, ένα διακρατικό σχέδιο διαχείρισης της κρίσης.

Συγκεκριμένα το Ευρωπαϊκό πρόγραμμα EU EVITA [Project EVITA Wildfire Evacuation Trigger Buffers for Sensitive Areas, ECHO/SUB/2012/640929] εστιάζει στο σημαντικό θέμα της «οργανωμένης (ελεγχόμενης) απομάκρυνσης πληθυσμού, ως μέτρο πρόληψης κατά την εξέλιξη μιας καταστροφής υπό συγκεκριμένες συνθήκες, μέσω του προσδιορισμού «ζωνών ενεργοποίησης εκκένωσης».

Μια «ζώνη ενεργοποίησης εκκένωσης» είναι ένα προκαθορισμένο όριο που περιβάλλει ένα σημείο ενδιαφέροντος ώστε όταν για παράδειγμα μια πυρκαγιά απειλεί να ξεπεράσει τα όρια της συγκεκριμένης ζώνης να συνίσταται -ως μέτρο πρόληψης- η οργανωμένη απομάκρυνση του πληθυσμού της περιοχής αυτής.

Στην παρούσα ενότητα θα αποτυπώσουμε τα σημαντικότερα γεγονότα της σύγχρονης Ελληνικής ιστορίας που αφορούν την οργανωμένη απομάκρυνση πληθυσμών στην χώρα μας μετά από κάποια φυσική καταστροφή. Εάν λογιστούμε μη φυσικές καταστροφές, τότε τύποις οργανωμένη, από το κράτος, απομάκρυνση πληθυσμών θα μπορούσε να θεωρήσει κάποιος ότι είχαμε κατά την μετακίνηση πληθυσμών μετά την υπογραφή της συνθήκης της Λωζάνης το Γενάρη του 1923 όπου είχαμε ανταλλαγή πληθυσμών μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας.

Μεταπολεμικά λοιπόν η Ελλάδα χρειάστηκε να διαχειριστεί την μεγάλη καταστροφή που προκλήθηκε από τους επαναλαμβανόμενους για μέρες σεισμούς του 1953 που έπληξε τα νησιά του ιονίου και κυρίως την Κεφαλονιά η οποία και από άποψη κτηριακών εγκαταστάσεων σχεδόν ισοπεδώθηκε. Ο σεισμός είχε ως αποτέλεσμα τον θάνατο περισσότερων των 450 ατόμων, τον τραυματισμό πολλαπλάσιων ενώ χιλιάδες είναι εκείνοι που έτρεξαν να μεταναστεύσουν μακριά από το νησί.

Όσον αφορά την διαχείριση του πληθυσμού είναι χαρακτηριστική η περιγραφή από κάτοικο εκείνης της περιόδου όπως αποτυπώνεται σήμερα στο τοπικό ιστότοπο <http://www.kefalonitikanea.gr/>

«Την άλλη μέρα γιόμισε ο κόλπος του Λειβαδιού πολεμικά πλοία. Βρεττανοί, Ιταλοί, Γάλλοι, Αμερικανοί έσπευσαν να βοηθήσουν τον κόσμο των νησιών. Άρχισε επιχείρηση διάσωσης των τραυματιών από ελικόπτερα και σκαπανείς. Αυτοί με τα ειδικά σκυλιά τους έσωσαν πολλές ζωές. Μπήκε στον κόλπο και το Φραγκλίνος Ρούσβελτ που με τη δύναμή του έδωσε από εναέρια μεταφορά ασθενών και τραυματιών σε νοσοκομεία της Πάτρας, μέχρι ψωμί και φαΐ για όλο το νησί» & «Ένα κυρίως μέλημα είχαν οι αρχές μας «να κρατήσουν τον κόσμο στα νησιά, να μη δημιουργηθεί προσφυγικό θέμα στην κυβέρνηση που μόλις ανέπνεε από την περιπέτεια του ανταρτοπολέμου». Έτσι μπήκαν περιορισμοί στη μετακίνησή μας και από την άλλη ιδρύθηκε Υφυπουργείο στο Αργοςτόλι με απεριόριστες εξουσίες περί την ανοικοδόμηση.»

Αντιλαμβανόμαστε δηλαδή ότι η εκκένωση των περιοχών που είχαν πληγεί περισσότερο δε σήμαινε αυτόματα και την εκκένωση του πληγέντος νησιού,

αντιθέτως. Για να μην προκληθεί περαιτέρω πανικός διασφαλίστηκε η ακεραιότητα των πολιτών μεν αλλά δεν εξαναγκάστηκαν σε ξεριζωμό από τον τόπο τους. Θα πρέπει επιπλέον να επισημάνουμε την διεθνής αλληλεγγύη που προσέτρεξε στην δυσχερή αυτή κατάσταση. Εκτίμηση είναι ότι, η διακρατική αλληλεγγύη σε τέτοιες έκτακτες συνθήκες είναι από τότε, ενδεχομένως και από παλαιότερα, δεδομένη ανάγκη για την διαχείριση τέτοιων φαινομένων .

Γενικά, στις περιπτώσεις σεισμών που είναι και το κύριο φυσικό αίτιο που ιστορικά έχει προκαλέσει σοβαρές καταστροφές στη χώρα, η τοπική αυτοδιοίκηση μεταφέρει τις ευπαθής ομάδες και περισσότερο πληγμένους πληθυσμούς σε ασφαλής ανοιχτούς υπαίθριους χώρους. Στην προσπάθεια αυτή βοηθούν μερικές φορές και σώματα στρατού , ενώ μόνιμη είναι και η παρουσία του Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού.

Επόμενη περίπτωση οργανωμένης εκκένωσης, και πέρα από περιπτώσεις σεισμών, συναντούμε αρκετά χρόνια αργότερα, και το 2007 με τις καταστροφικές πυρκαγιές της Ηλείας. Σε τούτη τη περίπτωση έχουμε την εκκένωση χωριών μάλιστα πολλών εξ αυτών σχετικά δυσπρόσιτων. Είναι χαρακτηριστική η φωτογραφία από δορυφόρο που έδειχνε την ένταση της φωτιάς. Σε αυτή την περίπτωση καταμετρούμε δεκάδες νεκρούς και χιλιάδες άστεγους. Και σε τούτη την τραγική περίπτωση οι τοπικές μονάδες δεν κατέστη δυνατό να διαχειριστούν τη μεγάλη καταστροφή. Και πάλι ο στρατός έλαβε ρόλο περιφερειακής διαχείρισης της κρίσεως ενώ τέθηκε σε εφαρμογή το από το υπουργείο Υγείας το επιχειρησιακό σχέδιο αντιμετώπισης εκτάκτων καταστάσεων «Περσέας» στο Γενικό Νοσοκομείο Πύργου, Αμαλιάδας, Κρεστένων και τα Κέντρα Υγείας της αρμοδιότητάς τους.

Επιπλέον έχει ενδιαφέρον να σημειώσουμε ότι από δημοσιεύματα της εποχής υπάρχουν αντικρουόμενες πληροφορίες επί του ρόλου του κάθε αρμόδιου φορέα. Έτσι για παράδειγμα ο περιφερειάρχης διαβάσαμε να διαψεύδει τον υπεύθυνο της πυροσβεστικής αρχής και αντιστρόφως.

Η τραγικότητα της μεγάλης πυρκαγιάς της Ηλείας του 2007 και η μειονεκτική διαχείριση εκ μέρους του κρατικού φορέα έθεσε σε αναγκαστική κίνηση την

ενίσχυση του νομοθετικού πλαισίου επί της διαχείρισης εκτάκτων καταστάσεων, όπως είδαμε και στο πρώτο κεφάλαιο.

5.1 ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΩΝ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΩΝ ΚΑΙ
ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

Ακολούθως θα καταγράψουμε μερικές περιπτώσεις περιπτώσεων που πληθυσμοί αναγκάστηκαν σε –οργανωμένη- μετακίνηση τους λόγω τοπικών καταστροφών. Ιδιαίτερο βάρος σε τούτη τη πρώτη ενότητα θα δώσουμε στο πλαίσιο που σκιαγραφεί τις διαφόρων τύπου καταστροφές που εξαναγκάζει τους πληθυσμούς σε μετακίνηση.

Σύμφωνα με τη Διεθνή Ομοσπονδία Ερυθρού Σταυρού και Ερυθράς Ημισελήνου, οι διεθνώς καταγεγραμμένες καταστροφές το 2002 επηρέασαν 608 εκατομμύρια ανθρώπους σε όλο τον κόσμο και σκότωσαν 24.532 - αρκετά χαμηλότερα από την ετήσια μέση θνησιμότητα των 62.000 (IFRC 2003). Πολλοί περισσότεροι δε επλήγησαν από χιλιάδες τοπικές καταστροφές.

Στις αρχές της δεκαετίας του 1970, μια σειρά από καλά καταγεγραμμένες καταστροφές (όπως ο εμφύλιος πόλεμος και ο λιμός που προκάλεσε το Βιάφρα, ο κυκλώνας στο Μπαγκλαντές και ο σεισμός στο Περού) πυροδότησαν το ενδιαφέρον της διεθνούς κοινότητας με σκοπό την βελτιστοποίηση της διαχείρισης τέτοιων καταστάσεων.

Οι καταστροφές μπορούν να ταξινομηθούν ως φυσικές καταστροφές, τεχνολογικές καταστροφές ή σύνθετες καταστάσεις έκτακτης ανάγκης. Οι τελευταίες περιλαμβάνουν εμφύλιους πολέμους και συγκρούσεις. Αυτές οι ταξινομήσεις είναι αυθαίρετες και αφορούν την άμεση ενεργοποίηση - φυσικό φαινόμενο ή κίνδυνο (βιολογικό, γεωλογικό ή κλιματικό). Στην πραγματικότητα, όλες οι καταστροφές είναι σύνθετα γεγονότα που προκύπτουν από την αλληλεπίδραση εξωτερικών φαινομένων και την ευπάθεια του ανθρώπου και της κοινωνίας επομένως ανά τόπους η διαχείριση και η σύμπλευση των σχετικών φορέων είναι προσαρμοσμένη στις εκεί συνθήκες.

Οι φυσικές καταστροφές δεν συμβαίνουν τυχαία. Οι γεωλογικοί κίνδυνοι (σεισμοί και ηφαιστειακές εκρήξεις) συμβαίνουν μόνο κατά μήκος των γραμμών θραύσης μεταξύ δύο τεκτονικών πλακών στη γη ή στον ωκεάνιο πάτο. Ωστόσο, ο τοπικός πληθυσμός συχνά δεν αναγνωρίζει τους κινδύνους, όπως φαίνεται στην περίπτωση που λόγω σεισμού είχαμε ένα μεγάλο τσουνάμι το Δεκέμβρη του 2004 στον Ινδικό Ωκεανό.

Αν και οι περιοχές που υπόκεινται σε εποχικές πλημμύρες, ξηρασία ή τροπικές καταιγίδες (κυκλώνες ή τυφώνες) είναι γνωστές σε τοπικό επίπεδο, η υπερθέρμανση του πλανήτη μπορεί ενδεχομένως να αναδιατυπώσει τον χάρτη των κλιματικών καταστροφών. Όπως παρατηρεί το Εθνικό Συμβούλιο Έρευνας (National Research Council , 1999, 34-35): "Αυτή η αλλαγή δεν είναι καθόλου ομοιόμορφη, φαίνεται ότι εμπλέκεται ένα μοντέλο τρόπων απόκρισης στο οποίο η θέρμανση επικεντρώνεται στη Βόρεια Ασία ... ενώ μεγάλες περιοχές του βόρειου Ειρηνικού Και οι Βόρειοι Ατλαντικοί Ωκεανοί και οι γειτονικές ακτές τους έχουν δροσιστεί. " . Είναι λοιπόν αυτή ακριβώς η ρεαλιστική συνθήκη που θα πρέπει αρχικά να αναγνωστεί ώστε σε θεσμικό επίπεδο διεθνών και τοπικών φορέων να σχηματιστεί το πλαίσιο για μια βέλτιστη αντιμετώπιση της.

Από την άλλη ο κίνδυνος μαζικών τεχνολογικών καταστροφών, όπως η καταστροφική που ήλθε από την απελευθέρωση χημικών ουσιών στο Bhopal της Ινδίας (ισοκυανικό μεθυλεστέρα), τον Δεκέμβριο του 1984, είναι σοβαρό στοιχείο που αφορά χώρες με σημαντική βιομηχανία (WHO 1992, 1996). Πολύ λίγες χώρες εκτιμάται ότι δεν πρέπει να αντιμετωπίσουν κινδύνους για τη δημόσια υγεία από επικίνδυνες χημικές ουσίες (από εντομοκτόνα έως βιομηχανικά υποπροϊόντα) ή αποκρυπτόμενο ραδιενεργό υλικό από θεραπευτική ή διαγνωστική χρήση. Παρόλα αυτά οι τεχνολογικοί κίνδυνοι αυξάνονται με γοργούς ρυθμούς με την ανεξέλεγκτη εκβιομηχάνιση των αναπτυσσόμενων χωρών και την παγκοσμιοποίηση της χημικής βιομηχανίας, γεγονός που υποδηλώνει ότι οι χημικές καταστάσεις έκτακτης ανάγκης μπορεί να αποτελέσουν μείζονα πηγή καταστροφών στον 21ο αιώνα.(Jamisonetal, 2006)

Όπως σημειώνεται από τους Buist και Bernstein (1986), τους περασμένους πέντε αιώνες, οι σεισμοί προκάλεσαν περισσότερους από 5 εκατομμύρια θανάτους - 20 φορές περισσότερους από όσους προκλήθηκαν από ηφαιστειακές εκρήξεις. Σε μερικά

δευτερόλεπτα ή λεπτά, ένας μεγάλος αριθμός τραυματισμών (οι περισσότεροι από τους οποίους δεν απειλούν τη ζωή) απαιτούν άμεση ιατρική περίθαλψη από εγκαταστάσεις υγείας, οι οποίες συχνά είναι απροετοίμαστες ή έχουν εντελώς καταστραφεί, όπως συνέβη με τον σεισμό Bam, το Ιράν, το 2003. Μετά τον σεισμό, ο οποίος είχε ως αποτέλεσμα 26.271 θανάτους, καταστράφηκε ολόκληρη η υγειονομική υποδομή της πόλης επομένως η διαχείριση της κρίσης αυτής έπρεπε να γίνει αποκεντρωμένα.

Μετά από μερικές εβδομάδες, η εθνική πολιτική αλληλεγγύη και η εξωτερική βοήθεια μειώνονται και οι τοπικοί δημοσιονομικοί πόροι αποστραγγίζονται. Ταυτόχρονα, οι υγειονομικές αρχές αντιμετωπίζουν το συντριπτικό, από μέγεθος όγκου, έργο της παροχής υπηρεσιών σε εκτοπισμένο πληθυσμό, την αποκατάσταση των υγειονομικών εγκαταστάσεων, την αποκατάσταση των κανονικών υπηρεσιών, την ενίσχυση της επιτήρησης και του ελέγχου των μεταδοτικών ασθενειών και την αντιμετώπιση των μακροπρόθεσμων συνεπειών, όπως οι μόνιμες αναπηρίες. (Armenianetal, 1998)

Οι σεισμοί, τώρα, μπορεί να προκαλέσουν καταστροφικά κύματα (τσουνάμι) στις μακρινές ακτές. Τα κύματα που προκαλούνται από την κορυφή του σεισμικού συμβάντος σε λιγότερο από ένα μέτρο σε ανοιχτές θάλασσες, ταξιδεύουν μερικές εκατοντάδες χιλιόμετρα την ώρα, οπότε όταν φτάνουν σε ρηχά νερά, μπορούν να φτάσουν τα 10 μέτρα. Οι ζημιές στην ακτή μπορεί να είναι εκτεταμένες. Συνήθως, ο αριθμός των επιζώντων που παρουσιάζουν σοβαρούς τραυματισμούς είναι μικρός ανάλογα με τον αριθμό των θανάτων. Χαρακτηριστικές περιπτώσεις στο πρόσφατο παρελθόν αυτές των Χιλί το 2014, της Ιαπωνία 2011 και φυσικά της Ινδονησία το 2004. Στις 2 πρώτες περιπτώσεις είχαμε σοβαρές καταστροφές σε υποδομές στη δε τελευταία η καταστροφή ήταν ανυπολόγιστη καθότι έφερε το θάνατο σε εκατοντάδες χιλιάδες ανθρώπων. Στην περίπτωση της Ινδονησίας συνέτρεξε όλη η διεθνής κοινότητα για να βοηθήσει στην ανεύρεσή επιζώντων και στην διαχείριση της κατάστασης εκτάκτου ανάγκης καθότι οι τοπικοί φορείς δεν κατάφεραν να διαχειριστούν μια τέτοιας έκτασης καταστροφή. (Jamisonetal, 2006)

Τα ηφαίστεια εξακολουθούν να αποτελούν σοβαρό πρόβλημα δημόσιας υγείας, αν και συχνά παραβλέπονται από τις αρχές και τις κοινότητες που χαλάρωσαν από τις μακρές περιόδους αδράνειας των περισσότερων εκ των ηφαιστειών.

Ορισμένα ζητήματα, όπως η πτώση τέφρας, τα θανατηφόρα αέρια, η ροή λάβας και τα ηφαιστιογενή βλήματα, αν και προκαλούν ανησυχία στο κοινό, έχουν ελάχιστη σημασία για την υγεία: Η πτώση της τέφρας προκαλεί σημαντική επιβάρυνση για τις ιατρικές υπηρεσίες, αλλά είναι απίθανο να οδηγήσει σε αυξημένη θνησιμότητα ή σημαντικά προβλήματα. Ωστόσο, η πτώση της τέφρας επηρεάζει τις μεταφορές, τις επικοινωνίες, τις πηγές νερού, τις εγκαταστάσεις επεξεργασίας και τις δεξαμενές. Μελέτες από τους Bernstein, Baxter και Buist (1986) μετά την έκρηξη του MountSt. Helens (Ηνωμένες Πολιτείες) του 1980 επανεξέτασαν τις παροδικές οξείες ερεθιστικές επιδράσεις της ηφαιστειακής τέφρας και των αερίων στις βλεννώδεις μεμβράνες των ματιών και της ανώτερης αναπνευστικής οδού καθώς και την επιδείνωση χρόνιων πνευμονικών παθήσεων με πτώση της έντονης τέφρας. Οι ροές της λάβα παρουσιάζουν μικρό κίνδυνο για την υγεία εξαιτίας της πολύ αργής ταχύτητάς τους. Η θνησιμότητα που προκαλείται από βαλλιστικά βλήματα από μια ηφαιστειακή έκρηξη είναι ελάχιστη.

Η προσοχή σε αυτές τις ανησυχίες του κοινού μπορεί να αποσπάσει τις αρχές από την προετοιμασία για τους μεγαλύτερους παράγοντες θνησιμότητας όπως τις πυροκλαστικές ροές, χαρακτηριστική η περίπτωση στο όρος Πελέ στη Μαρτινίκα, το 1902, με 29.000 θανάτους. Άλλες τέτοιες περιπτώσεις είναι οι ροές λάσπης και τέφρας που προκλήθηκαν από την ταχεία τήξη του χιονιού του ηφαιστείου, όπως στην Κολομβία το 1985 (23.000 θάνατοι) ή από ισχυρές βροχοπτώσεις σε ασταθή συσσώρευση τέφρας, όπως στις Φιλιππίνες το 1991.

Η θνησιμότητα και η νοσηρότητα που προκαλούνται από τροπικές καταιγίδες (τυφώνες στον Ατλαντικό Ωκεανό και τυφώνες στον Ειρηνικό Ωκεανό) προκύπτουν από την αυξανόμενη τάση σπουδαιότητας, ισχυρούς ανέμους, έντονες βροχοπτώσεις και απότομες καταιγίδες. Όταν τυφώνες Μιτς και Τζορτζ έπληξαν την Καραϊβική το 1998, με τραυματικές βλάβες (όπως τραυματισμοί ή ηλεκτροπληξία) που προκλήθηκαν από μεγάλους ανέμους που είχαν ταχύτητα και 150 μίλια την ώρα. Οι θάνατοι από εκτεταμένες βροχοπτώσεις (που προκάλεσαν τις πλημμύρες και τις

κατολισθήσεις) αποτέλεσαν το μεγαλύτερο μέρος των περισσότερων από 13.000 θανάτων παγκοσμίως (ΡΑΗΟ 1999).

Στο δέλτα του Μπαγκλαντές κατά την διάρκεια τροπικού κυκλώνα προκλήθηκαν καταστροφές που προκάλεσαν τον θάνατο σε εκατοντάδων χιλιάδων ατόμων (υπάρχουν αναφορές για περισσότερους από 300.000 θανάτους) και οι τοπικοί φορείς δε κατάφεραν να ελέγξουν την ακραία αυτή συνθήκη καταστροφής.

Οι καταστροφές που σχετίζονται με φυσικά γεγονότα μπορεί να επηρεάσουν τη μετάδοση μολυσματικών ασθενειών που προϋπάρχουνε. Ωστόσο, ο επικείμενος κίνδυνος μεγάλων εστιών μετά από φυσικές καταστροφές υπερεκτιμάται. Μεταξύ των παραγόντων που αναφέρθηκαν λανθασμένα είναι η παρουσία πτωμάτων των θυμάτων, πολλά ταφή κάτω από τα ερείπια. Τα νεκρά σώματα που προέρχονται από έναν υγιή πληθυσμό, δεν αποτελούν κίνδυνο αυξημένης εμφάνισης ασθενειών (Morgan, 2004). Η καταστροφική εμφάνιση μολυσματικών ασθενειών φαίνεται να περιορίζεται στην πείνα και τις συγκρούσεις.

Η διεθνής εμπειρία έχει καταδείξει ότι οι κατεστραμμένες υποδομές υγείας ανακάμπτουν με βραδύτερο ρυθμό από ό, τι οι υποδομές σε άλλους τομείς υπηρεσιών, όπως το εμπόριο, οι δρόμοι, οι γέφυρες, οι τηλεπικοινωνίες και ακόμη και η στέγαση.

Για παράδειγμα, ως αποτέλεσμα του σεισμού που έπληξε το Ελ Σαλβαδόρ το 1986, ολοκληρώθηκε 15 χρόνια μετά το σεισμό η ανακαίνιση του γενικού νοσοκομείου στην πρωτεύουσα. Η μόνη εθνική παιδιατρική μονάδα αποκαταστάθηκε πλήρως και ενισχύθηκε έξι χρόνια μετά τον σεισμό. Δύο χρόνια μετά τον σεισμό του 2001 στο Ελ Σαλβαδόρ, πολλά κεντρικά νοσοκομεία παρέμεναν μη διαθέσιμα ή οι υπηρεσίες τους μεταφέρθηκαν σε ακατάλληλες προσωρινές εγκαταστάσεις. Γενικότερα λίγες μεγάλες εγκαταστάσεις υγείας έχουν οικοδομηθεί άμεσα από τις αναπτυσσόμενες χώρες τις τελευταίες δεκαετίες.(Jamisonetal, 2006)

Η αναπτυξιακή επιβάρυνση είναι σημαντική. Τα τελευταία 30 χρόνια στη Λατινική Αμερική και την Καραϊβική μόνο, εκτιμήθηκαν 400 συστήματα αστικής ύδρευσης και 1.300 αγροτικά συστήματα (εκτός από 25.000 φρεάτια και 120.000 τόνους), με εκτιμώμενο κόστος περίπου 1 δισεκατομμυρίου δολαρίων ΗΠΑ. Σε περιπτώσεις

σοβαρών πλημμυρών η ξαφνική διακοπή αυτών των βασικών υπηρεσιών συμπίπτει με την άμεση επίδραση στη μετάδοση ασθενειών που μεταδίδονται με το νερό. Σε περίπτωση σεισμών, ο αριθμός των ανθρώπων που επηρεάζονται αρνητικά από την έλλειψη νερού μπορεί να υπερβαίνει κατά πολύ αυτούς τους τραυματισμένους ή που υφίστανται άμεσες υλικές απώλειες.

Όπως συμβαίνει στην περίπτωση των εγκαταστάσεων υγειονομικής περίθαλψης, η αποκατάσταση των δημόσιων συστημάτων ύδρευσης είναι αργή, ιδιαίτερα για αγροτικά συστήματα που ανήκουν στην κοινότητα, τα οποία μπορεί να μην επισκευάζονται επί δεκαετίες. Τα παραπάνω καταδεικνύουν την ανάγκη οι να εναρμονίσουν τους βραχυπρόθεσμους στόχους τους, οι οποίοι προσανατολίζονται σχεδόν αποκλειστικά στην αύξηση της κάλυψης αυτών των υπηρεσιών, με μακροπρόθεσμο στόχο τη μείωση της ευπάθειας σε ακραίες φυσικές καταστροφές. Παραλλήλως οι διεθνής Πολιτική Προστασία θα πρέπει να μεριμνεί επί των παραπάνω ζητημάτων.

Η άμεση αντίδραση σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης παρέχεται σε ένα πολύ πολιτικό και συναισθηματικό κλίμα. Το κοινό απαιτεί ορατά, αν και ίσως περιττά, μέτρα εις βάρος αποδεδειγμένων προσεγγίσεων χαμηλού επιπέδου. Έχει διαπιστωθεί ότι η διεθνής κοινότητα, πρόθυμη να επιδείξει την αλληλεγγύη της ή να ασκήσει το «δικαίωμα της ανθρωπιστικής παρέμβασης», αναλαμβάνει τη δική της προσπάθεια ανακούφισης με βάση την πεποίθηση ότι οι τοπικές υγειονομικές υπηρεσίες είναι απρόθυμες ή ανίκανοι να ανταποκριθούν (Jamisonetal, 2006).

Οι δωρεές άχρηστων ιατρικών προμηθειών και φαρμάκων και η καθυστερημένη άφιξη ιατρικών ομάδων ή ερευνητικών ομάδων προσθέτουν στο άγχος των τοπικών υπαλλήλων που μπορεί να επηρεαστούν προσωπικά από την καταστροφή. Η πολιτισμική αδιαφορία της ανθρωπιστικής κοινότητας για οικονομικά αποδοτικές προσεγγίσεις σε περιόδους καταστροφής και η τάση να βασίζονται οι αποφάσεις στις αντιλήψεις και τους μύθους αντί για τα γεγονότα και τα διδάγματα που αντλήθηκαν σε παρελθόντες καταστροφές συμβάλλουν στην ανακούφιση από τις καταστροφές μία από τις λιγότερο αποδοτικές από πλευράς κόστους δραστηριότητες στον τομέα της υγείας (Jamisonetal, 2006).

Οι αρμοδιότητες των εθνικών ή τοπικών υγειονομικών αρχών είναι σημαντικές. Το Υπουργείο Υγείας της χώρας αναμένεται να αξιολογήσει την κατάσταση υγείας. Για να επηρεάσει την πορεία της ανθρωπιστικής αντίδρασης, η αξιολόγηση αυτή πρέπει να είναι ταχεία και επομένως απλή. Διαφανείς σε συνεργασία με τους κύριους φορείς - μη κυβερνητικές οργανώσεις (ΜΚΟ) και δωρητές - και τεχνικά αξιόπιστο. Η συμβολή της WHO (World Health Organization) - Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας (Π.Ο.Υ.), ως ηγετική υπηρεσία σε θέματα υγείας, είναι πολύτιμη. Πρέπει να αποφευχθεί σύγχυση μεταξύ της εκτίμησης των αναγκών έκτακτης ανάγκης και της απογραφής ή αποτίμησης των ζημιών. Τις πρώτες ώρες ή μέρες, οι φορείς ανακούφισης βασίζονται τη λήψη αποφάσεων στο τοπικό υπουργείο υγείας για την εκτίμηση του τι απαιτείται και, το σημαντικότερο, για το τι δεν απαιτείται για την αντιμετώπιση έκτακτης ανάγκης. Αργότερα, η διεθνής κοινότητα θα ζητήσει λεπτομερή στοιχεία, όπως τον αριθμό των προσώπων που επηρεάζονται, τα κατεστραμμένα κτίρια και τη νομισματική αποτίμηση.

Παραπάνω προσπαθήσαμε μια γενική αποτύπωση της κατάστασης εκτάκτου ανάγκης που θα πρέπει να επιλυθεί από τους τοπικούς φορείς και τη διεθνή κοινότητα παρουσιάζοντας της μέσα από την διαχείριση διαφόρων σημαντικών, για τις επιπτώσεις τους στην ανθρώπινη ζωή, καταστροφικών φαινομένων καθώς και με μια εστίαση στη διαχείριση του συστήματος υγείας ως ενός σημαντικού παράγοντα που πρέπει να λάβουν υπόψη σε καταστάσεις κρίσης οι διάφοροι φορείς. Η αποτύπωση αυτή στοχεύει στο καλυφθούν, σε διεθνές επίπεδο, οι σημαντικότεροι εκ των παραγόντων που επηρεάζουν και προκαλούν καταστάσεις εκτάκτου ανάγκης. Καθότι μόνο μέσα από την αποτύπωση του γεγονότος και των αναγκών που δημιουργούνται μπορεί να ανακύψει το βέλτιστο πλαίσιο διαχείρισης του. Αυτό το πλαίσιο έχει άμεση σχέση με τη διαχείριση των πληθυσμών στις έκτακτες αυτές καταστάσεις.

5.2 ΔΟΓΜΑ ΑΜΕΡΙΚΑΝΩΝ ΚΑΙ ΑΥΣΤΡΑΛΩΝ

Αφότου σκιαγραφήσαμε ένα διεθνές πλαίσιο θα δούμε τις επιμέρους καταστάσεις διαχείρισης των πληθυσμών ως προς την απομάκρυνση αυτών σε έκτακτες περιόδους στις ΗΠΑ και στην Αυστραλία. Γενικά η πολιτική των ΗΠΑ σε περιπτώσεις τέτοιες συμπυκνώνεται στο εργαλείο – φαινομενικά απλό – αυτό τις «μαζικής εκκένωσης» .

Αντίθετα η Αυστραλία θεωρεί ως ενδεδειγμένη την παραμονή των πολιτών σε ασφαλείς χώρους εντός της επικίνδυνης περιοχής, πιο συγκεκριμένα την υπό όρους παραμονή πολιτών στις κατοικίες του για την υπεράσπιση της περιουσίας τους. Ας το δούμε όμως λίγο αναλυτικότερα:

5.2.1 Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΩΝ ΗΠΑ

Οι δημόσιοι λειτουργοί και τα μέσα μαζικής ενημέρωσης αποτελούν σημαντικές πτυχές της διαδικασίας εκκένωσης στις ΗΠΑ λόγω του κεντρικού και μοναδικού ρόλου τους στη διάδοση πληροφοριών και την επικοινωνία των κινδύνων και τελικά την διαχείριση του πληθυσμού μιας κοινότητας. Στην περίπτωση της Αμερικής θα εξετάσουμε ως παράδειγμα μελέτης τους τυφώνες καθότι είναι αυτοί που έχουν πλήξει και πλήττουν ισχυρά τη χώρα επομένως αποτελεί ένα καλό παράδειγμα για να σκιαγραφήσουμε την διαχείριση επί της οργάνωσης απομάκρυνσης του πληθυσμού που πλήττεται από αυτούς. Στην παρούσα ενότητα θα αναπτύξουμε τα επιμέρους χαρακτηριστικά που εξετάζονται σε αυτό τον τόπο έχοντας πάντα κατά νου ότι στην περίπτωση της ΟΑΠ οι ΗΠΑ εφαρμόζουν τις μαζικές εκκενώσεις, επομένως είναι αυτές που θα μελετήσουμε το πώς λαμβάνουν χώρα.

Οι εκκενώσεις λόγω τυφώνων γίνονται όλο και πιο προβληματικές για τις νοτιοανατολικές Ηνωμένες Πολιτείες. Ωστόσο, η πόλη της Νέας Ορλεάνης είναι αναμφισβήτητα μια από τις πιο ευάλωτες πόλεις στις Ηνωμένες Πολιτείες. Αυτό βασίζεται σε πολλούς παράγοντες που περιλαμβάνουν: η πλειονότητα της Νέας Ορλεάνης βρίσκεται κάτω από τη στάθμη της θάλασσας και ο ποταμός Μισισσιπή και η λίμνη Ponchartrain περιβάλλουν την πόλη δημιουργώντας μια τοπογραφία που μοιάζει με ένα μπολ που περιορίζει τον αριθμό των διαδρομών εκκένωσης έξω από την πόλη. Έτσι, αυτοί οι παράγοντες παρέχουν μια αυξημένη αίσθηση ευαισθητοποίησης και ευπάθειας σε σχέση με τους τυφώνες για τους περισσότερους κατοίκους της. Αυτή η αίσθηση ευαισθητοποίησης και ευαισθησίας ενισχύεται από το γεγονός ότι ορισμένοι από τους πιο θανατηφόρους τυφώνες που έπληξαν ποτέ τις Ηνωμένες Πολιτείες έχουν χτυπήσει την πόλη αυτή ή κοντά στην πόλη. Αυτό περιλαμβάνει τον Hurricanes Andrew το 1992, την Camille το 1969, τον τυφώνα

Betsy το 196 και του Audrey το 1957, που είχαν ουσιαστικές επιπτώσεις στην πόλη και τη γύρω περιοχή. (Burnside, N.D.)

Η ανάγκη κατανόησης της συμπεριφοράς εκκένωσης των κατοίκων της Νέας Ορλεάνης λόγω της μοναδικότητας της θέσης τους είναι σημαντική για τους δημόσιους αξιωματούχους και τους διοικητικούς υπαλλήλους κατά τον σχεδιασμό μελλοντικών προσπαθειών εκκένωσης. Το κεντρικό ερευνητικό ερώτημα που πλάθεται επί της παρούσης είναι το εξής: ποιος είναι ο ρόλος που διαδραματίζουν οι πληροφορίες, οι δημόσιοι υπάλληλοι και η αντίληψη περί κινδύνων στη διαμόρφωση της συμπεριφοράς εκκένωσης.

Σε μια μελέτη των δώδεκα τυφώνων που σημειώθηκαν μεταξύ του 1961 και του 1989, ο Baker E. (1991) διαπίστωσε ότι ένας από τους σημαντικότερους ψυχολογικούς παράγοντες κατά την εκκένωση είναι ο τρόπος με τον οποίο οι κάτοικοι αποκτούν πληροφορίες επί του επικείμενου κινδύνου. Ακόμη πιο σημαντική είναι η άποψή τους για τους υπαλλήλους διαχείρισης της έκτακτης ανάγκης και τις τοπικές αρχές παρά ο περιγραφόμενος κίνδυνος. Διαπιστώθηκε δε ότι οι συστάσεις ή οι εντολές των κυβερνητικών αξιωματούχων, καθώς και η γλώσσα και η μέθοδος διάδοσης, παίζουν ρόλο στα ποσοστά εκκένωσης περισσότερο από οποιοδήποτε άλλο παράγοντα. Οι Riadetaï. (1999) διαπίστωσαν ότι η αντίληψη κινδύνου, η πρόσβαση στους πόρους και η κοινωνική επιρροή ήταν τα πιο σημαντικά στοιχεία των αποφάσεων που παίζουν ρόλο για την ομαλή εκκένωση. Σημείωσαν επίσης ότι όσο μεγαλύτερος είναι ο εκτιμώμενος κίνδυνος του ατόμου, τόσο πιο πιθανό είναι να εκκενωθεί ο τόπος.

Οι Burby και Wagner (1996) διαπιστώνουν επίσης ότι όσο μεγαλύτερο είναι ο αντιληπτός κίνδυνος, τόσο πιο πιθανό είναι να ανταποκριθούν τα άτομα σε προειδοποιητικά μηνύματα. Σημειώνουν ότι οι όσο περισσότερες πληροφορίες που έχει ένα άτομο για το συμβάν, είναι πιθανότερο το άτομο να ανταποκριθεί στην εκκένωση που καθορίζεται από τους τοπικούς φορείς. Ένα άλλο σημαντικό στοιχείο της αντίληψης κινδύνου είναι η υπόθεση του "λύκου". Αυτή η υπόθεση υποστηρίζει ότι τα άτομα που έχουν βιώσει επανειλημμένα προβλέψεις για καταστροφές που δεν έχουν αποδώσει καρπούς θα αρχίσουν να αποκλείουν την εγκυρότητα των μελλοντικών προειδοποιήσεων .

Οι απόψεις και οι αντιλήψεις των δημοσίων υπαλλήλων από τους πολίτες σχετίζονται με τη συμπεριφορά εκκένωσης. Ο βαθμός στον οποίο οι πολίτες θεωρούν τους αξιωματούχους πολιτικά αξιόπιστους μπορεί να έχει ουσιαστικό αντίκτυπο στην τήρηση των κρίσιμων πληροφοριών σχετικά με την εκκένωση στη διάρκεια καταστροφών.

Οι Bobo και Gilliam (1990) δηλώνουν ότι οι μαύροι που ζουν σε ενδυναμωμένες από ομόφυλους στην εξουσία, πόλεις παρουσιάζουν μεγαλύτερη πολιτική γνώση και υψηλότερα επίπεδα εμπιστοσύνης στην τοπική αυτοδιοίκηση από ό, τι οι μαύροι που δεν ζουν σε ενδυναμωμένες κοινότητες με θεσμικό ρόλο του μαύρου στοιχείου

Θεωρητικά, θα περίμενε κανείς μηνύματα από τους μαύρους αξιωματούχους στην Orleans Parish να διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στη συμπεριφορά εκκένωσης των κατοίκων, επειδή το Orleans Parish αποτελείται από 67% μαύρο πληθυσμό και έχει έναν μαύρο δήμαρχο. Ωστόσο, οι Dow και Cutter (1998) επισημαίνουν ότι οι προληπτικές εκκενώσεις από τοπικούς υπαλλήλους διαχείρισης έκτακτης ανάγκης συχνά μειώνουν την αξιοπιστία τους ως πηγές πληροφοριών.

Σύμφωνα με τον Davenport (1978), οι προστατευτικές ενέργειες που λαμβάνονται από τις κοινότητες υψηλού κινδύνου μπορούν να δώσουν στους κατοίκους ένα ψεύτικο επίπεδο ασφάλειας και να τους αποθαρρύνουν από την εκκένωση τους στο μέλλον. Ο Forrest (1979) επισημαίνει ότι οι κάτοικοι της Νέας Ορλεάνης έχουν αναπτύξει μια υποκοουλτούρα καταστροφής λόγω των επανειλημμένων απειλών και της έλλειψης κινητοποίησης της κοινότητας ως αντίδραση στην απειλή. Αυτό υποστηρίζεται από μια μελέτη με τίτλο «Σχεδιασμός για την Εκκένωση της Νέας Ορλεάνης» από το Ινστιτούτο Μηχανικών Συγκοινωνιών (Institute of Transportation Engineers, 2002), η οποία υποδηλώνει ότι το σύστημα των λεβιέδων της Νέας Ορλεάνης και η έλλειψη ενός μεγάλου τυφώνα με άμεσο αντίκτυπο τα τελευταία 35 χρόνια προκάλεσε τον εφησυχασμό μεταξύ πολλών κατοίκων της πόλης. Έτσι, ένας συνδυασμός αντισταθμιστικών παραγόντων καθιστά τη Νέα Ορλεάνη μια ενδιαφέρουσα μελέτη περίπτωσης.

Ο Baker (1991) επισημαίνει ότι τα μέσα μαζικής ενημέρωσης είναι μια καλή οδός όπου οι δημόσιοι λειτουργεί μπορούν να χρησιμοποιήσουν για να μεταδώσουν τις πληροφορίες εκκένωσης στο κοινό. Οι Sorensen και Mileti (1988) εκτιμούν ότι τα

μέσα μαζικής ενημέρωσης είναι σημαντικά μεν σε γεγονότα που διαρκούν μεγάλες χρονικές περιόδους, αλλά σε ταχέως μεταβαλλόμενα γεγονότα οι άνθρωποι τείνουν να εξαρτώνται από ένα συνδυασμό πηγών για τον προσδιορισμό των ενεργειών τους. Αυτό το μίγμα πηγών περιλαμβάνει υπαλλήλους έκτακτης ανάγκης, φίλους και γείτονες ή συγγενείς και τα μέσα μαζικής ενημέρωσης. Αυτό υποδηλώνει ότι τα κοινωνικά δίκτυα διαδραματίζουν επίσης έναν σημαντικό ρόλο στη συμπεριφορά των ανθρώπων κατά την εκκένωση περιοχών.

Όπως μπορούμε να παρατηρήσουμε από την παραπάνω ανάλυση επί των παραγόντων που μελετώνται στα σχέδια εκκένωσης περιοχών κατά την διάρκεια εκτάκτων καταστάσεων, η περίπτωση της Αμερικής έχει να μας δώσει πλούσιες πληροφορίες για την βέλτιστη διαχείριση ενός σχεδίου εκκένωσης καθότι όχι μόνο είναι ένα πολυπαραγοντικό κοινωνικό μοντέλο, άρα και εφαρμόσιμο σε πλύστες συνθήκες, το οποίο θα πρέπει να διαχειριστεί από τους φορείς κατά τον βέλτιστο τρόπο αλλά ταυτοχρόνως η έρευνα επί της βέλτιστης διαχείρισης αυτής έχει ξεκινήσει ήδη από πολύ νωρίς. Επομένως το παράδειγμα της Αμερικής, αποτελεί μια καλή πηγή άντλησης πληροφοριών, εκτιμήσεων και εφαρμογών.

5.2.2 Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΑΥΣΤΡΑΛΙΑΣ

Στον αντίποδα της προηγούμενης περίπτωσης μελέτης μας, στην Αυστραλία τον Φεβρουάριο του 2006, το Australian Fire Authorities Council (AFAC), σε συνεργασία με τους οργανισμούς της Αυστραλιανής Πολιτείας και Επικρατείας, δημοσιεύθηκε ένα έγγραφο θέσης το οποίο έχει ως στόχο να παρέχει καθοδήγηση στους κατόχους κατοικιών σε σχέση με την ατομική τους ασφάλεια και την προστασία των σπιτιών τους. Η παρακάτω καθοδήγηση αντιπροσωπεύει την τρέχουσα θέση της AFAC σε σχέση με αυτά τα θέματα και εστιάζει στην αρχή «προετοιμασία και προάσπιση της οικίας σε περίπτωση έκτακτου συμβάντος». Εν ολίγοις σε αντίθεση με τα μέτρα εκκένωσης που λαμβάνονται στις ΗΠΑ και ακόμη και στην χώρα μας, η κρατική στόχευση στην περίπτωση της Αυστραλίας είναι η μη εκκένωση αλλά η προάσπιση της περιουσίας του κάτοικου. Σε τούτη την ενότητα θα μελετήσουμε το επιμέρους παράδειγμα των πυρκαγιών .

Για εκείνους που ζουν σε περιοχές επιρρεπείς σε πυρκαγιές η AFAC συμβουλεύει: Οι ιδιότητες θα πρέπει να προετοιμαστούν καλά πριν φτάσει μια πυρκαγιά. Κατάλληλα προετοιμασμένα και κατασκευασμένα κτίρια εκτός προστασίας κατά τη διάρκεια της πυρκαγιάς, μειώνουν την πιθανότητα τραυματισμού και θανάτου που σχετίζονται με το φωτιά. Η απόφαση να παραμείνει ο πολίτης και να υπερασπιστεί ένα καλά προετοιμασμένο ακίνητο ή να εγκαταλείψει πρέπει να γίνει αρκετά πριν από την άφιξη της πυρκαγιάς.

Όταν προγραμματίζεται η φυγή από το οίκημα αυτό πρέπει να αποφασίζεται πολύ νωρίς. Όσοι δεν μπορούν, ή αυτοί που πιστεύουν ότι δεν δύναται να αντιμετωπίσουν μια πυρκαγιά θα πρέπει να εγκαταλείψουν πολύ πριν από την επίδραση των επιπτώσεων του φαινομένου στη περιοχή (AustralasianFireAuthorities Council, 2006).

Υπό την προϋπόθεση ότι έχουν γίνει οι κατάλληλες προετοιμασίες, είναι καλύτερα οι άνθρωποι να παραμείνουν στα σπίτια τους από το να μετακομίσουν σε σημείο εκκένωσης. Οι μεγάλης κλίμακας μαζικές εκκενώσεις ολόκληρων προαστίων ή κοινοτήτων απαιτούν σημαντικούς χρόνους, οι οποίοι συχνά δεν είναι διαθέσιμοι. Είναι δύσκολο να οργανωθούν και να εκτελεστούν αποτελεσματικά και να συνεπάγονται σημαντικές διαταραχές στους ανθρώπους και τις κοινότητες. Οι εκκενώσεις μεγάλης κλίμακας απαιτούν εντατική διαχείριση ζητημάτων όπως στέγαση, διατροφή, μεταφορά, ασφάλεια, επικοινωνίες, υγιεινή, ιατρικές ανάγκες, στέγαση κατοικίδιων ζώων και προσωπικά αντικείμενα. Οι μαζικές εκκενώσεις, εκτιμάται ότι μπορούν να αυξήσουν την τάση για πανικό (AustralasianFireAuthorities Council, 2006).

Παρ' όλα αυτά, αναγνωρίζεται ότι ενδέχεται να υπάρχουν περιορισμένες περιπτώσεις όπου η εκλεκτική έγκαιρη μετεγκατάσταση ευάλωτων ατόμων μπορεί να είναι κατάλληλη. Οποιαδήποτε τέτοια μετεγκατάσταση θα πρέπει να προγραμματιστεί και να εκτελεστεί αρκετά πριν μια πυρκαγιά αποτελέσει κίνδυνο για τον κάτοικο.

Εν ολίγοις, σε τούτη τη περίπτωση μελέτης ξεδιπλώνεται ένα ανάστροφο σκεπτικό σε σχέση με αυτό που μελετήθηκε νωρίτερα στις ΗΠΑ αλλά και αυτό που φαίνεται και πιο οικείο σε εμάς, στη χώρα μας.

Η συνολική οργάνωση των δομών στον τομέα του επιχειρησιακού σχεδιασμού σε περιπτώσεις διαχείρισης καταστροφών από φυσικούς και τεχνολογικούς κινδύνους γίνεται από τη Τοπική Αυτοδιοίκηση όπως έχουμε ήδη καταγράψει στην πρώτη ενότητα. Η ανάγκη αυτή αποκεντρωμένης διαχείρισης των καταστροφών συνάδει και με τις παγκόσμιες, Ευρωπαϊκές αλλά και τις εθνικές πολιτικές μείωσης των επιπτώσεων όπου αναδεικνύουν κυρίαρχο ρόλο στη διαχείριση καταστροφών στο τοπικό επίπεδο από τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ) Α' και Β' βαθμού, δίνοντας έμφαση σε δράσεις που θα ενδυναμώσουν την επιχειρησιακή προετοιμασία τους. Ο ρόλος των φορέων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στο τομέα μελέτης μας θα μπορούσε να σχολιαστεί ως είναι κεντροβαρής καθώς είναι ακριβώς η τοπική αυτοδιοίκηση, ως πολιτειακός φορέας, που χαρακτηρίζεται από την εγγύτητα, τόσο προς τον πολίτη όσο και τις κατά τόπους ιδιαίτερες συνθήκες.

6.1 ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΙΝΔΥΝΩΝ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΩΝ ΚΑΙ ΚΡΙΣΕΩΝ ΣΕ ΤΟΠΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

Το γενικότερο πλαίσιο της νέας διοικητικής δομής διευκολύνει την εφαρμογή του άξονα προτεραιότητας για την ενίσχυση της ανθεκτικότητας στις καταστροφές των τοπικών δομών, όπως αναφέρεται στην Παγκόσμια Στρατηγική για τη Μείωση των Καταστροφών των Ηνωμένων Εθνών. Επιπλέον, η ευρωπαϊκή πολιτική για τη μείωση των καταστροφών αποδίδει σπουδαίο ρόλο στην ενδυνάμωση των δομών Τοπικής Αυτοδιοίκησης προκειμένου να είναι σε υψηλά επίπεδα ετοιμότητας (μέσω μιας προσέγγισης σχεδιασμού).

Σκοπός της είναι η πρόληψη κινδύνου καταστροφής στις δομές αυτές, ο τοπικός σχεδιασμός και η ετοιμότητα, ενσωματώνοντας τα τοπικά χαρακτηριστικά της κοινωνίας, την προετοιμασία τοπικών δομών και πόρων (ανθρώπινο δυναμικό και μέσα), την άμεση απόκριση και αξιοποίηση του τοπικού μηχανισμού πολιτικής προστασίας σε περίπτωση καταστροφής, καθώς και την αντιμετώπιση καταστάσεων έκτακτης ανάγκης καθώς και την αποκατάσταση των επιπτώσεων της καταστροφής.

6.2 ΑΜΕΣΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΦΟΡΕΑ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ & ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗΣ

Η καταστροφή μπορεί να πλήξει μια περιοχή «οποιαδήποτε μέρα». Στον «Οδηγό επιχειρησιακού σχεδιασμού για τη Διαχείριση των Κινδύνων & των Καταστροφών σε επίπεδο Δήμων» (ΚΕΔΕ-Ι.Τ.Α/2016) αναφέρονται είκοσι (20) βήματα με σειρά προτεραιότητας κατά τη διάρκεια και αμέσως μετά την εκδήλωση μιας καταστροφής, που θα πρέπει να ακολουθήσει ο Δήμος. Η δυνατότητα μερικής τροποποίησης μπορεί να γίνει, ανάλογα της ιδιαιτερότητας των αναγκών από την καταστροφή.

1. Συγκέντρωση πληροφοριών για την εκτίμηση της κατάστασης σε συνεργασία με περιφερειακούς και τοπικούς άλλους φορείς (Π.Σ., ΕΛ.ΑΣ., ΑΣ - ΕΛΑΚ).
2. Επικοινωνία για αναζήτηση πληροφορίας σχετικά με την εξέλιξη του κινδύνου από αρμόδιους ανά κίνδυνο κεντρικούς φορείς (Γ.Γ.Π.Π, ΕΣΚΕ/ΚΕΠΠ, Ο.Α.Σ, Ε.Μ.Υ, ΚΕ.ΕΛ.Π.ΝΟ., κ.ά.).
3. Σύγκληση Τοπικού Συντονιστικού Οργάνου (Σ.Τ.Ο) ως υποστηρικτικό όργανο λήψης αποφάσεων.
4. Ενεργοποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου του Δήμου για την Αντιμετώπιση Έκτάκτων Αναγκών (αφορά στην κινητοποίηση του Δήμου - ρόλοι και αρμοδιότητες, στην ενεργοποίηση μνημονίων συνεργασίας με άλλους φορείς, ιδιώτες, εθελοντικές ομάδες, σε πρωτόκολλα και διαδικασίες, κ.λπ.).
5. Απόκριση σε αιτήματα συνδρομής δυναμικού και μέσων από το Π.Σ. στο έργο έρευνας - διάσωσης και πιθανού απεγκλωβισμού.
6. Διάνοιξη αποκλεισμένων δρόμων αρμοδιότητας των Δήμων για τη διευκόλυνση της κίνησης των οχημάτων των σωστικών συνεργείων από και προς την πληγείσα περιοχή, τις νοσοκομειακές μονάδες, κ.λπ.
7. Συμβολή στον υγειονομικό έλεγχο λειτουργίας των συστημάτων ύδρευσης στις πληγείσες περιοχές του Δήμου, για τη διασφάλιση της ποιότητας του πόσιμου ύδατος.

- Συμβολή στη μέριμνα για την πραγματοποίηση δειγματοληψιών σε δίκτυα ύδρευσης των πληγεισών περιοχών.

8. Έλεγχος καταλληλότητας των κτιρίων κρίσιμων υπηρεσιών του Δήμου και υποδομών στην περιοχή της αρμοδιότητάς του.

9. Διευκόλυνση της κίνησης των πολιτών προς τους χώρους καταφυγής, υποστήριξη στην κινητοποίηση της ΕΛ.ΑΣ. ή/και του Λιμενικού Σώματος - Ελληνικής Ακτοφυλακής, όταν αυτό απαιτείται (Ν. 3731/2008, 263/Α72008).

10. Εκτίμηση των επιπτώσεων και των ζημιών, καθώς και του αριθμού των πολιτών στους χώρους καταφυγής -παροχή διοικητικής μέριμνας (νερό, τροφή, τουαλέτες, στέγη, κ.λπ.) - Ειδική μέριμνα για ειδικές ομάδες πληθυσμού (τουρίστες, Α.Μ.Ε.Α, κ.λπ.) στην πληροφόρηση, στην εξυπηρέτηση κ.ά.

11. Κήρυξη του Δήμου σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης μετά από εισήγηση του Συντονιστή της Αποκεντρωμένης Διοίκησης (πρώην Γενικού Γραμματέα) ή του Περιφερειάρχη (αφορά στη διαχείριση και το συντονισμό του δυναμικού και των μέσων) .

12. Συλλογή πληροφοριών που αφορούν στον αριθμό των κατοικιών, που έχουν Βλαφθεί- Εκτίμηση του αριθμού των πολιτών για τους οποίους θα πρέπει να εξασφαλιστούν άμεσα καταλύματα και άμεση διοικητική μέριμνα.

13. Συνεχής επικοινωνία με κεντρικούς αρμόδιους φορείς για έγκαιρη ενημέρωση σχετικά για την εξέλιξη του φαινομένου, οδηγίες - μέτρα προστασίας, συμβουλευτικές οδηγίες διαχείρισης.

14. Ενεργοποίηση της δράσης Οργανωμένη Απομάκρυνση Πληθυσμού, αν απαιτηθεί.

15. Επικοινωνία με τα τοπικά ΜΜΕ (δελτίο Τύπου προς τα τοπικά ΜΜΕ για τα μέτρα προστασίας και άλλες χρήσιμες πληροφορίες-δυνατότητα αιτήσεων, ανοιχτή γραμμή πληροφοριών, κ.λπ.)

16. Διακοπή ή μη της λειτουργίας των σχολικών μονάδων και συναφών δομών αποτελεί ευθύνη του Δημάρχου, ο οποίος σε συνεργασία με την οικεία Περιφερειακή Διεύθυνση Α/θμιας και Β/θμιας Εκπαίδευσης και τον οικείο Περιφερειάρχη, εκδίδει

απόφαση διακοπής μαθημάτων, λόγων έκτακτων συνθηκών εντός των διοικητικών ορίων του Δήμου (αριθ. 94, παρ. 4.27 του Ν. 3852/2010).

17. Ενεργοποίηση ειδικού Γραφείου του Δήμου (ανοιχτή γραμμή για τον πολίτη, υποδοχή αιτήσεων, ενημέρωση, κ.λπ.)

18. Αίτημα προς τον Υπουργό Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων για οριοθέτηση της πληγείσας περιοχής (αφορά στην ενεργοποίηση του νομοθετικού πλαισίου περί αποκατάστασης πληγέντων μετά από καταστροφή (Ν. 1190/1981) & (Ν. 2576/1998).

19. Υλοποίηση μετεγκατάστασης των κρίσιμων υπηρεσιών, αν απαιτηθεί.

20. Απολογισμός, αξιολόγηση αποτελεσμάτων απόκρισης του Δήμου, σύμφωνα με το υπάρχον σχέδιο και πιθανή επικαιροποίησή του.

6.2 ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΜΕΛΕΤΗΣ : ΑΠΟΜΑΚΡΥΝΣΗ ΒΟΜΒΑΣ ΣΤΟ ΚΟΡΔΕΛΙΟ-ΕΥΟΣΜΟΥ

Το Χειμώνα του 2017 στη πόλη της Θεσσαλονίκης τίθεται σε εφαρμογή σχέδιο οργανωμένης μετακίνησης πληθυσμού, το μεγαλύτερο που έγινε ποτέ σε περίοδο ειρήνης στην σύγχρονη Ελλάδα. Το περιστατικό είναι πρωτοφανές για τα ελληνικά δεδομένα καθώς ουδέποτε δεν επιχειρήθηκε κάτι αντίστοιχο σε κατοικημένη περιοχή.

Ο λόγος αυτού, ο εντοπισμός στην περιοχή Κορδελιού-Ευόσμου, «ξεχασμένης βόμβας» για περισσότερα από επτά δεκαετίες η οποία για λόγους ασφαλείας και θα έπρεπε να απενεργοποιηθεί. Η περίπτωση λοιπόν του σχεδίου απομάκρυνσης του πληθυσμού στη παρούσα κατάσταση, δεδομένου ότι τόσο ο νομοθετικός σχεδιασμός έχει επικαιροποιηθεί αλλά και κυρίως ότι δεν επρόκειτο για μια έκτακτη συνθήκη, αποτελεί μια καλή περίπτωση πεδίου ελέγχου της οργανωτικής ετοιμότητας και διεξαγωγής ενός τόσο μεγάλου πλάνου εκκένωσης. Έτσι η διαδικασία απαιτεί μεγάλο συντονισμό και κρίνεται ιδιαίτερα πολύπλευρη καθώς αφορά τόσο σε μεγάλο αριθμό πολιτών όσο και στην εμπλοκή-συνεργασία πολλών υπηρεσιών και φορέων ταυτόχρονα. Η εκκένωση του πληθυσμού από τη ζώνη επικινδυνότητας είναι υποχρεωτική. Οι Αρχές δήλωσαν ότι έχουν λάβει όλα τα μέτρα ώστε να εκκενωθούν εντός τεσσάρων ωρών, ξεκινώντας από τις επτά το πρωί, το μεγαλύτερο οικιστικό

κομμάτι τους ο Εύοσμος και το Κορδελιό στη Δυτική Θεσσαλονίκη, δηλαδή να μετακινηθεί με ασφάλεια πληθυσμός που υπολογίζεται άνω των 70.000 ατόμων. Παράλληλα ο σχεδιασμός αυτός προέβλεπε οι κάτοικοι να μείνουν μακριά από τις εστίες τους μέχρις ότου οι έξι πυροτεχνουργοί του στρατού να απενεργοποιήσουν τη βόμβα και τη μεταφέρουν στο πεδίο βολής του Ασκού, σε ασφαλές σημείο δηλαδή εκτός πόλεως.

Εμπλεκόμενοι φορείς ορίζονται οι: Αστυνομία, η Πυροσβεστική Υπηρεσία, ο Στρατός, η Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας και οι δήμαρχοι των τριών εμπλεκόμενων δήμων (Κορδελιού-Εύοσμου, Αμπελοκήπων-Μενεμένης και Δέλτα).

- Την ευθύνη της επιχείρησης εξουδετέρωσης της βόμβας την έχει ο Ελληνικός Στρατός (ειδικό σώμα πυροτεχνουργών).
- Την ευθύνη τήρησης της τάξης, την προστασία της περιουσίας και τη ρύθμιση της κυκλοφορίας την έχει Ελληνική Αστυνομία.
- Τον συντονισμό όλων των εμπλεκόμενων φορέων την έχει η Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας.

6.2.1 ΤΟ ΧΡΟΝΙΚΟ ΤΗΣ ΑΠΟΜΑΚΡΥΝΣΗΣ ΤΗΣ ΒΟΜΒΑΣ

Την Τρίτη 7 Φεβρουαρίου 2017, έλαβε χώρα μεγάλη σύσκεψη στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας, με όλους τους εμπλεκόμενους φορείς αναφορικά με την επιχείρηση να συντονίζονται καταστρώνοντας το πλάνο της απομάκρυνσης που περιλαμβάνει την διαδικασία που θα ακολουθηθεί αλλά και τις οδηγίες ως προς τους πολίτες και επιχειρηματίες που θα κληθούν να εγκαταλείψουν τις εστίες και τις επιχειρήσεις τους αντίστοιχα, κατά την διάρκειά της επιχείρησης. Στόχος είναι η διασφάλιση της απόλυτης ασφάλειας των πολιτών και η ανεμπόδιστη επιχείρηση του στρατού στο σημείο.

Συνεχής ενημέρωση από την ΕΡΤ3 από τις 10:00 έως τις 12:00π.μ την 12^η Φεβρουαρίου 2017 με έκτακτη ενημερωτική εκπομπή για την επιχείρηση μετακίνησης των 72.000 κατοίκων της δυτικής Θεσσαλονίκης και την απομάκρυνση της βόμβας του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου από το Κορδελιό.

Την ευθύνη του συντονισμού όλων των εμπλεκόμενων φορέων τον έχει η Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας η οποία και εξέδωσε την παρακάτω ανακοίνωση:

«Την Κυριακή 12 Φεβρουαρίου 2017 από τις 10.00 το πρωί στην περιοχή που επισημαίνεται στο διαδραστικό χάρτη (στην ιστοσελίδα της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας: www.pkm.gov.gr) δεν πρέπει να παραμένει ή να διέρχεται ΚΑΝΕΙΣ.

Είναι ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ να αφήσετε το σπίτι σας και να απομακρυνθείτε εκτός της συγκεκριμένης ζώνης οργανωμένης απομάκρυνσης, το αργότερο ως τις 10.00' το πρωί, προληπτικά και για λόγους ασφάλειας, λόγω της επιχείρησης ΑΠΕΝΕΡΓΟΠΟΙΗΣΗΣ – ΑΠΟΜΑΚΡΥΝΣΗΣ ανευρεθείσας βόμβας του Β' Παγκοσμίου Πολέμου. Επίσης, από τις 10.00' το πρωί της Κυριακής και μέχρι το πέρας της επιχείρησης αναστέλλεται κάθε δραστηριότητα και λειτουργία στην εν λόγω περιοχή. Ενημέρωση για την άρση της υποχρεωτικής–προληπτικής– εκκένωσης θα γίνει από το τηλεφωνικό κέντρο 2311805300 που λειτουργεί από σήμερα και μέχρι το τέλος της επιχείρησης, μέσω ανακοινώσεων στα μέσα μαζικής ενημέρωσης, αλλά και από όλους τους εμπλεκόμενους φορείς, με κάθε πρόσφορο τρόπο.

ΠΡΟΣΟΧΗ: Κλειστός από τις 10:00 έως τις 15:00 θα παραμείνει ο σταθμός των ΚΤΕΛ «Μακεδονία», κατά τη διάρκεια της μεγάλης επιχείρησης απομάκρυνσης της βόμβας που εντοπίστηκε στο Κορδελιό την Κυριακή. Αυτό αποφασίστηκε στη σύσκεψη μεταξύ Δήμου και Περιφέρειας, παρότι ο σταθμός των ΚΤΕΛ βρίσκεται εκτός της προβλεπόμενης εμβέλειας.

Αναλυτικότερα οι οδηγίες που δόθηκαν ήταν:

1. Ημερομηνία και ώρα εκκένωσης

Οι κάτοικοι που συμπεριλαμβάνονται στην ακτίνα δράσης της επιχείρησης καλούνται να έχουν εγκαταλείψει τις εστίες και τις επιχειρήσεις τους, προληπτικά και αυστηρά υποχρεωτικά, την Κυριακή 12 Φεβρουαρίου το αργότερο έως τις 10 το πρωί. Κάθε δραστηριότητα και λειτουργία στην περιοχή αναστέλλεται την Κυριακή από τις 10 το πρωί και μετά. Με την λήξη των εργασιών θα υπάρξει ενημέρωση για την ομαλή επιστροφή των κατοίκων.

2. Τρόπος μετακίνησης πολιτών

Για όσους πολίτες δεν έχουν μέσο μετακίνησης, ο Ο.Α.Σ.Θ, θα διαθέσει μέχρι και εκατό (100) αρθρωτά λεωφορεία, όπως και οι δήμοι, οι οποίοι θα διαθέσουν επίσης οχήματα. Για τις ευπαθείς πληθυσμιακές ομάδες (άτομα με αναπηρίες, ασθενείς, ηλικιωμένοι κτλ.) έχει προβλεφθεί η μίσθωση ειδικών μέσων από τους εμπλεκόμενους δήμους. Τόσο τα Κ.Τ.Ε.Λ όσο και τα Ελληνικά Πετρέλαια έχουν διαθέσει τα λεωφορεία που δεν χρησιμοποιούνται την συγκεκριμένη ημέρα για την μετακίνησή τους. Δείτε παρακάτω όλα όσα πρέπει να κάνουν άνθρωποι με προβλήματα υγείας για την ασφαλή μετακίνησή τους. Όπως επίσης και τα σημεία συγκέντρωσης των πολιτών για την αναχώρησή τους.

3. Χώροι φιλοξενίας πολιτών

Οι εμπλεκόμενοι Δήμοι πρότειναν και ξεκίνησαν τις διαδικασίες για την φιλοξενία των πολιτών σε όλες τις δημόσιες δομές τους που τοποθετούνται εκτός της ακτίνας της επιχείρησης. Οι δομές περιλαμβάνουν δημοτικά γυμναστήρια, πολιτιστικά κέντρα, γήπεδα και δημόσια σχολεία, καθόλα θερμαινόμενα αλλά και ανοιχτούς χώρους. Οι διαδικασίες προετοιμασίας για τους χώρους περιλαμβάνουν την τοποθέτηση χημικών τουαλετών, την ύπαρξη μικρο-catering κα.

3.1 Δήμος Αμπελοκήπων-Μενεμένης

- Στρατόπεδο «Μέγας Αλέξανδρος»
- Οδός Κυρίμη – χώρος ΟΣΕ
- Τέρμα οδού Νικ. Πλαστήρα – αυλή σχολικού συγκροτήματος
- Στρατόπεδο Παύλου Μελά
- Κ.Α.Π.Η. Μενεμένης
- Κινηματοθέατρο «ΑΣΤΡΟΝ»
- Γυμναστήριο «ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΚΕΛΕΣΙΔΟΥ»
- Κατακόμβη Ιερού Ναού Αγίας Παρασκευής
- Ιερός Ναός Αναστάσεως του Κυρίου (εντός στρατοπέδου «Μεγ. Αλέξανδρος»)
- Σχολικό συγκρότημα 2ου – 4ου δημοτικών σχολείων οδού Κυριακίδη (αυλή – γυμναστήριο – αίθουσα πολλαπλών χρήσεων)

3.2 Δήμος Κορδελιού-Ευόσμου

- ΕΠΑΛ (τέρμα οδού Σμύρνης)
- 6ο Δημοτικό Σχολείο Ευόσμου (οδός Ειρήνης & Μακεδονομάχων)
- 5ου, 8ο & 20ο Δημοτικά Σχολεία Ευόσμου (οδός 17ης Νοεμβρίου & Ολυμπιάδος)
- Κλειστό Γυμναστήριο ΔΑΚ Ευόσμου (οδός Γοργοποτάμου & Εθν. Αντιστάσεως)
- 13ο & 23ο Δημοτικά Σχολεία Ευόσμου (οδός 25ης Μαρτίου & Πρωτομαγιάς)
- 9ο & 12ο Δημοτικά Σχολεία Ευόσμου (οδός Ζωοδόχου Πηγής & Παπαφλέσσα 18)
- 10ο Δημοτικό Σχολείο Ευόσμου (οδός Ιθάκης & Ακρίτα 37)
- Κλειστό Γυμναστήριο και Σχολικό Συγκρότημα 11ου & 21ου Δημοτικού Σχολείου Ευόσμου (Δημητρίου Καραολή & Χ.Τρικούπη)
- 2ο Λύκειο Ευόσμου (τέρμα οδού Πετμεζιά)
- 6ο Γυμνάσιο Ευόσμου (οδός Παπάγου & Θεοδώρας)
- 16ο Δημοτικό Σχολείο Ευόσμου (οδός Πεύκων 2)

3.3 Δήμος Δέλτα

Στο Δήμο αυτό δεν θα μετακινηθεί κόσμος, καθώς ο οικισμός Αγία Σοφία είναι εκτός ζώνης εκκένωσης, όμως ανακοίνωσε ότι μπορεί να υποδεχτεί μετακινούμενους πολίτες.

4. Διάρκεια επιχείρησης

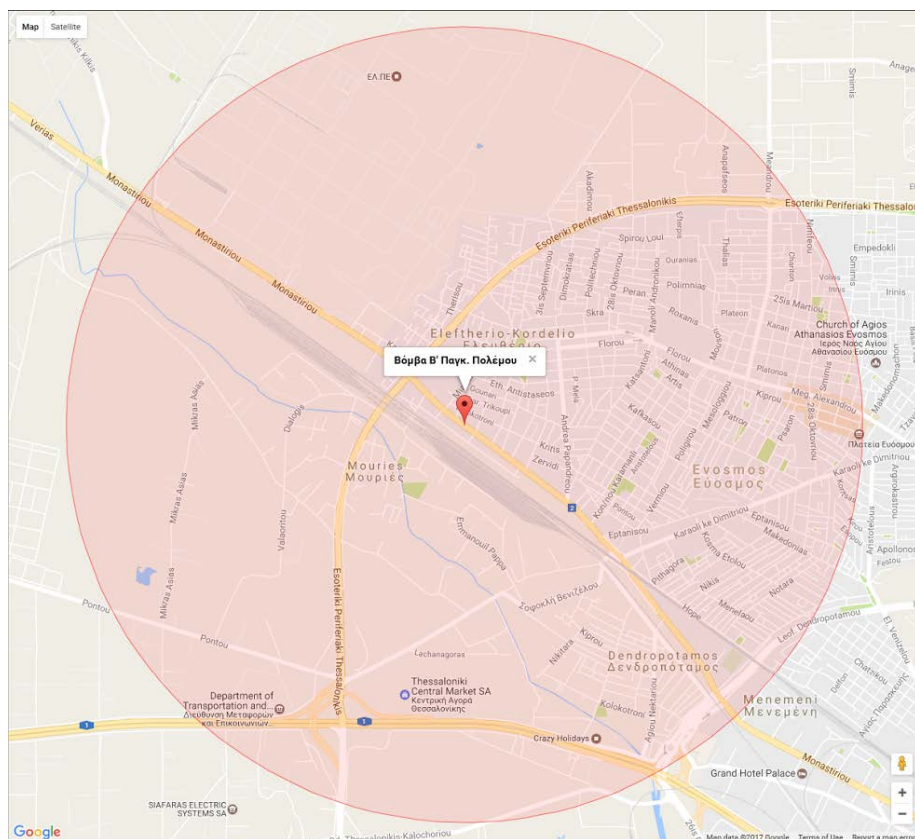
Υπολογίζεται ότι όλη η επιχείρηση απομάκρυνσης από τους πυροτεχνουργούς του στρατού θα διαρκέσει το λιγότερο 4-6 ώρες και οι πολίτες που αναμένεται να μετακινηθούν ανέρχονται περίπου στις 72.000 πολίτες.

5. Περιοχές που επηρεάζονται – ακτίνα απομάκρυνσης πολιτών

Σχεδιάστηκε αναλυτικός χάρτης, για να μπορεί κάθε πολίτης να δει εάν το σπίτι του είναι εντός της ζώνης ή εκτός αυτής, που κρίθηκε ότι θα πρέπει να εκκενωθεί και περικλείεται από τις περιοχές: Ασκού - Βαϊοχωρίου - Περιστερόνα - Στίβου -

Προφήτη - Μικροκώμης - Αρετής - Κρουνερίου - Αυγής Σοχού - Πολυδενδρίου (Ασκού).

Εικόνα 5: Η περιοχή που εκκενώθηκε στην Θεσσαλονίκη

Πηγή: <http://www.mag24.gr/etsi-tha-gini-ekkenosi-sto-kordelio-schedio-gia-tous-62-000-katikous/> [Τελευταία Πρόσβαση: 27.06.2017]

Συγκεκριμένα στην παραπάνω περιοχή απαγορεύθηκε η παραμονή και η κίνηση ανθρώπων, οχημάτων και ζώων ώστε να αποφευχθούν ατυχήματα αποφυγή ατυχήματος.

Στον χάρτη εντοπίζονται, σε ποια σημεία θα υπάρχουν λεωφορεία αλλά και ποια σχολεία και γυμναστήρια πλησίον της «Νεκρής ζώνης» θα φιλοξενήσουν προσωρινά τους πολίτες που το επιθυμούν. Ο Δήμος Αμπελοκήπων – Μενεμένης εκτιμά ότι ο προς απομάκρυνση πληθυσμός στη ζώνη των 2 χλμ. είναι 10.000 πολίτες, ενώ 62.000 πολίτες θα μετακινηθούν από τον δήμο Κορδελιού – Ευόσμου. Στον χάρτη μπορείτε να εντοπίσετε σε ποια σημεία θα υπάρχουν λεωφορεία αλλά και ποια σχολεία και γυμναστήρια κοντά σας θα φιλοξενήσουν προσωρινά τους πολίτες της περιοχής.

6. Έκτακτα μέτρα

Λεπτομερής ενημέρωση θα γίνει στα Κ.Τ.Ε.Λ και στον Ο.Σ.Ε. Αυτό σημαίνει ότι ειδικά μέτρα θα λάβει το φυσικό αέριο, η Ε.Υ.Α.Θ, η Δ.Ε.Η και όλοι όσοι έχουν δίκτυα στην περιοχή, αλλά και όλα τα μεταφορικά μέσα. Τα πρατήρια υγρών καυσίμων θα αδειάσουν τις δεξαμενές τους από τα αποθέματα καυσίμων. Τα ΕΛ.ΠΕ επίσης, που έχουν δεξαμενές εντός της επίμαχης περιοχής έχουν ενημερωθεί και έχουν εκπονήσει σχέδιο ασφαλείας. Ανάλογη ενημέρωση για μέτρα έχει γίνει και στις εγκαταστάσεις υγραερίου της περιοχής. Σε επιφυλακή θα βρίσκεται το Ε.Κ.Α.Β, καθώς και τα κοντινά νοσοκομεία.

7. Απομακρύνετε τα αυτοκίνητά σας

Η Πυροσβεστική θα είναι επί ποδός, όπως και σχεδόν το σύνολο της αστυνομικής δύναμης της Θεσσαλονίκης, προκειμένου να ενημερώνει τον κόσμο και να ρυθμίζει την κυκλοφορία και να δίνει οδηγίες, αλλά και να αποκλείσει τις προσβάσεις εντός της ζώνης εκκένωσης από τις 10 το πρωί της Κυριακής και μέχρι το τέλος της επιχείρησης απενεργοποίησης της βόμβας. Θα απαιτηθεί η συνδρομή εκατοντάδων αστυνομικών και τροχονόμων, προκειμένου να μείνουν ανοιχτοί και χωρίς παρκαρισμένα οχήματα οι κεντρικές οδικές αρτηρίες διαφυγής.

8. Φόβοι κλοπής

Είναι αναμενόμενο επιτήδριοι να εκμεταλευτούν την κατάσταση και να επιχειρήσουν παρά την προειδοποίηση κινδύνου. Ειδική μέριμνα θα ληφθεί για τη φύλαξη των περιουσιών των πολιτών όσο θα είναι μακριά από τα σπίτια τους. Την ευθύνη έχει όπως προαναφέρθηκε η Ελληνική Αστυνομία.

9. Σημεία συγκέντρωσης πολιτών για την μεταφορά τους

Δημοτική κοινότητα Ελευθερίου Κορδελιού

- Εκκλησία Τιμίου Σταυρού Διαλογής
- 5η Συνοικία
- Οδός Σκρα (Άγαλμα Παύλου Μελά)
- Οδός Ανδρέα Παπανδρέου (υπόγειο πάρκινγκ)
- 1ο Γυμνάσιο Κορδελιού (οδός Μουσών)

Δημοτική Κοινότητα Ευόσμου

- Οδός 25ης Μαρτίου & Μουσών (πάρκο)
- Οδός Μαβίλη (τέρμα λεωφορείων, πλησίον ΙΚΑ)
- Οδός Ξανθίππης & Καλλικράτη (Άνωθεν Περιφερειακού)
- Οδός Κολοκοτρώνη με Νυμφαίου (Αστυνομικό Τμήμα Ευόσμου)
- Οδός 28ης Οκτωβρίου (1ο Γυμνάσιο Ευόσμου, έναντι γηπέδου Αγροτικού Αστέρα)
- Οδός Δωδεκανήσου με Επτανήσου
- Δήμος Αμπελοκήπων Μενεμένης
Περιοχή Καζαντζάκη:
- Δ. Γληνού & Μοναστηρίου
- Καζαντζάκη & Μουτάφη
- Μουτάφη & Δέλλα
Περιοχή Δενδροποτάμου:
- Αγίου Νεκταρίου & Κοιμήσεως Θεοτόκου (Ι.Ν. Αγίου Νεκταρίου)
- Α.Τ. Μενεμένης
- Κωνσταντινουπόλεως & Κολοκοτρώνη

Περιοχή Μενεμένης :

- Χατζίκου & Εθν. Αντίστασης (επί Εθν. Αμύνης)
- Σχολικό συγκρότημα Δελφών – Έλλης Αλεξίου
- Επί της οδού Δενδροποτάμου, από οδό Χατζίκου έως οδό Ελ. Βενιζέλου

10. Τηλέφωνα επικοινωνίας πολιτών

Οι ενδιαφερόμενοι πολίτες μπορούν να ενημερώνονται για το αν πρέπει ή όχι να εγκαταλείψουν τις οικίες τους στο τηλεφωνικό κέντρο της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας: 2311805300, τις ώρες 9.00' το πρωί έως 9.00' το βράδυ, αλλά κι από την ιστοσελίδα της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας (www.pkm.gov.gr) με την εισαγωγή της διεύθυνσής τους στον διαδραστικό χάρτη. Επίσης, πληροφορίες για την επιχείρηση θα δίνονται τηλεφωνικά και στις ιστοσελίδες των Δήμων Αμπελοκήπων – Μενεμένης, Δέλλα και Κορδελιού – Ευόσμου.

Τα στοιχεία επικοινωνίας ανά Δήμο είναι:

- Δήμος Αμπελοκήπων – Μενεμένης (<http://www.ampelokipi-menemeni.gr>): 2310 – 729602, 729608, 724617, 724670, 724671 και 2313300912-4.
- Δήμος Δέλτα (<http://www.dimosdelta.gr>): 2310796117.
- Δήμος Κορδελιού – Ευόσμου (<http://www.kordelio-evosmos.gr>): 2313 302152, 2313 302181, 2313 302135, 2313 302147, 2313 302129, 2313 302144, 2313 302175, 2313 302137, 2313 302153.

Εικόνα 6: Ενημέρωση κατοίκων για το πλάνο ΟΑΠ στην περίπτωση Μενεμένης

Πηγή: <http://www.cnn.gr/news/ellada/story/67186/vomva-kordelio-oloklirothike-epityxos-i-erixeirisi> [Τελευταία Πρόσβαση: 11.07.2017]

11. Κυκλοφοριακές ρυθμίσεις

Από τη Διεύθυνση Τροχαίας Θεσσαλονίκης ανακοινώνεται ότι, την Κυριακή (12-02-2017) στο πλαίσιο επιχείρησης για την αδρανοποίηση ανευρεθέντων πυρομαχικών στην περιοχή της Δυτικής Θεσσαλονίκης θα εφαρμοστούν οι ακόλουθες κυκλοφοριακές ρυθμίσεις:

Για τα οχήματα παντός τύπου:

Από την 10.00'πρωινή ώρα της Κυριακής 12-02-2017 έως την λήξη των αστυνομικών μέτρων απογευματινές ώρες της ίδιας, θα διακοπεί η κυκλοφορία και θα απαγορευτεί η στάση – στάθμευση στα ακόλουθα οδικά τμήματα:

- Στο ρεύμα εισόδου του αυτ/μου Α.Θ.Ε. (Ε.Ο. Αθηνών – Θεσ/νίκης), από το ύψος της συμβολής της με την ΕΓΝΑΤΙΑ ΟΔΟ (κόμβος Κ-1).
- Στην Περιφερειακή οδό Θεσ/νίκης, από τη συμβολή της με την Ε.Ο. Θεσ/νίκης – Αθηνών (κόμβος Λαχαναγοράς) μέχρι τη συμβολή της με την Ε.Ο. Θεσ/νίκης – Καβάλας (Αερογέφυρα Σταυρούπολης).
- Στο ρεύμα εισόδου της Ε.Ο. Θεσ/νίκης – Έδεσσας, από το ύψος της συμβολής της με την Π.Ε.Ο. (65) Θεσ/νίκης – Κιλκίς.
- Σε όλες τις οδούς που βρίσκονται εντός της ακτίνας των 1.900 μέτρων από το σημείο ανεύρεσης πυρομαχικών και περικλείονται από τον ακόλουθο οδικό άξονα – σημεία: οδός Αριστοτέλους (Δήμου Ευόσμου) – Λεωφ. Δενδροποτάμου – Κυκλικός Κόμβος ΚΤΕΛ "ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ" – Επαρχιακή οδός Θεσ/νίκης-Καλοχωρίου – Αυτ/μος Α.Θ.Ε. (ύψος Δ/σης Μεταφορών και Επικοινωνιών Δυτικής Θεσ/νίκης) – Συμβολή οδών Πόντου & Μαγνησίας – Συμβολή οδών Ε.Ο. Θεσ/νίκης Έδεσσας & Π.Ε.Ο. (65) Θεσ/νίκης Κιλκίς – Δημοτικοί δρόμοι περιοχής ΕΛ.ΠΕ. – οδός Ορεστιάδος (Δήμου Ευόσμου) – οδός Ρεθύμνου – οδός Παλλήνης – οδός Χανίων – οδός Φερενίκης – οδός Τραπεζούντος – Προέκταση οδού Μαιάνδρου – Περιφερειακή οδός – οδός Σμύρνης – οδός Μακεδονομάχων – οδός Τζαβέλλα – οδός Αριστοτέλους.

Κατά τη διάρκεια των αστυνομικών μέτρων η κυκλοφορία των οχημάτων θα διεξάγεται ως εξής:

- Από την Ε.Ο. Αθηνών – Θεσ/νίκης προς τον αυτ/μο ΕΓΝΑΤΙΑ ΟΔΟΣ.
- Από την Ε.Ο. Θεσ/νίκης – Έδεσσας προς την Π.Ε.Ο. (65) Θεσ/νίκης Κιλκίς.
- Από το κέντρο της Θεσ/νίκης και την Περιφερειακή οδό προς την Ε.Ο. Θεσ/νίκης – Καβάλας (οδός Λαγκαδά).
- Από την οδό 26ης Οκτωβρίου προς την Λεωφ. Δενδροποτάμου.
- Και τις λοιπές οδούς περιμετρικά της ζώνης αποκλεισμού των 1.900 μέτρων.

Σε καίρια σημεία θα υπάρχουν τροχονόμοι που θα ρυθμίζουν την κυκλοφορία και θα διευκολύνουν τους οδηγούς. (<http://parallaximag.gr/thessaloniki/vomva-pagk-osa-tha-ginoun-tin-kiriaki-sto-kordelio>)

6.2.2 ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΗΣ ΕΚΚΕΝΩΣΗΣ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΣΧΕΤΙΚΟΥΣ ΦΟΡΕΙΣ-Μ.Μ.Ε

Η ενημέρωση γίνεται αποκλειστικά στην «αίθουσα Τύπου» της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας, η οποία επιπλέον γνωστοποίησε για τα σημεία δυνατότητας παρακολούθησης της πομπής μεταφοράς της βόμβας σε ασφαλή χώρο, προκειμένου να έχουν όλοι εικόνα από τη διαδικασία μεταφοράς. Επιπλέον σαράντα (40) υπάλληλοι των σχετικών δήμων θα βρίσκονται στα τηλεφωνικά κέντρα που έχουν σχηματοποιηθεί για ενημέρωση του κοινού σχετικά με το ζήτημα της εκκένωσης.

Ο υπεύθυνος του συντονισμού της επιχείρησης, Περιφερειάρχης Κεντρικής Μακεδονίας, ανέφερε ότι «έχουμε καταρτίσει ένα σχέδιο και ζητούμε από όλους τους πολίτες να είναι ψύχραιμοι, δεν χρειάζεται σε καμία περίπτωση πανικός». Με σκοπό την ασφαλή εκκένωση ξεκίνησε ενημερωτική καμπάνια ώστε και να πειστούν οι κάτοικοι της περιοχής να την εγκαταλείψουν. Έτσι συνεργεία με τηλεβόες «οργώνουν» την περιοχή για να υπενθυμίσουν στους κατοίκους ότι θα πρέπει να είναι προετοιμασμένοι για την εκκένωση στις καθορισμένες ώρες.

Φυσικά τα Μ.Μ.Ε χρησιμοποιήθηκαν, για μια διαρκής ενημέρωση τόσο για την διαδικασία εκκένωσης όσο και ό,τι αφορά την διαχείριση της βόμβας. Σε τούτο το σημείο έχει ενδιαφέρον να αποτυπώσουμε και το κλίμα που έδωσε ο έντυπος και ηλεκτρονικός τύπος όσον αφορά τις αντιδράσεις του πληθυσμού σχετικά με το μέτρο της εκκένωσης: Έτσι κατεγράφησαν δηλώσεις κατοίκων των προς εκκένωση περιοχών που υποστήριζαν ότι φοβούνται να αφήσουν τα σπίτια τους λόγω πιθανών επιδρομών διαρρηκτών. Άλλοι κάτοικοι δήλωσαν πως θα καταφύγουν στις εκκλησίες για να τους προστατεύσουν από μια πιθανή έκρηξη. Μάλιστα κάποιοι εφημέριοι εκκλησιών στα υπό εκκένωση οικοδομικά τετράγωνα, πήραν την απόφαση να τελέσουν κανονικά την Θεία Λειτουργία κατά την ώρα που είχε δηλωθεί από τους φορείς ότι θα λάβει χώρα η εκκένωση. Επιπλέον αστεϊσμοί και συνωμοσιολογίες ήταν επίσης κάποια άλλα χαρακτηριστικά του κλίματος που διαμορφώθηκε.

6.2.3 ΚΡΙΤΙΚΗ ΑΝΤΙΠΟΛΙΤΕΥΣΗΣ ΓΙΑ ΚΟΣΤΟΣ ΑΠΕΝΕΡΓΟΠΟΙΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΜΑΚΡΥΝΣΗΣ ΤΗΣ ΒΟΜΒΑΣ

Το κόστος της επιχείρησης απενεργοποίησης και απομάκρυνσης της βόμβας του Β' Παγκοσμίου Πολέμου ανήλθε σε 75.392 ευρώ, χωρίς σε αυτό το ποσό να έχει υπολογιστεί ακόμη και το κόστος μετάδοσης των ενημερωτικών μηνυμάτων από τους τηλεοπτικούς σταθμούς. Το ποσό ενέκρινε, η οικονομική επιτροπή της Περιφέρειας και επιμερίζεται ως εξής:

- 38.000 ευρώ για τη λειτουργία του κέντρου τηλεφωνικής ενημέρωσης του κοινού (call center)
- 15.600 ευρώ για το στήσιμο της καμπάνιας ενημέρωσης των πολιτών (ραδιοφωνικά μηνύματα, παραγωγές, έντυπα κτλ.)
- 21.392 ευρώ για την προμήθεια του εξοπλισμού που ζήτησε η ΕΛΑΣ (γυλέκα, κιγκλιδώματα, ακόμη και 30 χλμ. απαγορευτικής κορδέλας)

Απολογιστικά θα προκύψει, ανέφερε ο προϊστάμενος της Διεύθυνσης Πολιτικής Προστασίας της Περιφέρειας, Χαρ. Στεργιάδης, το κόστος για τη μετάδοση των ενημερωτικών σποτ από τα Μ.Μ.Ε, αφού ο χρόνος για την προετοιμασία του όλου εγχειρήματος της ενημέρωσης του κόσμου (72.000 άνθρωποι) ήταν ελάχιστος, ήταν μόλις τέσσερις (4) μέρες, κατά τις οποίες η Περιφέρεια έπρεπε να φροντίσει ώστε το μήνυμα της εκκένωσης και η επισταμένη ενημέρωση των πολιτών να φτάσει μέχρι και τον τελευταίο, ακόμη και με την πόρτα – πόρτα ειδοποίηση.

Συνολικά έγιναν 35.000 κλήσεις στο τηλεφωνικό κέντρο της Περιφέρειας από πολίτες, ενώ στην ιστοσελίδα της Περιφέρειας και στο διαδραστικό χάρτη που ενημερωνόταν ο κόσμος εάν το σπίτι του είναι εντός ή εκτός ζώνης εκκένωσης έγιναν 500.000 χτυπήματα και αναζητήσεις.

Η αντιπολίτευση άσκησε κριτική στη διοίκηση, παρότι αναγνώρισε ότι η επιχείρηση ήταν επιτυχημένη.

Ο περιφερειακός σύμβουλος της «Ριζοσπαστικής Αριστερής Ενότητας», Γ. Θεοδωρόπουλος, ανέφερε ότι « βάσει νόμου θα έπρεπε να γίνει δωρεάν μετάδοση οπτικοακουστικών και ηχητικών μηνυμάτων, διότι αποτελεί υποχρέωση

ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών σταθμών η μετάδοσή τους όταν πρόκειται για ενημέρωση που εξυπηρετεί το δημόσιο συμφέρον. Η μετάδοση αυτών των μηνυμάτων εγκρίνεται από τη Γενική Γραμματεία Τηλεπικοινωνιών και δε θεωρείται διαφήμιση, ενώ απαλλάσσεται από κάθε άλλη επιβάρυνση. Πιστεύω πως όλη η διαδικασία έπρεπε να γίνει δωρεάν».

Απαντώντας ο προϊστάμενος της Διεύθυνσης Πολιτικής Προστασίας της Περιφέρειας, τόνισε ότι η «δωρεάν μετάδοση, όπως προβλέπεται δε διασφαλίζει σε ποια ώρα και σε ποια ζώνη θα μεταδοθεί το σποτ. Αυτό σημαίνει ότι σε ώρες αιχμής μπορεί να μη μεταδιδόταν, οπότε θα περιοριζόταν το κοινό που θα μπορούσε να ενημερωθεί. Αν δεν κάναμε όλη αυτή την επείγουσα προεργασία εντός τριών τεσσάρων ημερών που είχαμε στη διάθεσή μας δεν θα υπήρχε ενημέρωση όλων και μπορεί να πηγαίναμε σε καταστροφικά φαινόμενα και να μιλούσαμε τώρα για άλλες καταστάσεις όχι εξαιτίας έκρηξης της βόμβας, αλλά από αμέλεια, από μπουτιλιάρισμα, από συγκρούσεις κτλ.». (Πηγή: <http://www.voria.gr/article/diteposo-kostise-stin-periferia-i-epichirisi-vomva>)

6.2.4 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ – ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΗΝ Ο.Α.Π. ΛΟΓΩ ΤΗΣ «ΒΟΜΒΑΣ»

«Ο τρόπος που δουλέψαμε, μεθοδικά, οργανωμένα και με συνεργασία, είναι οδηγός για τον τρόπο που πρέπει να δουλέψουμε σε όλα τα επίπεδα στη χώρα μας και στο μέλλον» δήλωσε ο Περιφερειάρχης Κεντρικής Μακεδονίας Απ. Τζιτζικώστας, σε συνέντευξη Τύπου που δόθηκε στην Περιφέρεια με αφορμή τη λήξη συναγερμού της επιχείρησης απενεργοποίησης και ασφαλούς μεταφοράς της βόμβας.

Έκανε λόγο, για μια πρωτόγνωρη επιχείρηση για τα ελληνικά δεδομένα που στέφθηκε με επιτυχία και συνεχάρη για την επιχειρησιακή τους ικανότητα και αποτελεσματικότητα όλους τους εμπλεκόμενους φορείς: το Στρατό και την ομάδα ναρκαλιευτών του Τάγματος Εξουδετέρωσης Ξηράς, το υπουργείο Προστασίας του Πολίτη και τη Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας, την Αστυνομία, την Πυροσβεστική, τους Δημάρχους Κορδελιού - Ευόσμου, Αμπελοκήπων - Μενεμένης

και Δέλτα, το Ε.Κ.Α.Β, τον Ο.Α.Σ.Θ, τα Νοσοκομεία, το ΕΚΕΠΥ Βορείου Ελλάδος, τα Ελληνικά Πετρέλαια, τα Κ.Τ.Ε.Λ, τον Ο.Σ.Ε, όλες τις Εθελοντικές ομάδες, την Αντιπεριφερειάρχη Θεσσαλονίκης καθώς και τους εργαζόμενους στην πολιτική προστασία της Περιφέρειας. Ευχαρίστησε τους πολίτες για τη συνεργασία τους και σημείωσε ότι η απομάκρυνσή τους ήταν επιβεβλημένη για την ασφάλειά τους. Με άριστα βαθμό βαθμολογεί την επιχείρηση εξουδετέρωσης της βόμβας η αντιπεριφερειάρχης, .Β. Πατουλίδου «Πήγαμε πολύ καλά. Βαθμολογώ 9 στα 10 την χθεσινή επιχείρηση εξουδετέρωσης της βόμβας στο ελευθέριο Κορδελιό».

Πηγή:(<http://www.voria.gr/article/fotopoulos-gia-ekkenosi-spoudeo-mathima-pirame-oli-arista>)

Ο Δήμαρχος Κορδελιού – Ευόσμου κος Πέτρος Σούλας ανέφερε ότι: «όταν θέλουμε οι Έλληνες μπορούμε να έχουμε αποτελέσματα. Η πόλη γύρισε στους κανονικούς της ρυθμούς. Έφυγε η πίεση και η ευθύνη γιατί ήταν ένα πραγματικά μεγάλο εγχείρημα να εκκενωθεί ο δεύτερος, σε αριθμό πληθυσμού, Δήμος στη Βόρεια Ελλάδα»

Σχολιάζοντας τα επιτυχή αποτελέσματα της επιχείρησης απομάκρυνσης του τοπικού πληθυσμού, τόνισε ότι «κερδήθηκε ένα μεγάλο στοίχημα, στο οποίο συνέβαλαν πολλοί φορείς και εθελοντικές ομάδες, το προσωπικό του Δήμου, το Ε.Κ.Α.Β, τα Νοσοκομεία. Δεν ξέραμε πώς θα συμπεριφερθεί ο κόσμος. Είχαμε στραμμένη την προσοχή μας στους ανθρώπους που είχαν περισσότερο την ανάγκη μας δηλαδή ΑΜΕΑ, ασθενείς και υπερήλικες».

Ο δήμαρχος Αμπελοκήπων – Μενεμένης κ Λ. Κυρίζογλου ανέφερε ότι: «ο Ελληνικός Στρατός αποδεικνύεται αντάξιος της εμπιστοσύνης και της ιδιαίτερης εκτίμησης που του έχει ο ελληνικός λαός και συνεχάρη όλους τους εμπλεκόμενους φορείς»

Ο Επικεφαλής της Ελληνικής Ομάδας Διάσωσης (Ε.Ο.Δ). ανέφερε ότι: «είχαμε μία προγραμματισμένη, οργανωμένη εκκένωση πληθυσμού, υπήρξαν προβλήματα μποτιλιαρίσματος, δεν θέλω να φανταστώ τι θα γίνει μετά από ένα απρογραμμάτιστο, ξαφνικό συμβάν. Η πολιτεία πρέπει να είναι το ίδιο προετοιμασμένη και για έκτακτα συμβάντα. Μία τέτοια επιχείρηση ούτε οι εθελοντικές ομάδες, οι οποίες συντονίστηκαν υπό την εποπτεία της Περιφέρειας, δεν είχαν βιώσει. Τέτοιας κλίμακας επιχείρηση δεν την είχαμε ζήσει. Από τη μία τεράστια μετακίνηση

πληθυσμού, όπου οι περισσότεροι μετακινήθηκαν με δικά τους μέσα. Η κίνηση στο κομμάτι για την μετακίνηση με πούλμαν και μετάβαση σε χώρους υποδοχής ήταν υποτονική. Όλοι οι κάτοικοι ήταν πολύ συνεργάσιμοι, ακολούθησαν το σχέδιο, οι αρχές κινήθηκαν με έξυπνο τρόπο, έδωσαν στους πολίτες να καταλάβουν πόσο αναγκαίο ήταν να γίνει αυτό που έγινε με παρότρυνση και όχι «εντολές».

Πηγή: (<http://www.praktoreio-macedonia.gr/article/7055/Me-arista-bathmologei-tin-epicheirisi-exoudeterosis-tis-bombas-i-B.-Patoulidou>)

Η νέα διοικητική δομή της χώρας που θεσμοθετήθηκε με το Ν.3852/2010, αναδεικνύει περισσότερο από κάθε προηγούμενη δομή, τον ουσιαστικό ρόλο της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Ενισχύει τοπικές δομές σε πόρους και επεκτείνει τα γεωγραφικά όρια και τις ασκούμενες αρμοδιότητες. Μεταφέρει αρμοδιότητες και νευραλγικές για τη διαχείριση των καταστροφών υπηρεσίες, της πρώην Περιφέρειας και της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης, στο τοπικό επίπεδο, όπως π.χ. η Πολεοδομία.

Το γενικότερο πλαίσιο της νέας διοικητικής δομής διευκολύνει την εφαρμογή του άξονα προτεραιότητας για την ενίσχυση της ανθεκτικότητας (resilience) στις καταστροφές των τοπικών δομών-όπως αναφέρεται στην Παγκόσμια Στρατηγική για τη Μείωση των Καταστροφών των Ηνωμένων Εθνών (UNISDR HyogoFramework).

Αναμφίβολα, οι Δήμοι έχουν θεσμική υποχρέωση σχεδιασμού για περιπτώσεις κινδύνων, από τους οποίους απειλούνται. Αυτό πρακτικά αναλύεται από μια σειρά ενεργειών και δράσεων, που θα πρέπει να αναλάβουν σε Προ-Καταστροφικό, Συν-Καταστροφικό και Μετα-Καταστροφικό στάδιο.

- Στο Προ-Καταστροφικό Στάδιο (πριν την εκδήλωση του κινδύνου), οι δράσεις αφορούν στην προετοιμασία και στην επιχειρησιακή ετοιμότητα (συνήθη ετοιμότητα και αυξημένη ετοιμότητα).
- Στο Συν-Καταστροφικό Στάδιο (εξελισσόμενη καταστροφή ή αμέσως μετά), οι δράσεις αφορούν στην αποτελεσματική και άμεση απόκριση, στη διαχείριση των πόρων (ανθρώπινο δυναμικό και μέσα) και στην αντιμετώπιση των καταστάσεων έκτακτης ανάγκης.
- Στο Μετα-Καταστροφικό Στάδιο (μετά την εκδήλωση της καταστροφής), οι δράσεις αφορούν στη βραχεία αντιμετώπιση - αποκατάσταση των επιπτώσεων και στη διαχείριση των συνεπειών καθώς και την αξιολόγηση της απόκρισης του Δήμου.

Η Ο.Α.Π, ανάγεται στο Συν-Καταστροφικό Στάδιο και αποτελεί κρίσιμο στοιχείο της ασφάλεια της ζωής και σε αυτό το σημείο έγκειται η σημαντικότητα της μελέτης και της διαρκούς βελτιστοποίησής της.

Μέσα από την καταγραφή δε, των επιμέρους κινήσεων που αρμόζουν στην διαχείριση Ο.Α.Π, μας είναι κατανοητό ότι η βέλτιστη αυτή διαχείριση μπορεί να έρθει πρωτίστως μέσα από την αποτύπωση των δυνατοτήτων, των μειονεκτημάτων και των ιδιαίτερων συνθηκών που υπάρχουν κατά τόπους και που πρώτα οι τοπικοί άρχοντες οφείλουν να γνωρίζουν. Όμως, όπως είδαμε και μέσα από την καταγραφή πραγματικών περιπτώσεων Ο.Α.Π, πέραν της καλής συνεργασίας, των εμπλεκόμενων φορέων και των τοπικών παραγόντων, απαιτούνται και οι διεθνής συνεργασίες σε περιπτώσεις καταστροφών μεγαλύτερης έκτασης, μέσω της ανταλλαγής τεχνογνωσίας αλλά και την καλή εγκόλπωση εθελοντικών ομάδων ώστε να παράγουν ένα πολύ καλύτερο αποτέλεσμα κατά τη διαδικασία διαχείρισης μιας κρίσης που οι τοπικοί άρχοντες είναι δύσκολο να διαχειριστούν.

Η Ο.Α.Π αφορά μια δράση, που όπως είδαμε για να υλοποιηθεί πρέπει να ακολουθηθεί ένα σύνολο επιμέρους σταδίων που το καθένα είναι ξεχωριστό σε ότι αφορά την επιτυχή έκβαση της δράσης. Η διαδικασία αυτή απαιτεί τη λήψη αποφάσεων, τόσο από τη μεριά των αρχών που αναλαμβάνουν την υλοποίησή της, όσο και των πολιτών για την προστασία των οποίων αναπτύσσεται.

Ενώ κρίνουμε ως θετική την υφιστάμενη κατάσταση όσον αφορά το πλαίσιο πολιτικής προστασίας που έχει διαμορφωθεί στη χώρα σχετικά με το ζήτημα της Ο.Α.Π θα βρίσκαμε προωθητικό να γίνουν επιπλέον βελτιώσεις στα παρακάτω πλαίσια:

- i. Στελέχωση των υφιστάμενων οργανικών μονάδων πολιτικής προστασίας, με εξειδικευμένο προσωπικό.
- ii. Ο σχεδιασμός των Δήμων-Περιφερειών, θα πρέπει να εμπεριέχει την εκπαίδευση των στελεχών του και την επιμόρφωσή τους σε θέματα σχετικά, καθώς και ενθάρρυνση της συμμετοχής τους σε υλοποιούμενα τοπικά ή περιφερειακά εκπαιδευτικά προγράμματα.
- iii. Οι επιχειρησιακά εμπλεκόμενοι φορείς, όπως το Πυροσβεστικό Σώμα, η Ελληνική Αστυνομία, το ΕΚΑΒ, κ.α., διαθέτουν και αυτοί περιφερειακές υπηρεσίες. Αυτό που παρατηρείται όμως η μη ταύτιση των χωρικών ορίων των αρμοδιοτήτων τους με τα χωρικά όρια των

διοικητικών δομών, των αποκεντρωμένων διοικήσεων και μάλιστα οι περιφερειακές διοικήσεις των υπηρεσιών αυτών σε περιφερειακό επίπεδο, αντιστοιχούν με τις 13 πρώην Περιφέρειες. Η ταύτιση των ορίων θα συνέβαλε στο καλύτερο συντονισμό των δράσεων και ενεργειών, τόσο προ-καταστροφικά, όσο και μετα-καταστροφικά, στην αμεσότερη και πιο αποτελεσματική απόκριση και στην ορθότερη διαχείριση των πόρων.

- iv. Σε συνεργασία με τη Γ.Γ.Π.Π. ή και την Κ.Ε.Δ.Ε, δημιουργία ιστοσελίδας Δήμων με θεματικό περιεχόμενο την πολιτική προστασία. Το περιεχόμενο της ιστοσελίδας θα περιλαμβάνει μεταξύ άλλων, ενημερωτικό – πληροφοριακό υλικό, φόρουμ με αξιοποίηση των κοινωνικών μέσων και καλές πρακτικές των Περιφερειών και Δήμων αναφορικά με την πολιτική προστασία.
- v. Δημιουργία Κέντρου Επιχειρήσεων τουλάχιστον στις πιο ευαίσθητες περιοχές για την επιχειρησιακή διαχείριση φυσικών κινδύνων είτε σε επίπεδο ΟΤΑ (μεγάλοι δήμοι, πρωτεύουσες νομών) είτε σε επίπεδο Συνδέσμων ΟΤΑ.
- vi. Δημιουργία Ομάδας Εμπειρογνομόνων για παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών σε στελέχη Δήμων / Περιφερειών αναφορικά με την διαχείριση καταστροφών και κινδύνων κατά την προ-καταστροφική και μετα-καταστροφική περίοδο.
- vii. Επανεξέταση του υφιστάμενου θεσμικού πλαισίου, σε ό,τι αφορά το ρόλο των Ο.Τ.Α. στη διαχείριση των φυσικών κινδύνων, προκειμένου να απαλειφθούν ενδεχόμενα κενά και επικαλύψεις αρμοδιοτήτων μεταξύ των εμπλεκόμενων φορέων με κοινό επιχειρησιακό έλεγχο, τόσο στη πρόληψη όσο και στη διαχείριση των φυσικών καταστροφών.
- viii. Διοργάνωση συνεδρίων, ημερίδων, μεταπτυχιακών προγραμμάτων κ.λπ. για τους αιρετούς, τα στελέχη της Τ.Α τους εθελοντές με σκοπό

την εκπαίδευση και την ενημέρωση και συντονισμό όλων των εμπλεκόμενων υπηρεσιών.

- ix. Συνεργασία με εθελοντικές οργανώσεις και σύναψη Μνημονίων συνεργασίας με τους τοπικούς ή τοπικά εμπλεκόμενους φορείς. Σύσταση και διατήρηση εθελοντικού κλιμακίου πολιτικής προστασίας ανά Δήμο με οργάνωση, πιστοποίηση, θεσμική κάλυψη και εκπαίδευση αυτών.
- x. Αναγνώριση και συνεχής εκπαίδευση πυρήνων σχεδιασμού έκτακτης ανάγκης και διαχείρισης καταστροφών (3 έως 5 άτομα) ανά Δήμο και διασύνδεσή τους με τις τοπικές, περιφερειακές και κεντρικές υπηρεσίες που εμπλέκονται στην πολιτική προστασία
- xi. Δικτύωση και διαρκή ενημέρωση του υπηρεσιακού μηχανισμού των Γραφείων Πολιτικής Προστασίας και των αρμόδιων αντιδημάρχων οι οποίοι είναι υπεύθυνοι για την διαχείριση εκτάκτων καταστάσεων όπως η ΟΑΠ.

Επιπλέον σε πρόσφατη αρθρογραφία αναφέρεται, εκ μέρους του Γ.Γ. Πολιτικής Προστασίας, οι ακόλουθες προτάσεις για την περαιτέρω βελτίωση του θεσμικού πλαισίου διαχείρισης καταστροφών από τους ΟΤΑ:

- i. υποβλήθηκε στο υπουργείο Εσωτερικών αίτημα για τροποποίηση του θεσμικού πλαισίου ώστε οι ΟΤΑ Α΄ βαθμού που είχαν δυνατότητα να προσλαμβάνουν προσωπικό μέχρι τρεις μήνες για τις ανάγκες πυρασφάλειας να μπορούν να το προσλαμβάνουν για 4 μήνες, ώστε να καλυφθεί όλο το εύρος της δασοπυρόσβεσης.
- ii. αναζητείται τρόπος για την επιχειρησιακή σύνδεση των εμπλεκόμενων φορέων, σε συνδυασμό με το 112
- iii. σύνταξη του επιχειρησιακού σχεδίου πολιτικής προστασίας σε κάθε δήμο, με έμφαση σε μέσα και ανθρώπινο δυναμικό, τη δημιουργία κέντρων επιχειρήσεων τουλάχιστον στις πιο ευαίσθητες περιοχές, είτε σε επίπεδο ΟΤΑ, είτε σε επίπεδο Συνδέσμων ΟΤΑ. (dikaiologitika.gr).

Εν ολίγοις, η καταγραφή και κοινοποίηση όλων των παραγόντων που συνδυαστικά μπορούν να συμβάλουν θετικά στην διαχείριση και εκτέλεση ενός σχεδίου Ο.Α.Π.

Έτσι σε περίπτωση δράσεων προληπτικής προστασίας των πολιτών από κίνδυνο που εξελίσσεται ή επίκειται αλλά και καταστροφών, οι πρώτοι που επεμβαίνουν είναι οι τοπικές κοινωνίες και οι τοπικοί φορείς, γεγονός που, υποδηλώνει το ιδιαίτερο βάρος του ρόλου των Ο.Τ.Α Α' και Β' βαθμού, αφού ως θεσμός του Κράτους βρίσκεται εγγύτερα στις ανάγκες της καθημερινότητας των πολιτών. Σε μία εποχή έντονης ρευστότητας, όπου καταστάσεις αλλάζουν, ισορροπίες ανατρέπονται, και νέοι συσχετισμοί διαμορφώνονται, προσφέρονται ευκαιρίες αλλά προκύπτουν και κίνδυνοι. Η Αυτοδιοίκηση οφείλει να παρακολουθεί τις εξελίξεις, να αναβαθμίζει και να ενισχύει την παρουσία της στους εθνικούς και διεθνείς μηχανισμούς διαχείρισης έκτακτων περιστατικών, με στόχο την ενίσχυση της εμπιστοσύνης στις δυνατότητες και τις προοπτικές του θεσμού.

Ελληνόγλωσση:

1. Αντωνόπουλος, Γ. (03.12.2016). Αλλαγές στο πλαίσιο διαχείρισης εκτάκτων αναγκών της Γ.Γ Πολιτικής Προστασίας. Ανακτήθηκε από: <http://www.dikaiologitika.gr/eidhseis/dhmosio/133032/allages-sto-plaisio-diaxeirisis-ektakton-anagkon-tis-g-g-politikis-prostasias> [Τελευταία Πρόσβαση: 27.06.2017]
2. Αντωνόπουλος, Γ. (10.02.2017). Επιχείρηση εξουδετέρωσης βόμβας στη Θεσσαλονίκη – Τι πρέπει να γνωρίζουν οι κάτοικοι. Ανακτήθηκε από: <http://www.dikaiologitika.gr/eidhseis/koinonia/143100/epixeirisi-eksoudeterosis-vomvas-stin-thessaloniki-ti-prepei-na-gnorizoun-oi-katoikoi> [Τελευταία Πρόσβαση: 27.06.2017]
3. Δανδουλάκη, Μ. (2011). Καλλικράτης : Πολιτική Προστασία και Αυτοδιοίκηση. ΕΕΤΑΑ.
4. ΕΚΕΠΥ (2007). Δελτίο Τύπου 27ης Αυγούστου.
5. Ηλία, Π. (2010).Θεσμικός Ρόλος της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας και σχέση με φορείς ασφάλειας. Η παρούσα κατάσταση και Προοπτικές, Γ΄ σειρά ΕΣΤΑ, Αθήνα: ΕΣΤΑ.
6. Καραμάνου, Α. (27.01.2014). Τι είναι φυσική καταστροφή; Βασικές έννοιες & Ερμηνείες (η αρχική πηγή της εικόνας είναι η αρχή Emergency EventsDatabase (EM-DAT). Ανακτήθηκε από: <http://www.fire.gr/?p=5379> [Τελευταία πρόσβαση: 27.06.2017]
7. Λέκκας, Ε. (2000). Φυσικές και τεχνολογικές καταστροφές. Αθήνα:Access.
8. Πανυγεράκης, Γ. (2001). Σύγχρονη Διοικητική Δημοσίων Σχέσεων, Αθήνα: Εκδόσεις Μπένου.
9. Παπάζογλου, Ν.(12.02.2017). Βόμβα στο Κορδελιό: Στις 10 το πρωί ξεκινά η επιχείρηση εξουδετέρωσης. Ανακτήθηκε από: <http://www.cnn.gr/news/ellada/story/67113/vomva-sto-kordelio-stis-10-to-proi-xekina-i-epixeirisi-exoydeterosis-pics-vid> [Τελευταία Πρόσβαση: 27.06.2017]

10. Σαπουτζάκη, Κ. & Δανδουλάκη, Μ. (2015). Κίνδυνοι και Καταστροφές, Έννοιες και Εργαλεία Αξιολόγησης, Προστασίας, Διαχείρισης, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
11. Τζίμας, Σ. (11.02.2017). Κορδελιό: Η μεγαλύτερη εκκένωση σε περίοδο ειρήνης. Ανακτήθηκε από: <http://www.kathimerini.gr/895870/article/epikairothta/ellada/kordelio-h-megalyterh-ekkenwsh-se-periodo-eirhnhs> [Τελευταία Πρόσβαση: 27.06.2017]
12. Φούντα, Γ. (13.07.2012), (Εντεταλμένου συμβούλου Πολιτικής Προστασίας Περιφέρειας Αττικής) Επιχειρησιακός σχεδιασμός της εκκένωσης: Ο ρόλος των ΟΤΑ. Ανακτήθηκε από: <http://www.localit.gr/archives/11953> [Τελευταία Πρόσβαση: 22/5/2017]

Ξενόγλωσση:

1. Armenian, H. K., Melkonian, A. K., Hovanesian, A. P. (1998). Long-Term Mortality and Morbidity Related to Degree of Damage Following the Earthquake in Armenia. *American Journal of Epidemiology*, 148(11):1077–84.
2. Australasian Fire Authorities Council/Bushfire CRC (2006). *The Stay and Defend Your Property or Go Early Policy*. Fire Note, Issue 7, November 2006.
3. Baker, E.J. (1991). Hurricane Evacuation Behavior. *International Journal of Mass Emergencies and Disasters*, 9: 287-310.
4. Bobo, L. & Gilliam, F.D. (1990). Race, Sociopolitical Participation, and Black Empowerment. *American Political Science Review*, 84 (2): 377-393.
5. Buist, A. S., Bernstein, R. S. (1986). Health Effects of Volcanoes: An Approach to Evaluating the Health Effects of an Environmental Hazard. *American Journal of Public Health*. 76(Suppl.):1–2.
6. Burby, J. & Wagner, F. (1996). Protecting Tourists from Death and Injury in Coastal Storms. *Disasters* 20(1): 49-60.
7. Burnside, R. (N.D.) *Leaving the Big Easy: An Examination of the Hurricane Evacuation Behavior of New Orleans Residents before Hurricane Katrina*, Southern Illinois University-Carbondale.

8. Davenport, S. (1978). *Human Response to Hurricanes in Texas: Two Studies*, Working Paper No. 34. Boulder, Colorado: Institute of Behavior Science, University of Colorado.
9. Dow, K. & Cutter, S. (1998). Crying Wolf: Repeated Responses to Hurricane Evacuation Orders. *Coastal Management*, 26: 237-252.
10. ESPON (EC) Hazards project (2005). *The Spatial Effects and Management of Natural and Technological Hazards in general and in relation to Climate Change*. FinalReport.
11. Forrest, T.R. (1979). *Hurricane Betsy, 1965: A Selective Analysis of Organizational Response in the New Orleans Area*. The Disaster Research Center Historical and Comparative Disaster Series, No. 5. Columbus, Ohio: Disaster Research Center, The Ohio State University.
12. IFRC (2003). *World Disasters Report 2003: Focus on Ethics in Aid*. Geneva.
13. Jamison, DT, Breman, JG, Measham, AR, (2006). *Disease Control Priorities in Developing Countries*. [2nd edition], Washington (DC): The International Bank for Reconstruction and Development / The World Bank.
14. Morgan, O. (2004). Infectious Disease Risks from Dead Bodies Following Natural Disasters. *RevistaPanamericana de SaludPublica*. Vol 15(5):307–12.
15. National Research Council (1999). *From Monsoons to Microbes: Understanding the Ocean's Role in Human Health*. Washington, DC: National Academy Press.
16. PAHO (1999).Huracanes Georges y Mitch, 1998. In *Cronicas de Desastres* No. 7. Washington, DC: PAHO.
17. Pelanda, C. (1982). *Disaster and Social Order: Theoretical Problems in Disaster Research*. Institute of International Sociology, Gorizia, Italy.
18. Riad, J.K., Norris, F. & Barry Ruback, R. (1999). Predicting Evacuation in Two Major Disasters: Risk Perception, Social Influence, and Access to Resources. *Journal of Applied Social Psychology*, 29 (5): 918-934.
19. Shrinath, N., Mack, V. & Plyer, A. (2014). *Who lives in New Orleans and metro parishes now?* Based on 2013 U.S. Census Bureau data. The Data Center. Retrieved from:<http://www.datacenterresearch.org/data-resources/katrina/facts-for-impact/> [Last Access: 27.06.2017]

20. Sorensen, J. & Mileti, D. (1988). Warning and Evacuation: Answering Some Basic Questions. *Industrial Crisis Quarterly*, 2:195-209.
21. UNISDR (2009). *Terminology on disaster risk reduction*. Retrieved from: <http://www.unisdr.org/we/inform/terminology>[Last Access: 27.06.2017]
22. UNU-EHS – United Nations University, Institute for Environment and Human Security (2006). *Vulnerability – A conceptual and methodological review* (J.C. Villagran De Leon). No 4/2006. Bonn: Publication Series of UNU-EHS.
23. WHO (1992). *Assessing the Health Consequences of Major Chemical Incidents—Epidemiological Approaches*. Geneva: WHO.
24. WHO (1996). *Health Consequences of The Chernobyl Accident: Results Of The Ipheca Pilot Projects And Related National Programmes*. Geneva: WHO
25. Wolshon, B. (2002). Planning for the Evacuation of New Orleans, *Institute of Transportation Engineers Journal*, 72 (2).

Διαδικτυακές Πηγές:

1. *Οι σεισμοί της Κεφαλονιάς του 1953. Ιστορικό, μαρτυρίες, video* (12.08.2016). Ανακτήθηκε από: <http://www.kefalonitikanea.gr/2012/08/1953-video.html#sthash.PDs4AfyF.dpuf> [Τελευταία Πρόσβαση: 27.06.2017]
2. *Μνημόσυνο για τους νεκρούς στην Αρτέμιδα - Έξι χρόνια από την φονική πυρκαγιά στην Ηλεία: όταν η Ελλάδα παρακολουθούσε άφωνη την τραγωδία*. Ανακτήθηκε από: <http://www.iefimerida.gr/news/119457/%CE%B5%CE%BE%CE%B9-%CF%87%CF%81%CF%8C%CE%BD%CE%B9%CE%B1-%CE%B1%CF%80%CF%8C-%CF%84%CE%B7%CE%BD-%CF%86%CE%BF%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CE%AE-%CF%80%CF%85%CF%81%CE%BA%CE%B1%CE%B3%CE%B9%CE%AC-%CF%83%CF%84%CE%B7%CE%BD-%CE%B7%CE%BB%CE%B5%CE%AF%CE%B1-%CE%BF%CF%84%CE%B1%CE%BD-%CE%B7-%CE%B5%CE%BB%CE%BB%CE%AC%CE%B4%CE%B1-%CF%80%CE%B1%CF%81%CE%B1%CE%BA%CE%BF%CE%BB%CE%BF%CF%85%CE%B8%CE%BF%CF%8D%CF%83%CE%B5->

- %CE%AC%CF%86%CF%89%CE%BD%CE%B7-
 %CF%84%CE%B7%CE%BD-%CF%84%CF%81%CE%B1#axzz4jSUFT826
 [Τελευταία Πρόσβαση: 27.06.2017]
3. Το χρονικό της τραγωδίας στην Πελοπόννησο (26.08.2007). Ανακτήθηκε από:
<http://www.kathimerini.gr/296138/article/epikairothta/ellada/to-xroniko-ths-tragwdias-sthn-peloponnhsos>[Τελευταία Πρόσβαση: 27.06.2017]
  4. Νέα στοιχεία για την μεγάλη πυρκαγιά της Ηλείας (09.11.2009). Ανακτήθηκε από:
<http://tvxs.gr/news/%CE%B5%CE%BB%CE%BB%CE%AC%CE%B4%CE%B1/%CE%BD%CE%AD%CE%B1-%CF%83%CF%84%CE%BF%CE%B9%CF%87%CE%B5%CE%AF%CE%B1-%CE%B3%CE%B9%CE%B1-%CF%84%CE%B7-%CE%BC%CE%B5%CE%B3%CE%AC%CE%BB%CE%B7-%CF%80%CF%85%CF%81%CE%BA%CE%B1%CE%B3%CE%B9%CE%AC-%CF%84%CE%B7%CF%82-%CE%B7%CE%BB%CE%B5%CE%AF%CE%B1%CF%82> [Τελευταία Πρόσβαση: 27.06.2017]
  5. Βόμβα στη Θεσσαλονίκη: Ποιες περιοχές θα εκκενωθούν, πώς θα γίνει η επιχείρηση απομάκρυνσης. Ανακτήθηκε από:
<http://www.protothema.gr/greece/article/652309/thessaloniki-autes-oi-perioches-tha-ekkenothoun-gia-tin-apomakrunsi-tis-vomvas/> [Τελευταία Πρόσβαση: 27.06.2017].
  6. Βόμβα στο Κορδελιό: Όλα όσα πρέπει να ξέρετε για την εκκένωση της περιοχής (<http://parallaximag.gr/thessaloniki/vomva-pagk-osa-tha-ginoun-tin-kiriaki-sto-kordelio>) [Τελευταία Πρόσβαση: 27.06.2017].
  7. Κριτική από την αντιπολίτευση για το κόστος. Αναγκαία η διάχυση του μηνύματος, συνέβαλε τα μέγιστα στην επιτυχία της επιχείρησης, λέει η Περιφέρεια <http://www.voria.gr/article/dite-poso-kostise-stin-periferia-i-epichirisi-vomva>
  8. Οι περιοχές που εκκενώνονται στην Μενεμένη λόγω βόμβας (08.02.2017). Ανακτήθηκε από: <http://www.ert.gr/perioches-pou-ekkenononte-stin-menemeni/>[Τελευταία Πρόσβαση: 27.06.2017]

9. Περιορίστηκε η ζώνη εκκένωσης στο Δήμο Αμπελοκήπων – Μενεμένης (Χάρτης) (08.02.2017). Ανακτήθηκε από:
<http://www.voria.gr/article/perioristike-i-zoni-ekkenosis-ston-dimo-ampelokipon-menemenis-chartis>[Τελευταία Πρόσβαση: 27.06.2017]
  10. Επίσημος Διαδικτυακός Τόπος του Δήμου Δέλτα: www.dimosdelta.gr
  11. Επίσημος Διαδικτυακός Τόπος του Δήμου Κορδελιού – Εύοσμου:
<http://www.kordelio-evosmos.gr>
  12. Επίσημος Διαδικτυακός Τόπος του Υπουργείου Εσωτερικών:www.ypes.gr
  13. Επίσημος Διαδικτυακός Τόπος του Υπουργείου Διοικητικής Ανασυγκρότησης
<http://www.minadmin.gov.gr/>
  14. Βόμβα Κορδελιό: Μία επικίνδυνη αποστολή με μία άψογη κατάληξη
<http://www.cnn.gr/news/ellada/story/67186/vomva-kordelio-oloklirothike-epitychos-i-epixeirisi> [Τελευταία Πρόσβαση: 27.06.2017].
-

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α

Κατευθυντήριες οδηγίες για την οργανωμένη απομάκρυνση πολιτών για λόγους προστασίας από εξελισσόμενη ή επικείμενη καταστροφή εξ αιτίας δασικών πυρκαγιών.

ΣΧΕΤ : 1. Ο Ν.3013/2002 «Περί αναβάθμισης της Πολιτικής Προστασίας και λοιπές διατάξεις».(ΦΕΚ102, τευχ. Α)

2. Ο Ν.4249/24-3-2014 «Αναδιοργάνωση της Ελληνικής Αστυνομίας, του Πυροσβεστικού Σώματος και της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας κλπ» (ΦΕΚ 73, τευχ. Α)

3. Το Π.Δ. 575/1980 «Περί κηρύξεως ιδιαιτέρως ευαίσθητων εις πυρκαγιάς περιοχών δασών και δασικών εκτάσεων ως επικινδύνων» (ΦΕΚ 157, τευχ Α).

4. Το Π.Δ. 24/2015 «Σύσταση και μετονομασία Υπουργείων, μεταφορά της Γενικής Γραμματείας Κοινωνικών Ασφαλίσεων» (ΦΕΚ 20, τευχ. Α')

5. Η ΥΑ1299/7-4-2003 έγκριση Υπουργού Εσωτερικών του Γ. Σ. Π. Π. με την συνθηματική λέξη Ξενοκράτης (ΦΕΚ 423 τευχ. Β)

6. Το υπ' αριθμ. 3515/28-6-2013 «3η Έκδοση του Γενικού Σχεδίου Αντιμετώπισης Εκτάκτων Αναγκών εξαιτίας Δασικών Πυρκαγιών, στα πλαίσια του Γενικού Σχεδίου Πολιτικής Προστασίας με τη συνθηματική λέξη "Ξενοκράτης"».

7. Το υπαρθ. 2195/3-4-2015 έγγραφο Γ.Γ.Π.Π «Σχεδιασμός και δράσεις Πολιτικής Προστασίας για την αντιμετώπιση κινδύνων λόγω των δασικών πυρκαγιών κατά την αντιπυρική περίοδο 2015»

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύμφωνα με το άρθρο 1 του Ν. 3013/2002, στο σκοπό της Πολιτικής Προστασίας περιλαμβάνεται και η προστασία της ζωής και της υγείας των πολιτών από φυσικές, τεχνολογικές και λοιπές καταστροφές.

Μεταξύ των δράσεων, που απαιτούνται για την προστασία της ζωής και της υγείας των πολιτών, είναι και η οργανωμένη απομάκρυνσή τους από την περιοχή που τεκμηριωμένα εκτιμάται ότι απειλείται από εξελισσόμενη ή επικείμενη καταστροφή.

Στα πλαίσια αυτά εκδόθηκε το άρθ. 18 του Ν.3613/2007 προκειμένου να υπάρξει θεσμοθετημένη διαδικασία στη λήψη της απόφασης που συνδέεται με την οργανωμένη απομάκρυνση των πολιτών από εξελισσόμενη ή επικείμενη καταστροφή.

Σε εφαρμογή του άρθ. 18 του Ν.3613/2007 και ειδικότερα για λόγους προστασίας από εξελισσόμενη ή επικείμενη καταστροφή εξ αιτίας δασικών πυρκαγιών, η Δ/ση Σχεδιασμού και Αντιμετώπισης Εκτάκτων Αναγκών της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας εξέδωσε το 2008 και το 2011 κατευθυντήριες οδηγίες για την οργανωμένη απομάκρυνση πολιτών. Οι ανωτέρω οδηγίες έχουν ενσωματωθεί στο Παράρτημα ΣΤ' (Προσθήκη ΣΤ2') του Γενικού Σχεδίου Αντιμετώπισης Εκτάκτων Αναγκών εξαιτίας Δασικών Πυρκαγιών.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

1.1 ΝΕΟΤΕΡΟ ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Το 2014, μετά από σειρά ετών εφαρμογής του ανωτέρω θεσμικού πλαισίου, κρίθηκε αναγκαία η αναθεώρηση του άρθ. 18 του Ν.3613/2007 βάσει των κατευθυντήριων οδηγιών που είχε εκδώσει η ΓΓΠΠ το 2011. Οι οδηγίες αυτές ήδη είχαν ενσωματώσει τις αλλαγές που είχαν επέλθει στις νέες διοικητικές δομές της χώρας από την εφαρμογή του Ν.3852/2010 (Πρόγραμμα Καλλικράτης)

Συγκεκριμένα, με το άρθρο 108 του Ν.4249/2014 αναφέρεται πλέον ρητά ότι:

□ Η λήψη της απόφασης για την οργανωμένη απομάκρυνση των πολιτών αποτελεί ευθύνη των κατά τόπους Δημάρχων, οι οποίοι έχουν το συντονισμό του έργου πολιτικής προστασίας για την αντιμετώπιση της καταστροφής σε τοπικό επίπεδο.

□ Όταν η εξελισσόμενη ή επικείμενη καταστροφή μπορεί να επηρεάσει πάνω από ένα Δήμο, η απόφαση λαμβάνεται από τον αρμόδιο Περιφερειάρχη, ο οποίος μπορεί να εξουσιοδοτήσει σχετικώς τον οικείο Αντιπεριφερειάρχη.

□ Στις περιπτώσεις του άρθρου 2 παρ. 3 σε συνδυασμό με το άρθρο 8 παρ. 1 περιπτώσεις β', γ' και δ' του ν. 3013/2002 (Α' 102), όπως ισχύει, η ανωτέρω απόφαση λαμβάνεται από τον Γενικό Γραμματέα Πολιτικής Προστασίας ή από τον Γραμματέα

της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης, κατόπιν σχετικής εξουσιοδότησης, και εκτελείται από τους αρμόδιους Περιφερειάρχες και Δημάρχους.

□ Η λήψη της απόφασης βασίζεται στις εισηγήσεις των φορέων που κατά περίπτωση έχουν την ευθύνη περιορισμού των επιπτώσεων από την εξέλιξη της καταστροφής.

1.2 Ο ΚΙΝΔΥΝΟΣ ΕΞΑΙΤΙΑΣ ΔΑΣΙΚΩΝ ΠΥΡΚΑΓΙΩΝ

Ο κίνδυνος που διατρέχουν οι πολίτες εξαιτίας δασικών πυρκαγιών προέρχεται κατά βάση, από την έκθεση του ανθρωπίνου οργανισμού σε πολύ υψηλές θερμοκρασίες εξ αιτίας της θερμότητας που παράγεται από την καύση της φυτικής βιομάζας, καθώς και από την έκθεση του ανθρωπίνου οργανισμού σε παράγωγα καύσης (καπνός, αιωρούμενα σωματίδια, καύτρες, κλπ) τα οποία διαχέονται στην ατμόσφαιρα.

Συνεπώς, το σκεπτικό όλων των αποφάσεων για την οργανωμένη απομάκρυνση πολιτών εξ αιτίας δασικών πυρκαγιών θα πρέπει να συνδέεται κατά βάση με τους ανωτέρω κινδύνους. Στις περιπτώσεις που στην πορεία εξέλιξης μιας πυρκαγιάς υπάρχει εμπλοκή και καύση και άλλων ειδών καύσιμης ύλης, πέραν της φυτικής βιομάζας, όπως οικοδομικών υλικών, απορριμμάτων, κλπ, ο κίνδυνος μπορεί να διαφοροποιείται ανάλογα με το είδος της καύσιμης ύλης.

1.3 ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ – ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ

Η δράση της οργανωμένης απομάκρυνσης πολιτών από μια περιοχή που τεκμηριωμένα εκτιμάται ότι απειλείται από εξελισσόμενη ή επικείμενη καταστροφή, εφαρμόζεται για την προστασία της ζωής και της υγείας τους και πρέπει να υλοποιείται έχοντας υπόψη τους κινδύνους που διατρέχουν οι πολίτες σε τοπικό επίπεδο εξαιτίας των δασικών πυρκαγιών, όπως αυτοί αναφέρονται παραπάνω, καθώς και τις προϋποθέσεις και τους περιορισμούς που αναφέρονται αναλυτικά στις παραγράφους 2.1 και 2.2 του παρόντος.

Ειδικότερα στις περιπτώσεις των δασικών πυρκαγιών, για την εφαρμογή των ανωτέρω διατάξεων επισημαίνονται τα ακόλουθα:

□ Η οργανωμένη απομάκρυνση πολιτών εξετάζεται ως μέτρο προληπτικής προστασίας τους, που πρέπει να δρομολογείται εγκαίρως (ενώ η καταστροφή βρίσκεται σε εξέλιξη) και κάτω από ορισμένες προϋποθέσεις και περιορισμούς, η εκτίμηση των οποίων μπορεί να γίνει μόνο σε τοπικό επίπεδο. Δηλαδή το μέτρο αυτό εφαρμόζεται σε περιπτώσεις που στις περιοχές που αναμένεται να πληγούν λόγω της εξέλιξης του καταστροφικού φαινομένου, ο κίνδυνος παραμονής των πολιτών σε οικισμούς, τμήματα πολεοδομικών συγκροτημάτων, κλπ, είναι μεγαλύτερος σε σχέση με τον κίνδυνο μετακίνησης, στον οποίο δύναται να εκτεθούν κατευθυνόμενοι προς ασφαλή χώρο1

□ **Η δράση της οργανωμένης απομάκρυνσης ως μέτρο που δρομολογείται για την προληπτική προστασία των πολιτών, έχει χαρακτήρα μη υποχρεωτικό, βασιζόμενη στην ενημέρωσή τους για τον κίνδυνο και τις πιθανές συνέπειες που έχει η παραμονή τους στο χώρο για τον οποίο έχει ληφθεί η απόφαση της απομάκρυνσης.**

Οι χώροι που επιλέγονται για να συγκεντρωθούν οι πολίτες που απομακρύνονται με οργανωμένο τρόπο πρέπει να εξασφαλίζουν εκ των προτέρων όλες τις προϋποθέσεις υγιεινής και ασφάλειας και να αποκλείουν το ενδεχόμενο της ανάγκης για εκ νέου απομάκρυνσή τους από το χώρο ή τους χώρους αυτούς. Διευκρινίζεται ότι οι προϋποθέσεις υγιεινής και ασφάλειας των χώρων αυτών στις περιπτώσεις δασικών πυρκαγιών δεν διαφοροποιούνται από αυτές που ισχύουν για τους λοιπούς χώρους συνάθροισης πολιτών, οι οποίες και δρομολογούνται από ειδικότερες νομοθεσίες, λαμβάνοντας υπόψη και την προστασία των πολιτών από παράγωγα καύσης (καπνός, αιωρούμενα σωματίδια, κλπ) τα οποία διαχέονται στην ατμόσφαιρα κατά την εξέλιξη μιας δασικής πυρκαγιάς.

□ **Αρμόδιος για την εισήγηση του μέτρου της οργανωμένης απομάκρυνσης των πολιτών εξαιτίας δασικών πυρκαγιών είναι ο εκάστοτε Επικεφαλής Αξιωματικός του Πυροσβεστικού Σώματος, ο οποίος ενεργεί σε τοπικό επίπεδο ως συντονιστής του πυροσβεστικού έργου. Στα πλαίσια αυτά και με βάση την αναμενόμενη συμπεριφορά της πυρκαγιάς, προτείνει εγκαίρως και επακριβώς στο αρμόδιο όργανο (Δήμαρχος, κλπ) τα όρια της περιοχής που θα χρειαστεί να υλοποιηθεί η δράση.**

□ Η δράση της απομάκρυνσης πραγματοποιείται μόνον όταν εξασφαλίζεται εγκαίρως η καλή οργάνωση για την ασφαλή υλοποίησή της. Σε αντίθετη περίπτωση η δράση αυτή εύκολα μπορεί να προκαλέσει μεγαλύτερες συνέπειες - απώλειες και να μετατραπεί σε επιχείρηση διάσωσης, την ευθύνη της οποίας στο χερσαίο χώρο, έχει το Πυροσβεστικό Σώμα (παρ. β, του αρθ 1 του Ν3511/2006, όπως έχει τροποποιηθεί βάσει του άρθ. 63 του Ν.4249/2014 και ισχύει).

Η διάταξη του άρθρου 108 του Ν.4249/2014 για την υλοποίηση της δράσης της οργανωμένης απομάκρυνσης πολιτών δεν έχει εφαρμογή όταν η ασφάλεια και η κατάσταση της υγείας των ατόμων που ευρίσκονται εντός υποδομών ή εγκαταστάσεων φορέων, τελεί υπό την εποπτεία ή διέπεται από ειδικότερες νομοθεσίες (Νοσηλευτικά Ιδρύματα, Παιδικές Εξοχές – Κατασκηνώσεις, Ιερές Μονές, αρχαιολογικοί χώροι, ξενοδοχειακές μονάδες, εγκαταστάσεις Ενόπλων Δυνάμεων και Σωμάτων Ασφάλειας, κλπ.). Στην περίπτωση αυτή, η λήψη της απόφασης αποτελεί αρμοδιότητα των υπευθύνων λειτουργίας τους και λαμβάνεται μετά από σχετική ενημέρωση των αρμοδίων οργάνων του ΠΣ σε τοπικό επίπεδο για την αναμενόμενη πορεία εξέλιξης του καταστροφικού φαινομένου και σύμφωνα με τα σχέδια πυροπροστασίας και εκκένωσής τους σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης.

Νοείται ότι σε αυτές τις περιπτώσεις, οι αποφάσεις των υπευθύνων λειτουργίας των ανωτέρω υποδομών ή εγκαταστάσεων θα πρέπει να γνωστοποιούνται άμεσα στον οικείο Δήμαρχο, όπως επίσης και στον αρμόδιο Αντιπεριφερειάρχη, για λόγους καλύτερου συντονισμού του έργου της Πολιτικής Προστασίας στη διαχείριση εκτάκτων αναγκών και συνεπειών, καθώς και για την υποστήριξη του έργου τους από πλευράς Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Στο Μέρος Δεύτερο, λαμβάνοντας υπόψη ότι κατά κανόνα η λήψη της απόφασης για την οργανωμένη απομάκρυνση των πολιτών, καθώς και η υλοποίησή της πραγματοποιείται με ευθύνη των κατά τόπους Δημάρχων οι οποίοι έχουν το συντονισμό του έργου πολιτικής προστασίας για την αντιμετώπιση της καταστροφής σε τοπικό επίπεδο, οι ακόλουθες κατευθυντήριες οδηγίες για τη

λήψη της απόφασης, καθώς και το σχέδιο δράσης, κρίνεται σκόπιμο να αναφέρονται στις ενέργειες και τις δράσεις που αναλαμβάνουν οι Δήμαρχοι για τη λήψη και υλοποίηση της απόφασης.

Νοείται ότι τα ακόλουθα ισχύουν κατ' αναλογία όταν η απόφαση για την οργανωμένη απομάκρυνση των πολιτών λαμβάνεται από τον αρμόδιο Περιφερειάρχη (ή τον εξουσιοδοτημένο προς τούτο αρμόδιο Αντιπεριφερειάρχη), και τον Γενικό Γραμματέα Πολιτικής Προστασίας (ή τον εξουσιοδοτημένο προς τούτο Γενικό Γραμματέα της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης), και εκτελείται από τους αρμόδιους Περιφερειάρχες και Δημάρχους.

2.1. ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΛΗΨΗ ΑΠΟΦΑΣΗΣ

Ο μόνος αρμόδιος να εισηγηθεί την οργανωμένη απομάκρυνση στις περιπτώσεις των δασικών πυρκαγιών είναι ο εκάστοτε Επικεφαλής Αξιωματικός του Πυροσβεστικού Σώματος, ο οποίος ενεργεί σε τοπικό επίπεδο ως συντονιστής του πυροσβεστικού έργου, έχοντας την ευθύνη περιορισμού των επιπτώσεων από την εξέλιξη της καταστροφής σε τοπικό επίπεδο. Στα πλαίσια αυτά, προτείνει εγκαίρως και επακριβώς τα όρια της περιοχής που θα χρειαστεί να υλοποιηθεί η δράση, με βάση την αναμενόμενη συμπεριφορά της πυρκαγιάς.

Ο Δήμαρχος, έχοντας υπόψη την ανωτέρω σχετική εισήγηση, καθορίζει άμεσα, σημείο συγκέντρωσης (σε ασφαλή χώρο), στον οποίον οφείλουν να προσέλθουν οι επικεφαλής των φορέων που κύρια εμπλέκονται (ΕΛΑΣ, ΠΣ, ΕΚΑΒ, υπεύθυνος Πολιτικής Προστασίας), ή εάν αυτό δεν είναι άμεσα εφικτό, οι αναπληρωτές τους. Η ενέργεια αυτή κρίνεται απαραίτητη προκειμένου να εξασφαλιστεί, η μεταξύ τους επικοινωνία, η συλλογή πληροφοριών σχετικών με την τρέχουσα κατάσταση, καθώς και ο συντονισμός τους. Επίσης παρέχει την δυνατότητα για την άμεση επιλογή σχεδίου δράσης που θα ακολουθήσουν οι φορείς, στην περίπτωση που ληφθεί θετική απόφαση για απομάκρυνση.

Εν συνεχεία ο Δήμαρχος, πλαισιωμένος από τους επικεφαλής των φορέων που εμπλέκονται, πριν λάβει την απόφαση, πρέπει εγκαίρως να εκτιμήσει ή εξασφαλίσει τα εξής:

□ Τον αριθμό των ατόμων που πρέπει να απομακρυνθούν, με βάση τα δημογραφικά στοιχεία ή άλλες πληροφορίες που σχετίζονται με τον αριθμό των ατόμων που διαβιούν ή βρίσκονται στην περιοχή αυτή για διάφορους λόγους (παραθεριστές, κλπ). Η απομάκρυνση, με βάση τον κίνδυνο, ενδεχομένως να μην αφορά το σύνολο των πολιτών, αλλά μέρος αυτών (άτομα παιδικής ή τρίτης ηλικίας, άτομα με προβλήματα υγείας, κλπ).

□ Τον προσδιορισμό των μέσων μεταφοράς με βάση τον αριθμό των ατόμων που πρέπει να απομακρυνθούν και τη διαθεσιμότητά τους κατά το χρόνο που θα δοθεί η εντολή υλοποίησης της δράσης, εφόσον χρειάζονται μεταφορά. Η έγκαιρη εξασφάλιση των μέσων απομάκρυνσης αποτελεί κρίσιμη παράμετρο στη λήψη της απόφασης². Επίσης μια άλλη παράμετρος που πρέπει να εξεταστεί είναι και η δυνατότητα απομάκρυνσης των πολιτών με δικά τους μέσα, από καθορισμένα δρομολόγια στα οποία έχει εξασφαλιστεί ο έλεγχος της κυκλοφορίας.

Επισημαίνεται ότι η εξασφάλιση μέσων για την μετακίνηση πολιτών μπορεί να γίνει με τα μέσα Δημοτικής συγκοινωνίας που διαθέτει ο Δήμος, ή με τη συνδρομή μέσων άλλων φορέων του δημοσίου ή του ιδιωτικού τομέα, τα οποία είναι άμεσα διαθέσιμα σε τοπικό επίπεδο.

Στα πλαίσια αυτά, το γραφείο Πολιτικής Προστασίας του Δήμου θα πρέπει να γνωρίζει εκ των προτέρων (σε κατάσταση συνήθους ετοιμότητας), τα μέσα που μπορούν να διαθέσουν οι φορείς σε τοπικό επίπεδο, στην περίπτωση έκτακτης ανάγκης κατά την οποία υπάρχει το ενδεχόμενο υλοποίησης μιας τέτοιας δράσης. Επίσης, θα πρέπει να γνωρίζει τη διαδικασία διάθεσής τους, όταν πρόκειται για φορείς του δημοσίου, καθώς και τη διαδικασία διάθεσής τους, μέσω ενός μνημονίου συνεργασίας, όταν πρόκειται για φορείς του ιδιωτικού τομέα.

Στις περιπτώσεις που για την απομάκρυνση των πολιτών, κρίνεται αναγκαία η χρήση πλωτών θαλασσίων μέσων, η παρουσία και η συμβολή των κατά τόπους Λιμενικών Αρχών αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση (Ν.4150/2013 ΦΕΚ 102/τευχ.Α και Π.Δ. 242/30-9-1999/ΦΕΚ 201/τευχ.Α). Στο πλαίσιο αυτό, ο Δήμαρχος επικοινωνεί με την οικεία Λιμενική Αρχή για τη δυνατότητα διάθεσης πλωτών μέσων.

□ Τον αρχικό χώρο συγκέντρωσης των πολιτών (σημεία συγκέντρωσης) για την εν συνεχεία οργανωμένη απομάκρυνσή τους, εφόσον χρειάζονται μεταφορά.

□ Το χρονικό διάστημα που απαιτείται για την ειδοποίηση των πολιτών εντός των ορίων της περιοχής που θα χρειαστεί να υλοποιηθεί η δράση, καθώς και τον τρόπο εντοπισμού και ειδοποίησής τους (πόρτα-πόρτα, ανακοινώσεις σε μέσα μαζικής ενημέρωσης, τοπικούς ραδιοφωνικούς σταθμούς, κλπ).

□ Τη δυνατότητα ελέγχου και διαχείρισης της κυκλοφορίας, σε όλα τα εναλλακτικά δρομολόγια που έχουν προσδιοριστεί από την αρμόδια Αστυνομική Αρχή, ότι μπορούν να χρησιμοποιηθούν, λαμβάνοντας υπόψη και την εκτιμώμενη εξέλιξη της πυρκαγιάς από τον εκάστοτε Επικεφαλής Αξιοματικό του Πυροσβεστικού Σώματος ο οποίος ενεργεί σε τοπικό επίπεδο ως συντονιστής του πυροσβεστικού έργου, ώστε να μην υπάρχει κίνδυνος κατά την απομάκρυνση των πολιτών.

Η δυνατότητα αυτή αφορά δρομολόγια που θα χρησιμοποιηθούν τόσο από τα μέσα μαζικής μεταφοράς των πολιτών, όσο και από τα ίδια μέσα που ενδέχεται να χρησιμοποιήσουν οι πολίτες που απομακρύνονται μετά τη λήψη και δημοσιοποίηση της σχετικής απόφασης.

Νοείται ότι σε όλες τις περιπτώσεις τα δρομολόγια που έχουν επιλεγεί, σε καμιά περίπτωση δεν πρέπει να παρενοχλούν την κίνηση των πυροσβεστικών οχημάτων, καθώς και οχημάτων άλλων φορέων που σπεύδουν να ενισχύσουν το έργο της καταστολής και αντιμετώπισης έκτακτων αναγκών (υδροφόρες, ασθενοφόρα ΕΚΑΒ, κλπ).

□ Τη διασφάλιση επικοινωνιών μεταξύ των αρμόδιων φορέων που εμπλέκονται στην υλοποίηση της δράσης έτσι ώστε να εξασφαλίζεται ο συντονισμός τους, καθώς και η παροχή πληροφοριών σχετικών με την τρέχουσα εξέλιξη της πυρκαγιάς.

Είναι απαραίτητο να αναφερθεί ότι η εξεύρεση μέσων μεταφοράς με την διαδικασία της επίταξης, δεν είναι άμεσα εφικτή, εάν δεν προηγηθεί σχετική απόφαση σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 41 του Ν.3536/2007 (ΦΕΚ 42, τευχ Α). Δηλαδή απαιτείται απόφαση Πρωθυπουργού μετά από σχετική εισήγηση του αρμόδιου Υπουργού (παρ.3 αρθ.41 Ν.3536/2007). Οι διατάξεις των άρθρων 2 παρ. 5, 18, 19, 22

και 23 του Ν.Δ 17/1974 δεν εφαρμόζονται εφεξής, καθώς και κάθε άλλη διάταξη που είναι αντίθετη προς τις διατάξεις του άρθρου αρθ. 41 του Ν.3536/2007.

□ Την υποδοχή και φροντίδα των πολιτών που απομακρύνονται σε επιλεγμένους ασφαλείς χώρους συμπεριλαμβανομένης και της ιατρικής βοήθειας και ψυχοκοινωνικής υποστήριξης.

□ Το χρονικό διάστημα που απαιτείται να απομακρυνθούν από την περιοχή (π.χ. για 6 ώρες) μέχρι να ελαχιστοποιηθεί ο κίνδυνος για τον οποίο απομακρύνονται. Η εκτίμηση αυτή αφορά κυρίως τους πολίτες που διαμένουν μόνιμα ή προσωρινά στη περιοχή.

□ Τη φροντίδα για την επιστροφή των πολιτών που απομακρύνθηκαν και διαμένουν μόνιμα ή προσωρινά στην περιοχή.

Με δεδομένη τη δυσκολία λήψης και υλοποίησης τέτοιων αποφάσεων, οι κατά περίπτωση αρμόδιοι Δήμαρχοι, οι περιοχές των οποίων πλήττονται, όταν αυτό είναι εφικτό στα χρονικά περιθώρια που επιτρέπει η εξέλιξη του φαινομένου, μπορούν να συγκαλούν άμεσα το Συντονιστικό Τοπικό Όργανο (ΣΤΟ) προς υποβοήθηση του έργου τους. Νοείται ότι για το σκοπό αυτό, στα ΣΤΟ των Δήμων, μετέχουν κατά κύριο λόγο εκπρόσωποι των φορέων που συμμετέχουν ενεργά στην υλοποίηση της δράσης για την οργανωμένη απομάκρυνση πολιτών.

2.2. ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ

Οι δράσεις που προοδευτικά υλοποιούνται σε μια οργανωμένη απομάκρυνση πολιτών περιγράφονται ως εξής :

1. Εκτίμηση της κατάστασης και σχετική εισήγηση από τον εκάστοτε Επικεφαλής Αξιωματικό του Πυροσβεστικού Σώματος, ο οποίος ενεργεί σε τοπικό επίπεδο ως συντονιστής του πυροσβεστικού έργου, προς τον αρμόδιο Δήμαρχο.

2. Άμεσος καθορισμός από το Δήμαρχο σημείου συγκέντρωσης φορέων που κύρια εμπλέκονται (ΕΛΑΣ, ΠΣ, ΕΚΑΒ, κλπ). Επισημαίνεται ότι η ενέργεια αυτή, δεν

αποκλείει την επιτόπου σύγκληση από το Δήμαρχο, εφόσον η εξέλιξη του φαινομένου το επιτρέπει, του Συντονιστικού Τοπικού Οργάνου (ΣΤΟ).

3. Λήψη απόφασης για την απομάκρυνση, ή μη απομάκρυνση, από τον αρμόδιο Δήμαρχο, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 6, παρ. 5στ' του Ν.3013/2002 (όπως αυτό ισχύει, βάσει της παρ. 2 του άρθ. 18 του Ν 3613/2007 (ΦΕΚ 263/Α'/2007) και του άρθ. 108 του Ν.4249/2014) και τις κατευθυντήριες οδηγίες που αναφέρονται παραπάνω (Μέρος Δεύτερο, παράγραφος 2.1 του παρόντος).

4. Ενημέρωση κοινού, όταν έχει ληφθεί απόφαση για την απομάκρυνσή του. Η δημόσια ανακοίνωση της απόφασης προς ενημέρωση του κοινού πρέπει να συντάσσεται με ευθύνη του Δημάρχου που έλαβε την απόφαση. Η ανακοίνωση πρέπει να περιέχει τις εξής βασικές πληροφορίες :

- Ποιος έλαβε την απόφαση και ποιος έχει την ευθύνη εκτέλεσής της.
- Να προσδιορίζει με σαφή τρόπο τα όρια της περιοχής μέσα από την οποία θα πρέπει να απομακρυνθούν, καθώς και τον κίνδυνο που διατρέχουν οι πολίτες εάν παραμείνουν σε αυτή.
- Να προσδιορίζει με σαφή τρόπο εάν συντρέχει λόγος γενικής απομάκρυνσης όλων των πολιτών, ή συγκεκριμένων ομάδων τις οποίες θα προσδιορίζει κατά προτεραιότητα (άτομα με αναπνευστικά προβλήματα, άτομα παιδικής ηλικίας, ηλικιωμένοι, κλπ).
- Να προσδιορίζει πού και πότε θα συγκεντρωθούν (σημεία συγκέντρωσης) οι πολίτες, εφόσον χρειάζονται μεταφορά, καθώς και τα προσωπικά αντικείμενα που μπορούν να έχουν μαζί τους.
- Να προσδιορίζει την προβλεπόμενη διάρκεια της απομάκρυνσης, καθώς και τον τόπο προορισμού.
- Να κατονομάζει τα ασφαλή οδικά δρομολόγια καθώς και τυχόν μονοδρομήσεις που μπορούν να ακολουθήσουν σε περίπτωση απομάκρυνσης με δικά τους μέσα.
- Να αναφέρει την διαθέσιμη προνοιακή υποστήριξη στον τόπο προορισμού.

□ Να αναφέρει οδηγίες για προστασία της περιουσίας των πολιτών που απομακρύνονται.

Σημειώνεται ότι έχει ιδιαίτερη σημασία στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης που θα δεχτούν να αναμεταδώσουν την ανακοίνωση, να επιτευχθεί η δημιουργία μίας και μοναδικής συνολικής εικόνας αντιμετώπισης της κατάστασης προς το κοινό.

Ωστόσο πέραν των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης τοπικής ή πανελλαδικής εμβελείας που θα αναμεταδώσουν την ανακοίνωση, η κύρια δράση της ενημέρωσης του κοινού για τη λήψη απόφασης και την έναρξη της διαδικασίας απομάκρυνσής του, θα πρέπει να βασίζεται κατά κύριο λόγο σε μεθόδους καιπρακτικές που εξασφαλίζουν σε τοπικό επίπεδο περισσότερο τον εντοπισμό και εν συνεχεία την ενημέρωση των πολιτών για τον κίνδυνο που διατρέχουν στην περίπτωση που παραμείνουν στην περιοχή (πόρτα-πόρτα, ενημέρωση με διερχόμενο όχημα που παρέχει τις απαιτούμενες πληροφορίες, συνδυασμός και των δυο μεθόδων). Στην περίπτωση αυτή, τον κύριο λόγο για την υλοποίηση της δράσης έχουν οι κατά τόπους Αστυνομικές Αρχές, το έργο των οποίων μπορεί να υποστηριχτεί και από δημοτικούς υπάλληλους. Ένα άλλο πλεονέκτημα που παρέχει η ενημέρωση με τις μεθόδους αυτές, είναι και η δυνατότητα άμεσης καταγραφής των πολιτών που επιθυμούν να απομακρυνθούν αλλά δεν διαθέτουν δικά τους μέσα, ή χρειάζονται ειδική μετακίνηση (ασθενείς, άτομα με κινητικά προβλήματα, κλπ). Οι πληροφορίες αυτές θα οδηγήσουν σε ορθολογικότερη εκτίμηση των μέσων που απαιτούνται για την οργανωμένη απομάκρυνση των πολιτών.

Ομοίως, στις περιπτώσεις που την ευθύνη της εκτέλεσης της απόφασης έχουν οι Αντιπεριφερειάρχες, μπορούν να συγκαλούν άμεσα το Συντονιστικό Όργανο Πολιτικής Προστασίας (Σ.Ο.Π.Π) της οικείας Περιφερειακής Ενότητας προς υποβοήθηση του έργου τους.

5. Εκτέλεση/δρομολόγηση επιμέρους ενεργειών βάσει του σχεδίου δράσης που έχει επιλεγεί να ακολουθήσουν όλοι οι εμπλεκόμενοι φορείς, πριν τη δημοσιοποίηση της απόφασης, υπό το γενικό συντονισμό του οργάνου που αποφάσισε τη δράση ή έχει εξουσιοδοτηθεί για την εκτέλεσή της.

Επισημαίνεται ότι δράσεις που αφορούν την τήρηση της τάξης, τη ρύθμιση της κυκλοφορίας κατά την απομάκρυνση, καθώς και την πρόληψη και καταστολή τυχόν εγκλημάτων κατά της παρουσίας των πολιτών που απομακρύνονται από την περιοχή, αποτελούν αρμοδιότητα των κατά τόπους Αστυνομικών Αρχών.

6. Τερματισμός επιμέρους δράσεων και αποκλιμάκωση εμπλεκόμενων φορέων, μετά από σχετική απόφαση του Δημάρχου.

7. Καταγραφή και αποτίμηση έργου, από το γραφείο Πολιτικής Προστασίας του Δήμου.

Είναι προφανές ότι η επιλογή του σχεδίου δράσης που θα ακολουθήσουν οι εμπλεκόμενοι φορείς, αποτελεί διαδικασία που υπαγορεύεται κυρίως από την αναμενόμενη εξέλιξη της πυρκαγιάς, τις ιδιαιτερότητες της περιοχής, καθώς και τους πόρους που είναι διαθέσιμοι για την υλοποίηση της δράσης.

Οι πολίτες και τα όργανα των φορέων που εμπλέκονται, πρέπει σαφώς να καταλάβουν ποιος αποφασίζει ή έχει εξουσιοδοτηθεί για την εκτέλεση της ανωτέρω δράσης, Δήμαρχος ή Περιφερειάρχης (ή αρμόδιος εξουσιοδοτημένος Αντιπεριφερειάρχης) και κατ' επέκταση έχει το γενικό συντονισμό των επιμέρους ενεργειών που απαιτούνται για την υλοποίησή της.

2.3. ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ

□ Σε περιοχές που υπάρχει παρουσία αλλοδαπών πολιτών (τουριστικά θέρετρα, κλπ), θα πρέπει να υπάρξει μέριμνα από το Δήμαρχο ξενόγλωσσης ανακοίνωσης για την ενημέρωσή τους σχετικά με τη λήψη της απόφασης για την οργανωμένη απομάκρυνση και τις ασφαλείς διαδρομές που μπορούν να ακολουθήσουν όσοι θέλουν να απομακρυνθούν με ίδια μέσα.

Για την μεταφορά αλλοδαπών πολιτών που δεν διαθέτουν ίδια μέσα μετακίνησης, κρίνεται απαραίτητο, εφόσον είναι εφικτό, να καθορισθεί ιδιαίτερο σημείο συγκέντρωσης τους, για την εν συνεχεία απομάκρυνσή τους, με στόχο την καλύτερη επικοινωνία τους με τις Αρχές και τη δημιουργία καλύτερων συνθηκών υποστήριξής τους.

□ Η οργανωμένη απομάκρυνση πολιτών θα πρέπει να πραγματοποιείται κατά προτίμηση εντός των διοικητικών ορίων του οργάνου που έλαβε την απόφαση, δηλαδή εντός του Δήμου που πλήττεται ή σε όμορους Δήμους ή εντός της οικείας Περιφερειακής Ενότητας, ανάλογα με το εάν η απόφαση έχει ληφθεί από το Δήμαρχο, ή τον Περιφερειάρχη (ή τον εξουσιοδοτημένο αρμόδιο Αντιπεριφερειάρχη) όταν η εξελισσόμενη ή επικείμενη καταστροφή μπορεί να επηρεάσει πάνω από ένα Δήμο.

Η απαίτηση αυτή, εφόσον είναι εφικτή, αποβλέπει στον καλύτερο συντονισμό κατά το στάδιο εκτέλεσης - υλοποίησης της δράσης, δεδομένου ότι δύναται να δρομολογείται από το ίδιο τοπικό όργανο που γνωρίζει καλά τις ιδιαιτερότητες της περιοχής. Το αυτό ισχύει και για τις περιπτώσεις που η απόφαση έχει ληφθεί από το Γενικό Γραμματέα της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης ή τον ασκώντα καθήκοντα Γενικού Γραμματέα, ή το Γενικό Γραμματέα Πολιτικής Προστασίας, δεδομένου ότι οι αποφάσεις τους εκτελούνται από τα ανωτέρω όργανα, Δήμαρχο ή Περιφερειάρχη (ή τον εξουσιοδοτημένο αρμόδιο Αντιπεριφερειάρχη).

□ Για τις παιδικές εξοχές- κατασκηνώσεις η λήψη της απόφασης για την μετακίνηση κατασκηνωτών και προσωπικού που ευρίσκονται και διαβιούν εντός των υποδομών τους (εκκένωση και μεταφορά των κατασκηνωτών σε ασφαλές σημείο) σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης λόγω δασικών πυρκαγιών, καθορίζεται μέσα από τα σχέδια εκκένωσής τους, τα οποία συντάσσονται από τις διοικήσεις των παιδικών εξοχών – κατασκηνώσεων σύμφωνα με τις κατευθύνσεις α) του Υπουργείου Παιδείας Πολιτισμού, Παιδείας και Θρησκευμάτων για τις μαθητικές κατασκηνώσεις του Υπουργείου (ΥΑ ΙΒ/7243/7-7-1983 – ΦΕΚ 368/τευχ. Β΄) και β) της Γενικής Δ/σης Πρόνοιας, του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης (παρ3, αρθ 8 της ΚΥΑ12030/Φ109.1/1999) για τις κατασκηνώσεις του Κρατικού Προγράμματος και τις λοιπές δημόσιες ή ιδιωτικές παιδικές εξοχές – κατασκηνώσεις (Δ27/οικ.10625/345/2-4-2014 έγγραφο της Δ/σης Προστασίας Οικογένειας, της Γενικής Δ/σης Πρόνοιας, του Υπουργείου Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας).

Τα ανωτέρω σχέδια οι διοικήσεις των παιδικών εξοχών – κατασκηνώσεων οφείλουν να τα κοινοποιούν στις οικείες αρμόδιες υπηρεσίες του Πυροσβεστικού Σώματος, της ΕΛ.ΑΣ. των Περιφερειών και των Δήμων (Δ27/οικ.10625/345/2-4-2014 έγγραφο της

Δ/σης Προστασίας Οικογένειας, της Γενικής Δ/σης Πρόνοιας, του Υπουργείου Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας).,

Για λόγους καλύτερου συντονισμού του έργου της Πολιτικής Προστασίας στην περίπτωση που κριθεί αναγκαία η λήψη του ανωτέρου μέτρου, η Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας, με το 2113/8-4-2014 έγγραφό της, κάλεσε τις Δ/σεις Πολιτικής Προστασίας των Περιφερειών και τα Γραφεία Πολιτικής Προστασίας των Δήμων να λάβουν αντίγραφο των ανωτέρω σχεδίων για τις παιδικές εξοχές – κατασκηνώσεις που λειτουργούν εντός των διοικητικών τους ορίων.

Σημειώνεται ότι με το Δ27/οικ.24397/989/16-7-2014 έγγραφό της η Δ/ση Προστασίας Οικογένειας, της Γενικής Δ/σης Πρόνοιας, του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης εξέδωσε πρότυπο σχέδιο πυροπροστασίας και εκκένωσης κατασκηνώσεων σε περίπτωση εκτάκτου ανάγκης, η σύνταξη του οποίου και η κατάθεσή του στις αρμόδιες Υπηρεσίες θα αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την έκδοση άδειας λειτουργίας κατασκήνωσης από το έτος 2015.

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ

Η οργανωμένη απομάκρυνση των πολιτών σε περιοχή που τεκμηριωμένα εκτιμάται ότι απειλείται από εξελισσόμενη ή επικείμενη καταστροφή λόγω δασικών πυρκαγιών, ως δράση Πολιτικής Προστασίας, εντάσσεται στις δράσεις προστασίας του κοινού.

Στα πλαίσια οι Δ/σεις Πολιτικής Προστασίας των Περιφερειών, καθώς και τα Γραφεία Πολιτικής Προστασίας των Δήμων, θα πρέπει να προχωρήσουν στη σύνταξη μνημονίου ενεργειών σχετικά με τη δράση της οργανωμένης απομάκρυνσης πολιτών λόγω δασικών πυρκαγιών (ονομαστική κατάσταση των υπευθύνων με τα στοιχεία επικοινωνίας τους, κατάλογος των επιχειρησιακά έτοιμων μέσων που διαθέτει ο φορέας, μνημόνια συνεργασίας με ιδιωτικούς φορείς για την εξασφάλιση επιπλέον πόρων, κλπ.), όπως αυτή περιγράφεται στην παρούσα κατευθυντήρια οδηγία. Από την υποχρέωση αυτή, εξαιρούνται οι Δήμοι των όποιων τα πολεοδομικά τους συγκροτήματα περιβάλλονται από πολεοδομικά συγκροτήματα άλλων Δήμων. Τα ανωτέρω μνημόνια θα χρησιμοποιηθούν στις περιπτώσεις που συντρέχουν λόγοι εφαρμογής του μέτρου της οργανωμένης απομάκρυνσης των πολιτών.

Στις περιπτώσεις που ο Περιφερειάρχης έχει μεταβιβάσει με σχετική εξουσιοδοτική πράξη τις αρμοδιότητες λήψης ή υλοποίησης της απόφασης για την οργανωμένη απομάκρυνση πολιτών στους Αντιπεριφερειάρχες των οικείων Περιφερειακών Ενοτήτων, κρίνεται σκόπιμο οι Δ/νσεις Πολιτικής Προστασίας των Περιφερειών να έχουν μεριμνήσει για την έκδοση, πριν την έναρξη της αντιπυρικής περιόδου, σχετικής εξουσιοδοτικής πράξης, η οποία θα καθιστά τα Τμήματα Πολιτικής Προστασίας των αντίστοιχων Περιφερειακών Ενοτήτων υπεύθυνα για την άμεση υποστήριξη του έργου του Αντιπεριφερειάρχη.

Το Αρχηγείο του Πυροσβεστικού Σώματος και το Αρχηγείο της Ελληνικής Αστυνομίας θα πρέπει να συμβάλουν στην υλοποίηση της παρούσας με την έκδοση σχετικών διαταγών προς τις υφιστάμενες μονάδες, κατά το μέρος που τα αφορά και εμπλέκονται.

Το Υπουργείο Υγείας (ΕΚΕΠΥ, ΕΚΑΒ,) θα πρέπει να συμβάλει στην εφαρμογή του παρόντος, με την κατά τη κρίση του έκδοση σχετικών οδηγιών, κατά το μέρος που εμπλέκεται και έχει αρμοδιότητα, καθώς και σχετικών εντολών προς τις υφιστάμενες μονάδες του.

Το παρόν ως κατευθυντήρια οδηγία για την υλοποίηση δράσεων προστασίας του κοινού ενσωματώνεται στη Προσθήκη ΣΤ2 «Κατευθυντήριες Οδηγίες και Διαδικασίες Επιχειρήσεων» του Γενικού Σχεδίου Αντιμετώπισης Εκτάκτων Αναγκών εξαιτίας Δασικών Πυρκαγιών (3η Έκδοση – Ιούνιος 2013) και αντικαθιστά την προηγούμενη έκδοση της ανωτέρω κατευθυντήριας οδηγίας.

Στους φορείς που δεν εμπλέκονται άμεσα στην υλοποίηση της ανωτέρω δράσης, η παρούσα κοινοποιείται προς ενημέρωση.

Ν. 4249/2014 (ΦΕΚ Α 73/24-3-2014)

Αναδιοργάνωση της Ελληνικής Αστυνομίας, του Πυροσβεστικού Σώματος και της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας, αναβάθμιση Υπηρεσιών του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη και ρύθμιση λοιπών θεμάτων αρμοδιότητας Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη και άλλες διατάξεις.

Άρθρο 108. Αρμοδιότητες Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας

Οι παράγραφοι 2, 3 και 4 του άρθρου 6 του ν. 3013/ 2002 (Α' 102) αντικαθίστανται ως ακολούθως:

« Η Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας:

α. Επεξεργάζεται, σχεδιάζει και παρακολουθεί την εφαρμογή της πολιτικής στον τομέα της πολιτικής προστασίας. Στο πλαίσιο αυτό, μεριμνά, προωθεί και συντονίζει τις διαδικασίες για τη διαμόρφωση της Εθνικής Πολιτικής για τη Μείωση του Κινδύνου Καταστροφών, εισηγείται την έγκριση της ανωτέρω πολιτικής στη Διυπουργική Επιτροπή Εθνικού Σχεδιασμού Πολιτικής Προστασίας, παρακολουθεί και ελέγχει την εφαρμογή της ως άνω πολιτικής σε εθνικό επίπεδο.

Ειδικότερα:

α. Προωθεί και συντονίζει την από κοινού δράση φορέων και δομών κατά λόγο αρμοδιότητας, για τη διαμόρφωση προτάσεων πολιτικής μείωσης του κινδύνου καταστροφών σε εθνικό επίπεδο.

β. Συντονίζει τη συνεργασία των κεντρικών, αποκεντρωμένων, περιφερειακών και τοπικών δημόσιων υπηρεσιών και φορέων στα θέματα πολιτικής προστασίας.

γ. Συνεργάζεται με τις αρμόδιες μονάδες της Αποκεντρωμένης Διοίκησης και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης Β' βαθμού για τη συγκέντρωση, επεξεργασία και αξιολόγηση των αποτελεσμάτων εφαρμογής δράσεων μείωσης του κινδύνου καταστροφών σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο και την ανατροφοδότηση της διαδικασίας του προηγούμενου εδαφίου.

δ. Συνεργάζεται σε επίπεδο κεντρικής διοίκησης, με τους φορείς οι οποίοι είναι αρμόδιοι για την κατάρτιση του αναπτυξιακού σχεδιασμού της Χώρας, για την ενσωμάτωση στον εν λόγω σχεδιασμό της εγκεκριμένης Εθνικής Πολιτικής Μείωσης του Κινδύνου Καταστροφών.

ε. Προωθεί και συντονίζει τις διαδικασίες για τη διαμόρφωση του Εθνικού Σχεδιασμού Πολιτικής Προστασίας, σύμφωνα με την Εθνική Πολιτική για τη Μείωση του Κινδύνου Καταστροφών, επεξεργάζεται τις σχετικές προτάσεις, εισηγείται την έγκρισή του στη Διυπουργική Επιτροπή Εθνικού Σχεδιασμού Πολιτικής Προστασίας, παρακολουθεί και ελέγχει την εφαρμογή του. Επίσης, εισηγείται την ένταξη του Εγκεκριμένου Εθνικού Σχεδιασμού Πολιτικής Προστασίας στον αναπτυξιακό προγραμματισμό της Χώρας για χρηματοδότηση.

στ. Καταρτίζει την πρόταση του Ετήσιου Εθνικού Σχεδιασμού Πολιτικής Προστασίας, σύμφωνα με τον τριετή Εθνικό Σχεδιασμό Πολιτικής Προστασίας, η οποία υποβάλλεται από τον Γ.Γ.Π.Π. στο Κ.Σ.Ο.Π.Π. για έγκριση. Μεριμνά, σε συνεργασία με αρμόδιους φορείς, για τη δέσμευση πόρων χρηματοδότησης του ως άνω σχεδιασμού.

ζ. Υποστηρίζει τις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις και τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης Α' και Β' βαθμού της Χώρας στην υποβολή προτάσεων για την κατάρτιση της πρότασης του Ετήσιου Εθνικού Σχεδιασμού Πολιτικής Προστασίας προς το Κεντρικό Συντονιστικό Όργανο Πολιτικής Προστασίας.

η. Παρακολουθεί την εφαρμογή του Ετήσιου Εθνικού Σχεδιασμού Πολιτικής Προστασίας και προβαίνει σε έλεγχο της εφαρμογής του σε συνεργασία με τους αρμόδιους φορείς και υπηρεσίες.

θ. Εισηγείται στον Υπουργό Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη την κατανομή πιστώσεων, στον τομέα της πολιτικής προστασίας, προς τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης Α' και Β' βαθμού.

ι. Καταρτίζει, σε συνεργασία με τους συναρμόδιους κρατικούς φορείς, το ετήσιο πρόγραμμα προμηθειών όλων των μηχανικών μέσων και άλλων υλικών, που είναι αναγκαία για την Πολιτική Προστασία της Χώρας, με βάση τον Ετήσιο Εθνικό Σχεδιασμό Πολιτικής Προστασίας και Συντάσσει τις εκθέσεις απολογισμού δράσεων.

3. Προωθεί την εφαρμοσμένη έρευνα, μελέτη και επεξεργασία θεμάτων που αφορούν την πολιτική προστασία της Χώρας στους τομείς της εκτίμησης του κινδύνου, πρόληψης, προετοιμασίας, αντιμετώπισης ανάκαμψης και αποκατάστασης από καταστροφές. Στο πλαίσιο αυτό:

α. Συνεργάζεται με τα ερευνητικά και ακαδημαϊκά ιδρύματα της Χώρας και δημόσιους φορείς για την ενσωμάτωση και αξιοποίηση προϊόντων εφαρμοσμένης έρευνας στο σχεδιασμό μείωσης του κινδύνου καταστροφών.

β. Προωθεί και συντονίζει τη συνεργασία δημόσιων υπηρεσιών και φορέων σε κεντρικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο με τα ερευνητικά και ακαδημαϊκά ιδρύματα της Χώρας για το σκοπό αυτόν.

γ. Προωθεί και συντονίζει τις δράσεις ανάλυσης και χαρτογράφησης του κινδύνου καταστροφών σε συνεργασία με τους καθ' ύλην αρμόδιους δημόσιους φορείς και υπηρεσίες σε κεντρικό, αποκεντρωμένο, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο και τους αντίστοιχους ανά κατηγορία κινδύνου ερευνητικούς και ακαδημαϊκούς φορείς.

δ. Αξιοποιεί Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών για την ανάπτυξη και τήρηση τράπεζας πληροφοριών πολιτικής προστασίας για την υποστήριξη του σχεδιασμού πολιτικής προστασίας και την ενημέρωση του πληθυσμού σε εθνικό και τοπικό επίπεδο.

ε. Εγκρίνει και χρηματοδοτεί προγράμματα εφαρμοσμένης έρευνας ή μελέτες για την πολιτική προστασία της Χώρας.

4. Έχει την ευθύνη της τήρησης Ειδικού Φακέλου Καταστροφής για κάθε γενική, περιφερειακή ή τοπική μεγάλης έντασης καταστροφή, στον οποίο περιέχονται τα στοιχεία του συνόλου των ενεργειών, στο πλαίσιο του αντίστοιχου σχεδιασμού, για την αντιμετώπιση των καταστροφών κατά την εκδήλωση των φαινομένων, καθώς και για την αποκατάσταση των ζημιών. Στον ίδιο φάκελο εμπεριέχονται εκθέσεις απολογισμού δράσης των επιμέρους αρμόδιων φορέων και προτάσεις για βελτίωση των δράσεων σε περίπτωση αντιμετώπισης παρόμοιων φαινομένων, που ενσωματώνονται στην έκθεση απολογισμού δράσεων αναφορικά με τα προβλεπόμενα στον Ετήσιο Εθνικό Σχεδιασμό Πολιτικής Προστασίας που υποβάλλεται από τον Γενικό Γραμματέα Πολιτικής Προστασίας προς το Κ.Σ.Ο.Π.Π.. Επίσης, περιλαμβάνονται στοιχεία που αφορούν την αποτύπωση της έκτασης και έντασης της καταστροφής και το εκτιμώμενο κόστος αποκατάστασης. Ο φάκελος καταστροφής ολοκληρώνεται με τη συμπλήρωση των οικονομικών στοιχείων που αφορούν το συνολικό κόστος για την αντιμετώπιση και την αποκατάσταση της καταστροφής μετά το πέρας των σχετικών διαδικασιών.

5. Η Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας είναι αρμόδια για το συντονισμό όλων των δράσεων εκτίμησης του κινδύνου, πρόληψης, προετοιμασίας, κινητοποίησης, ετοιμότητας, αντιμετώπισης και αποκατάστασης των καταστροφών όλων των εμπλεκόμενων υπηρεσιών και φορέων, σύμφωνα με τον υφιστάμενο σχεδιασμό, με κύριο επιχειρησιακό βραχίονα το Πυροσβεστικό Σώμα, υπό την επιφύλαξη της λειτουργικής και επιχειρησιακής αυτοτέλειας των διαδικασιών και ενεργειών έρευνας και διάσωσης στη θάλασσα που συντονίζονται από το Ενιαίο Κέντρο Συντονισμού Έρευνας και Διάσωσης, σύμφωνα με τις διατάξεις που διέπουν τις δράσεις αυτές. Στο πλαίσιο αυτό:

α. Συντονίζει την προετοιμασία του δυναμικού και των μέσων πολιτικής προστασίας της Χώρας για την αντιμετώπιση πιθανών καταστροφών, στο πλαίσιο του υφιστάμενου σχετικού σχεδιασμού, ανά κατηγορία κινδύνου.

β. Αξιοποιεί τα διαθέσιμα επιστημονικά στοιχεία και πληροφορίες για την κινητοποίηση του δυναμικού και των μέσων πολιτικής προστασίας της Χώρας, εν όψει απειλούμενου κινδύνου καταστροφών. Για το σκοπό αυτόν, οργανώνει και λειτουργεί μονάδα αξιολόγησης και αξιοποίησης της πρόγνωσης καιρικών

φαινομένων και άλλων πρόδρομων φαινομένων φυσικών καταστροφών, με σκοπό την έγκαιρη κινητοποίηση του δυναμικού και των μέσων Πολιτικής Προστασίας, για την αντιμετώπιση απειλούμενου κινδύνου καταστροφών, καθώς και για την ενημέρωση και παροχή αντίστοιχων οδηγιών προς τους πολίτες.

γ. Οργανώνει και λειτουργεί Εθνικό Σύστημα Έγκαιρης Προειδοποίησης.

δ. Συντονίζει το έργο και τις δράσεις αντιμετώπισης των καταστροφών κατά την εκδήλωση των φαινομένων, καθώς και το έργο αποκατάστασης των προκαλούμενων ζημιών. Ο ανωτέρω συντονισμός περιλαμβάνει και τις περιπτώσεις εκδήλωσης δράσης για την αντιμετώπιση των κάθε μορφής καταστροφών κατά την εκδήλωση του φαινομένου από τις κάθε είδους εμπλεκόμενες δυνάμεις πυρόσβεσης και διάσωσης.

ε. Μεριμνά, δια του Πυροσβεστικού Σώματος, για την ασφάλεια και προστασία της ζωής και της περιουσίας των πολιτών και του Κράτους, του φυσικού περιβάλλοντος και ιδίως, του δασικού πλούτου της Χώρας από τους κινδύνους των πυρκαγιών, θεομηνιών και λοιπών καταστροφών.

στ. Μεριμνά για την οργανωμένη απομάκρυνση των πολιτών από μία περιοχή για λόγους προστασίας της ζωής ή της υγείας τους από εξελισσόμενη ή από επικείμενη καταστροφή. Η λήψη της απόφασης για την οργανωμένη απομάκρυνση των πολιτών αποτελεί ευθύνη των κατά τόπους Δημάρχων, οι οποίοι έχουν το συντονισμό του έργου πολιτικής προστασίας για την αντιμετώπιση της καταστροφής σε τοπικό επίπεδο. Όταν η εξελισσόμενη ή επικείμενη καταστροφή μπορεί να επηρεάσει πάνω από ένα δήμο, η απόφαση λαμβάνεται από τον αρμόδιο Περιφερειάρχη, ο οποίος μπορεί να εξουσιοδοτήσει σχετικά τον οικείο Αντιπεριφερειάρχη. Στις περιπτώσεις του άρθρου 2 παρ. 3 σε συνδυασμό με το άρθρο 8 παρ. 1 περιπτώσεις β', γ' και δ' του ν. 3013/2002 (Α' 102), όπως ισχύει, η ανωτέρω απόφαση λαμβάνεται από τον Γενικό Γραμματέα Πολιτικής Προστασίας ή από τον Γραμματέα της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης, κατόπιν σχετικής εξουσιοδότησης, και εκτελείται από τους αρμόδιους Περιφερειάρχες και Δημάρχους. Η λήψη της απόφασης βασίζεται στις εισηγήσεις των φορέων που κατά περίπτωση έχουν την ευθύνη περιορισμού των επιπτώσεων από την εξέλιξη της καταστροφής.

ζ. Λειτουργεί το Κέντρο Επιχειρήσεων Πολιτικής Προστασίας, σε μόνιμη βάση και για όλη τη διάρκεια του εικοσιτετραώρου, στο Ενιαίο Συντονιστικό Κέντρο Επιχειρήσεων (Ε.Σ.Κ.Ε.) του άρθρου 68 του παρόντος. Στο Κέντρο Επιχειρήσεων Πολιτικής Προστασίας απασχολούνται ειδικευμένα στελέχη Πολιτικής Προστασίας και το αναγκαίο προσωπικό, στο οποίο περιλαμβάνονται και επιτελικά στελέχη των Ενόπλων Δυνάμεων, της Ελληνικής Αστυνομίας, καθώς και του Λιμενικού Σώματος-Ελληνικής Ακτοφυλακής και του Πυροσβεστικού Σώματος. Ο αριθμός των ανωτέρω επιτελικών στελεχών που διατίθεται για τη στελέχωση του Κέντρου Επιχειρήσεων Πολιτικής Προστασίας καθορίζεται με κοινή απόφαση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού.

6. Καταρτίζει και συντονίζει το έργο της πληροφόρησης και ευαισθητοποίησης των πολιτών στον τομέα της Πολιτικής Προστασίας, τόσο σε επίπεδο γενικής ενημέρωσης όσο και σε αντίστοιχο παροχής ειδικών οδηγιών, προς αντιμετώπιση συγκεκριμένης καταστροφής ή κατάστασης έκτακτης ανάγκης.

7. Τηρεί το Μητρώο Εθελοντικών Οργανώσεων και Ειδικευμένων Εθελοντών της Πολιτικής Προστασίας, το οποίο αποτελεί μέρος του Ενιαίου Μητρώου Εθελοντών Πολιτικής Προστασίας και Πυροσβεστικού Σώματος, εντάσσει σε αυτό και αξιοποιεί Εθελοντικές Οργανώσεις πολιτικής προστασίας και Ειδικευμένους Εθελοντές πολιτικής προστασίας και χρηματοδοτεί ενταγμένες στο Μητρώο Εθελοντικές Οργανώσεις πολιτικής προστασίας, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις.

8. Συντονίζει όλους τους φορείς και τις υπηρεσίες με αντικείμενο την κατάρτιση των Γενικών, Περιφερειακών και Τοπικών Σχεδίων Πολιτικής Προστασίας, εγκρίνει τα Σχέδια αυτά και προβαίνει σε έλεγχο και παρακολούθηση της εφαρμογής τους.

9. Είναι αρμόδια για τα θέματα εκπαίδευσης και επιμόρφωσης των στελεχών πολιτικής προστασίας, των στελεχών όλων των δυνάμεων πολιτικής προστασίας, των εθελοντών, καθώς και των πολιτών, σε θέματα πολιτικής προστασίας. Για το σκοπό αυτόν:

α. Συνεργάζεται, χρηματοδοτεί και αναθέτει στην Εθνική Σχολή Πολιτικής Προστασίας της Πυροσβεστικής Ακαδημίας την εκπόνηση και εκτέλεση προγραμμάτων εκπαίδευσης, κατάρτισης, επιμόρφωσης και μετεκπαίδευσης των

στελεχών της πολιτικής προστασίας σε κεντρικό και περιφερειακό επίπεδο. Ομοίως, σχεδιάζει ειδικά προγράμματα εκπαίδευσης, κατάρτισης και πιστοποίησης των εθελοντικών οργανώσεων Πολιτικής Προστασίας και Πυροσβεστικού Σώματος και των μελών τους, τα οποία υλοποιούνται από την Εθνική Σχολή Πολιτικής Προστασίας της Πυροσβεστικής Ακαδημίας.

β. Συνεργάζεται με το Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης για το σχεδιασμό προγραμμάτων εκπαίδευσης, κατάρτισης, επιμόρφωσης και μετεκπαίδευσης των στελεχών των λοιπών δυνάμεων πολιτικής προστασίας, σε θέματα πολιτικής προστασίας.

10. Προωθεί τις σχέσεις της Χώρας στον τομέα της Πολιτικής Προστασίας με τους αρμόδιους διεθνείς οργανισμούς και αντίστοιχους φορείς πολιτικής προστασίας άλλων χωρών, συντονίζει την παροχή επιστημονικής ή υλικής βοήθειας από και προς άλλες χώρες, οι οποίες πλήττονται από καταστροφές και αξιοποιεί παρόμοια βοήθεια για τη Χώρα. Το αίτημα των κρατικών υπηρεσιών της περίπτωσης β' της παρ. 1 του άρθρου 3 του ν. 3013/2002, όπως ισχύει, για συνδρομή άλλων Αρχών, Υπηρεσιών και Φορέων της ημεδαπής ή της αλλοδαπής με σκοπό την αντιμετώπιση κάθε μορφής καταστροφών υποβάλλεται αποκλειστικά μέσω της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας.

11. Εισηγείται στον Υπουργό Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη νομοθετικά, κανονιστικά ή άλλα αναγκαία μέτρα, για το σχεδιασμό και την υλοποίηση της Πολιτικής Προστασίας της Χώρας, καθώς και για την εκπλήρωση της αποστολής του Πυροσβεστικού Σώματος.»